

RAPORT ANUAL

2010

Cuvânt înainte

Criza economică mondială a lovit dur economia Republicii Moldova în anul 2009 și a demonstrat vulnerabilitatea noastră față de șocurile economice externe. Diminuarea cererii externe și reducerea cu 30.0 la sută a volumului remiterilor de peste hotare au generat presiuni semnificative asupra cursului de schimb al monedei naționale și au sugrumat cererea internă și consumul populației. Veniturile bugetare s-au micșorat semnificativ, în principal din cauza diminuării veniturilor din taxe vamale și TVA, astfel încât la sfârșitul anului 2009 deficitul bugetar a constituit 6.9 la suta din produsul intern brut (PIB). La rândul său PIB a scăzut cu 6.0 la sută în termeni reali. Inflația anuală de 0.4 la sută din anul 2009 a fost determinată în mare

parte de contractarea drastică a activității economice și de reducerea puterii de cumpărare a populației.

Având în vedere restricțiile fiscale semnificative din anul 2009, cauzate de deficitul fiscal alarmant, unica soluție pentru sprijinirea imediată a economiei aflate în cădere era relaxarea politicii monetare. Astfel, BNM a injectat lichidități semnificative de cca 2.2 mlrd. lei în sectorul bancar prin reducerea nivelului rezervelor minime obligatorii de la 17.5 până la 8.0 la sută și a diminuat rata de bază (rata dobânzii pentru principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt) de la 12.5 până la 5.0 la sută. BNM a acordat băncilor credite în sumă de 1.6 mlrd. lei pentru majorarea lichidității și asigurarea integrității sectorului bancar și a vărsat pe piață lichidități suplimentare în sumă de 1.4 mlrd. prin procurarea în luna decembrie 2009 de pe piața valutară a cca 116.4 mil. dolari SUA. Prin aceste acțiuni BNM a urmărit asigurarea stabilității sectorului bancar și susținerea creditării sectorului real, inclusiv prin reducerea ratelor dobânzilor la depozite și credite.

În anul 2010 am fost martorii unei reveniri spectaculoase și peste așteptări a economiei. PIB a crescut în termeni reali cu 6.9 la sută, astfel încât economia națională s-a apropiat de nivelul său potențial de dezvoltare. Descrășerile înregistrate în anul 2009 au fost recuperate în toate sectoarele, cu excepția producției industriale, construcțiilor și a transporturilor. Exporturile au crescut cu 12.8 la sută, iar importurile cu 13.7 la sută. Consumul intern a crescut cu 9.0 la sută, iar deficitul bugetar a fost redus la 2.5 la sută din PIB. Rata anuală a inflației a constituit 8.1 la sută, peste obiectivul BNM pe termen mediu de 5.0 la sută $\pm$ 1.5 puncte procentuale, dar mult mai mică decât media anuală de 12.0 la sută înregistrată în anii dinaintea crizei. Astfel, s-a demonstrat că o politică monetară credibilă și consecventă, bazată pe un curs valutar flexibil, contribuie la o recuperare mai rapidă din criză și la adaptarea mai ușoară a economiei la noile condiții.

În primul trimestru al anului 2010 inflația anuală a crescut rapid până la nivelul de 8.1 la sută, în principal din cauza șocurilor provocate de prețurile la resursele energetice, prețurilor reglementate și volatilității cursului de schimb al valutei naționale. Anticipând prompt presiunile inflaționiste, BNM a majorat rata de bază de la 5.0 până la 7.0 la sută în primele luni ale anului. Scopul acestei înăspriri parțiale a politicii monetare a fost ancorarea așteptărilor inflaționiste și diminuarea efectelor de runda a doua ale majorărilor de prețuri aflate în afara controlului BNM. Stabilizarea inflației în trimestrele doi, trei și patru în proximitatea nivelului de 8.0 la sută denotă corectitudinea deciziilor BNM de la începutul anului. Pe tot parcursul anului 2010, BNM a gestionat ferm excesul de lichidități din sectorul bancar. Soldul mediu zilnic al Certificatelor BNM emise în scopuri de sterilizare a constituit 3.28 mlrd. lei. Caracterul adaptiv al politicii monetare a permis atingerea unei rate înalte de creștere economică în condițiile unei inflații ținute sub control.

În luna decembrie 2010, rata de bază a fost majorată din nou până la nivelul de 8.0 la sută. De asemenea, BNM a comunicat la sfârșitul anului despre iminența sporirii rezervelor obligatorii ale băncilor. Astfel, în luna ianuarie 2011, nivelul minim al rezervelor obligatorii a fost majorat de la 8.0 până la 11.0 la sută din volumul depozitelor atrase, astfel intensificând lupta cu inflația. Prognozele BNM indică o accelerare a inflației în trimestrele trei și patru ale anului 2011 și o încetinire a inflației spre sfârșitul anului 2012. Presiunile inflaționiste rămân a fi persistente, iar riscurile inflaționiste principale au fost determinate de majorarea prețurilor la resursele energetice și la produsele alimentare pe piețele internaționale.

Criza a afectat sectorul bancar în mod indirect. Contractia economică din anul 2009 a cauzat sporirea semnificativă a ponderii creditelor neperformante în totalul portofoliului de credite de la 5.9 până la 16.4 la sută. Sporirea bruscă a riscului de credit a determinat băncile să-și restrângă activitatea de creditare și să majoreze semnificativ fondul de risc pentru acoperirea pierderilor din credite. Ca rezultat, sectorul bancar a încheiat anul 2009 cu o pierdere netă de 173.0 mil. lei, deși unele bănci au înregistrat profit chiar și în acel an.

În anul 2010 sectorul bancar și-a revenit din criză, odată cu recuperarea economiei naționale. Portofoliul de credite a crescut cu 3.1 mlrd. lei, sau cu 13.7 la sută. Volumul creditelor noi acordate a crescut cu 64.5 la sută comparativ cu anul 2009. Volumul total al depozitelor atrase a crescut cu 3.5 mlrd. lei, sau cu 14.1 la sută. Este de remarcat faptul că rata medie ponderată a creditelor în moneda națională a scăzut în anul 2010 de la 18.63 până la 14.76 la sută, iar rata la depozitele atrase în lei a scăzut de la 9.79 până la 6.54 la sută. Ponderea creditelor neperformante a scăzut la finele anului 2010 la 13.3 la sută. Astfel, sectorul bancar a raportat pentru anul 2010 un profit net de 219.0 mil. lei. Unele bănci au înregistrat pierderi și în anul 2010, deoarece au continuat să-și însănătoșească bilanțurile contabile. Pentru anul 2011 BNM estimează continuarea procesului de îmbunătățire a calității portofoliului de credite și respectiv creșterea profitabilității sectorului bancar. De asemenea, procesul de creditare și atragere de depozite se va accelera în 2011. Se poate afirma că, nivelul sporit de lichiditate și capitalizarea mai mult decât confortabilă a sistemului bancar vor asigura în perioada următoare stabilitatea financiară.

Deși afectată de criza din anii 2008 și 2009, economia Republicii Moldova are perspective bune de dezvoltare. Recuperarea rapidă a consumului intern a constituit primul și principalul impuls pentru creșterea economică din 2010. Totuși, o dezvoltare economică sustenabilă în Republica Moldova poate fi asigurată în viitor doar prin tranziția de la creșterea bazată în principal pe import și consum la creșterea bazată pe producție și export. Astfel, stimularea investițiilor interne, atragerea investitorilor externi și majorarea exporturilor vor constitui principalele provocări pentru Republica Moldova în anii care urmează.

Dorin Drăguțanu

Guvernator

LISTA ACRONIMELOR

ANRE	Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică
BM	Banca Mondială
BNM	Banca Națională a Moldovei
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BT	Bonuri de trezorerie
CBN	Certificate ale Băncii Naționale ale Moldovei
CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
CHIBID	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești de la alte bănci
CHIBOR	Rata medie a dobânzilor la care băncile contribuții sunt disponibile să împrumute pe piața monetară interbancară mijloace bănești în lei moldovenești altor bănci
CNT	Capital normativ total
CSI	Comunitatea Statelor Independente
DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
DST	Drepturi Speciale de Tragere
ECF	Facilitatea de Creditare Extinsă
EFF	Facilitatea de Finanțare Extinsă
EUR	Moneda unică europeană
FMI	Fondul Monetar Internațional
IIA	Institutul Auditorilor Interni
IPC	Indicele prețurilor de consum
IPPI	Indicele prețurilor producției industriale
MDL	Leul moldovenesc
NEER	Cursul nominal efectiv al monedei naționale
OS	Obligațiuni de stat
PIB	Produsul intern brut
REER	Cursul real efectiv al monedei naționale
REPO	Acord de comercializare a valorilor mobiliare cu condiția răscumpărării lor la o dată determinată și la un preț anumit
SAPI	Sistemul automatizat de plăți interbancare
SCI	Sistemul de control intern
SI	Sistemul informațional
SIC	Sistemul de înscriere în conturi a valorilor mobiliare
SUA	Statele Unite ale Americii
TI	Tehnologii informaționale
TVA	Taxa pe valoarea adăugată
UE	Uniunea Europeană
USD	Dolarul SUA
VMS	Valori mobiliare de stat

C U P R I N S

Sumar.....	5
Economia mondială în anul 2010	7
I. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2010.....	11
1.1 Sectorul real	11
1.2 Evoluția inflației.....	17
1.3 Situația financiară	21
1.4 Balanța de plăți.....	23
1.5 Datoria externă.....	29
II. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în anul 2010	31
2.1 Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2010.....	31
2.1.1 Cadrul normativ al politicii monetare în anul 2010.....	31
2.1.2 Activitatea de analiză și prognoză macroeconomică.....	31
2.1.3 Comunicarea și transparența politicii monetare.....	32
2.1.4 Implementarea și promovarea politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2010.....	33
2.1.5 Instrumentele politicii monetare	34
2.2 Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2010.....	37
2.3 Piața monetară.....	43
2.4 Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în calitate de agent fiscal al statului	49
2.5 Piața valutară.....	50
2.6 Reglementarea și supravegherea activității băncilor.....	59
2.7 Sistemul de plăți.....	67
2.8 Tehnologia informației.....	68
2.9 Operațiuni cu numerar.....	69
2.10 Colaborarea internațională a Republicii Moldova	70
2.11 Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională.....	74
2.12 Auditul intern	74
2.13 Activitatea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei	75
2.14 Activitatea de completare și modificare a actelor normative în anul 2010.....	76
2.15 Analiza situației financiare pentru anul 2010	80
III. Anexe	84

Sumar

Realizările economice ale Republicii Moldova denotă că anul 2010 poate fi considerat anul recuperării treptate și a depășirii consecințelor crizei financiare globale. În acest context, Băncii Naționale a Moldovei i-a revenit sarcina reflectată de implementarea regimului de țintire a inflației care constă în asigurarea stabilității prețurilor, în vederea menținerii unui sistem financiar bazat pe principiile pieței, sprijinind astfel politica economică generală a statului.

Necesitatea calibrării politicii monetare în funcție de prognoza inflației și nu de o țintă intermediară, ca rezultat al denaturării legăturii dintre rata inflației și evoluția agregatelor monetare, precum și persistența riscurilor aferente liberalizării contului de capital au determinat Banca Națională a Moldovei să renunțe la sfârșitul anului 2009 la regimul de țintire a agregatelor monetare. Ca urmare, BNM și-a propus un obiectiv pe termen mediu al nivelului inflației de 5.0 la sută cu o probabilă deviere de ± 1.0 puncte procentuale, fapt identificat în Strategia politicii monetare a Băncii Naționale a Moldovei pentru 2010 - 2012.

Contribuția majoră la formarea ratei inflației pe parcursul anului 2010 le-a revenit prețurilor reglementate, prețurilor la combustibili și prețurilor la produsele alimentare. Evoluția acestora a fost influențată de volatilitatea prețurilor pe piețele mondiale și de abaterea de la normă a condițiilor meteorologice, prin urmare de factori care afectează oferta și, în acest fel, controlarea lor prin acțiunile de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei nu este justificată. Ca rezultat, rata anuală a inflației în luna decembrie 2010 s-a poziționat la nivelul de 8.1 la sută, în timp ce inflația de bază a constituit 4.4 la sută și s-a plasat în limitele obiectivului declarat. Însă, discrepanța semnificativă dintre nivelul IPC și al inflației de bază confirmă cu certitudine impactul sporit al factorilor nemonetari asupra procesului inflaționist din Republica Moldova.

Economia Republicii Moldova pe parcursul anului 2010 a consemnat o creștere de 6.9 la sută față de anul precedent, ca rezultat al redresării situației la nivelul tuturor sectoarelor din economie. Evoluția trimestrială a acestui indicator relevă o recuperare mai accentuată în trimestrul III, 2010, în care s-a înregistrat o creștere de 8.0 la sută față de 4.7 și 6.4 la sută, respectiv, în trimestrele I și II, 2010. Datorită stabilizării economice a principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova exporturile au crescut comparativ cu anul 2009. Creșterea remiterilor prin suprapunere cu restabilirea expectațiilor optimiste ale populației și ale agenților economici au stimulat sporirea consumului final și a importului, astfel încât cererea internă a reprezentat factorul determinant al creșterii PIB în anul 2010. De menționat că, sectorul construcțiilor a înregistrat o ameliorare după o perioadă lungă de declin pronunțat. În pofida recuperării economiei, situația pe piața muncii denotă o deteriorare, rata șomajului în anul 2010 a constituit 7.4 la sută, fapt ce dezvăluie flexibilitatea redusă a pieței muncii.

Cuantificând situația macroeconomică, tendințele și estimările indicatorilor macroeconomici pe termen mediu, perspectivele inflației pe termen scurt și mediu în condițiile eventualelor incertitudini și în scopul ancorării presiunilor inflaționiste, BNM a promovat pe parcursul anului 2010 o politică monetară adaptivă, contribuind la stabilitatea macroeconomică și financiară.

După un șir de ajustări esențiale descendente ale ratelor dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară, efectuate pe parcursul anului 2009, ca răspuns la criza financiară globală, Banca Națională a Moldovei a majorat consecutiv în lunile februarie și martie 2010 ratele dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară cu câte 1.0 puncte procentuale, până la nivelul de 7.0 la sută, fapt care a contribuit la simetrizarea coridorului ratelor dobânzii la creditele acordate și la depozitele atrase pe parcursul anului 2010, astfel încât, soldul creditelor și cel al depozitelor au înregistrat o tendință general ascendentă inițiată la începutul anului 2010.

De menționat că, în scopul ancorării anticipațiilor inflaționiste, la ultima ședință din anul 2010 a Consiliului de administrație al BNM a fost luată decizia de a majora cu 1.0 puncte procentuale rata de bază, până la nivelul de 8.0 la sută.

O condiție obligatorie a implementării regimului de țintire directă a inflației constă în menținerea unui curs valutar flexibil. Astfel, BNM a limitat intervențiile pe piața valutară la sumele necesare fără a se opune trendului pe termen lung al ratei de schimb a leului moldovenesc.

De remarcat că, pe fondul persistenței presiunilor inflaționiste și al recuperării pronunțate a activității economice în anul 2010, Banca Națională a Moldovei a întreprins măsuri de susținere a lichidității băncilor și de creditare a economiei naționale. Ca urmare, caracterul adaptiv al politicii monetare a Băncii Naționale a Moldovei prin menținerea normei rezervelor obligatorii la nivelul de 8.0 la sută pe parcursul anului 2010 a contribuit la orientarea ratelor dobânzilor pe piață spre scădere și la extinderea de mai departe a posibilităților de creditare a sectorului real al economiei.

În vederea încurajării continue a procesului de creditare a sectorului real al economiei, inițiat în luna august – septembrie 2009, Banca Națională a Moldovei în luna aprilie 2010 a prolongat băncilor liniile de credit pe termen de un an. În anul 2010, Banca Națională a Moldovei a deschis suplimentar linii de credit pentru 4 bănci, care anterior nu au beneficiat de resurse creditoare de la BNM în scopul menționat.

Conjunctura anului 2010, caracterizată prin exces de lichiditate pe piața monetară și amplificarea presiunilor inflaționiste, a determinat Banca Națională a Moldovei să revină la gestionarea fermă a surplusului de lichiditate din sistemul bancar. În anul 2010 rata medie ponderată a operațiunilor de sterilizare s-a cifrat la 6.74 la sută anual, față de 10.62 la sută înregistrată în anul 2009. Regimul de funcționare al facilităților permanente a oferit BNM o flexibilitate sporită în realizarea politicii monetare și a permis băncilor gestionarea eficientă a lichidităților proprii în corelare cu respectarea normelor stipulate de legislația bancară.

În această ordine de idei, lichiditatea pe termen lung pe sistemul bancar la 31 decembrie 2010 a constituit 0.7, iar cea curentă - 34.6 la sută.

În același timp, în conformitate cu Regulamentul cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc, începând cu 31 decembrie 2010 cuantumul capitalului social a fost stabilit în mărime de 100.0 mil. lei. Toate băncile au respectat această cerință, deținând capitalul social corespunzător cuantumului stabilit. Media suficienței capitalului ponderat la risc (raportul dintre valoarea capitalului normativ total și activele ponderate la risc pe sistem) s-a menținut la un nivel înalt de 30.1 la sută (nivelul minim reglementat în Republica Moldova este de 12.0 la sută) și indică un grad înalt de siguranță a băncilor determinat de existența unui potențial de efectuare a operațiunilor riscante fără afectarea capitalului, asigurând astfel stabilitatea financiară.

Reticența băncilor licențiate și sporirea capacității acestora de a reacționa la situații de criză financiară s-a manifestat prin diminuarea ponderii creditelor nefavorabile (substandard, dubioase și compromise) în totalul creditelor, care a constituit 13.3 la sută, sau cu 3.1 puncte procentuale mai puțin la 31 decembrie 2010 comparativ cu sfârșitul anului 2009.

BNM a intervenit pe piața valutară internă preponderent în calitate de vânzător de valută străină în prima jumătate a anului 2010 și în calitate de cumpărător în a doua jumătate a anului 2010, intervențiile fiind efectuate în scopul atenuării fluctuațiilor excesive ale cursului de schimb al monedei naționale în raport cu dolarul SUA și asigurarea pieței valutare cu lichidități.

Banca Națională a Moldovei va păstra caracterul prudent al politicii monetare, continuând să monitorizeze vigilent evoluțiile interne și ale mediului economic internațional, astfel încât prin utilizarea adecvată a instrumentelor de politică monetară să asigure corelarea între menținerea stabilității prețurilor pe termen mediu și creșterea economică de durată.

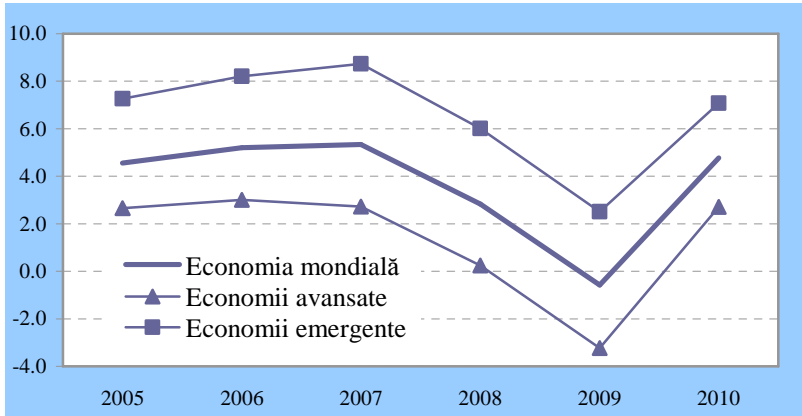
Economia mondială în anul 2010

În anul 2010 economia mondială a ieșit din recesiune, dar ritmul de recuperare a fost lent, distribuit inegal pe țări și plin de riscuri. Producția și comerțul mondial au revenit mai repede decât se anticipase inițial și condițiile financiare s-au îmbunătățit. Cu toate acestea, țările dezvoltate s-au confruntat cu repercusiunile creșterii masive a datoriilor, iar țările în curs de dezvoltare au încercat să reechilibreze nivelul propriilor economii. De asemenea, anul 2010 poate fi numit, fără rezerve, anul scumpirilor globale. Ritmul dezvoltării

economiilor emergente, combinat cu necesitățile de materii prime ale țărilor care au ieșit treptat din recesiune, au condus la creșterea prețurilor bunurilor și serviciilor.

Astfel, în luna ianuarie 2011 Fondul Monetar Internațional a anunțat o creștere a economiei mondiale în anul 2010 față de 2009 cu 5.0 la sută, nivel superior previziunii de 4.8 la sută. În economiile avansate creșterea economică în anul 2010 a fost de 3.0 la sută, anterior prognozându-se valoarea de 2.7 la sută. Țările cu economie emergentă au înregistrat o creștere de 7.1

Graficul nr. 1. Creșterea economică anuală în economia mondială, %

Sursa: FMI, World Economic Outlook Update – ianuarie 2011

la sută în anul 2010, în conformitate cu previziunile anterioare.

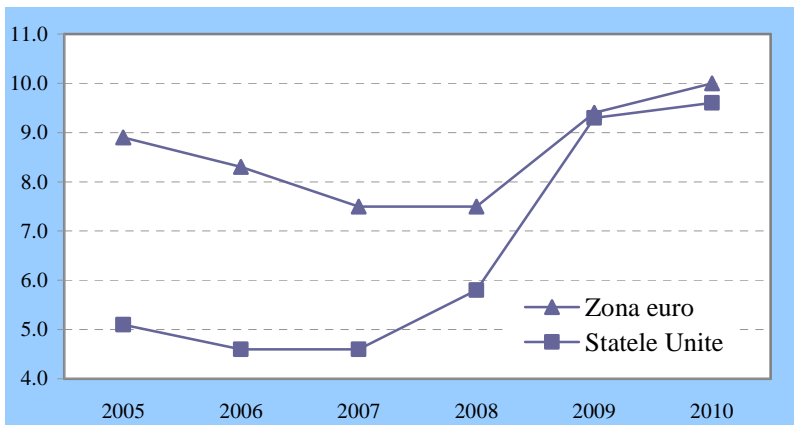
Una din preocupările Fondului Monetar Internațional în a doua jumătate a anului 2010 au fost perturbările înregistrate pe piețele de obligațiuni de stat, care au mărit considerabil presiunea asupra finanțelor publice, antrenând o scădere a încrederii pe piețe și provocând o nouă micșorare semnificativă a bugetelor statelor aflate încă în recesiune, fapt care a dus la încetinirea procesului de ieșire din criză. De asemenea, a crescut riscul unei noi deteriorări pe piața imobiliară din SUA și incertitudinea privind amplitudinea susținerii creșterii mondiale a țărilor cu economie puternic avansată.

Pe parcursul anului 2010 economiile emergente au contribuit la recuperarea nivelului mondial, creșterea lor fiind mai mică în a doua jumătate a anului și aceasta pe fundalul încetinirii creșterii economice în țările dezvoltate. Cele mai mici creșteri s-au înregistrat în țările în care austeritatea

fiscală și rata ridicată a șomajului au inhibat cererea internă. Acest lucru este valabil în special în țări precum Grecia, Irlanda, Portugalia și Spania, care au avut de rezolvat problemele legate de datorii.

Pe de o parte, s-a remarcat accelerarea economiei americane în ultimele luni din 2010 (pe fundalul evoluției consumului privat, dar și al investițiilor și exporturilor), cu impact favorabil pentru condițiile de pe piața forței de muncă, dar și pentru profiturile realizate de companii. De asemenea, în

Graficul nr. 2. Rata șomajului în economiile avansate, %

Sursa: Eurostat

Uniunea Europeană s-a evidențiat evoluția crescândă a comenzilor din industrie, dar și a sectorului de

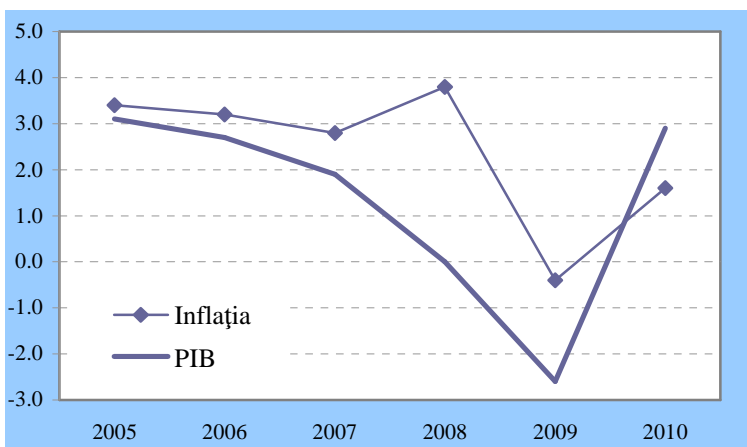
servicii, precum și rezistența economiei germane la șocurile externe, fapt demonstrat de climatul de afaceri.

Pe de altă parte, unii indicatori atrag atenția cu privire la sustenabilitate și ritmul procesului de relansare economică mondială. În acest sens menționăm deteriorarea indicatorilor de încredere a consumatorilor atât în Statele Unite, cât și în zona euro. La acestea se adaugă menținerea unor condiții dificile la nivelul pieței forței de muncă, dar și accelerarea presiunilor inflaționiste cu impact nefavorabil pentru comerțul cu amănuntul.

O problemă mondială în anul 2010 a fost nivelul înalt al ratei șomajului. Conform datelor publicate de Eurostat, în anul 2010 rata șomajului în zona euro a fost de 10.0 la sută, sau cu 0.6 puncte procentuale mai mult ca în anul 2009. În Statele Unite ale Americii rata șomajului a crescut în 2010 față de 2009 cu 0.3 puncte procentuale, atingând valoarea de 9.6 la sută. Chiar dacă țările cu economie dezvoltată, în urma măsurilor de stimulare a pieței forței de muncă, au înregistrat mici progrese, acestea au fost umbrite de ratele semnificative ale șomajului din țările care încă se află în recesiune. În Europa cea mai înaltă rată a șomajului de 20.1 la sută s-a înregistrat în Spania. De asemenea, într-o situație precară s-a aflat și piața forței de muncă din Irlanda și țările baltice. În anul 2010 în Federația Rusă a fost înregistrat un nivel al ratei șomajului, de 7.5 la sută.

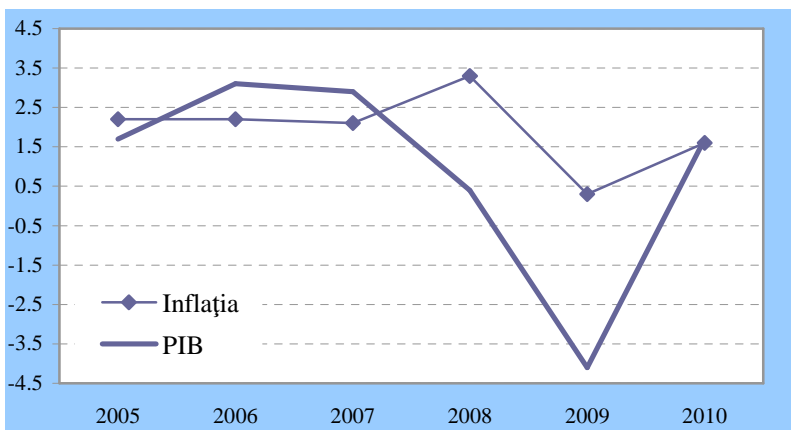
Statele Unite ale Americii

Graficul nr. 3. Ritmul anual al inflației și PIB în SUA, %

Sursa: Biroul de analiză economică al Departamentului de comerț SUA, Biroul Statisticii Forței de Muncă al SUA

Graficul nr. 4. Ritmul anual al inflației și PIB în zona euro, %

Sursa: Eurostat

Conform datelor Biroului de Analiză Economică al SUA, în anul 2010 produsul intern brut al Statelor Unite ale Americii a crescut cu 2.9 la sută, ceea ce este superior previziunilor anunțate anterior de FMI. Creșterea economică din anul 2010 reflectă în primul rând contribuția pozitivă a cheltuielilor personale de consum, a investițiilor private, a investițiilor nerezidenților, a exporturilor și a cheltuielilor guvernamentale federale care au fost parțial compensate de contribuția negativă a investițiilor rezidenților și a importurilor.

În anul 2010 în SUA s-a înregistrat o inflație medie anuală de 1.6 la sută. Cea mai mare influență asupra majorării indicelui prețurilor de consum au avut-o produsele alimentare și resursele energetice.

Zona euro și Uniunea Europeană

În anul 2010, în conformitate cu datele Eurostat, PIB real al Uniunii Europene și cel al zonei euro a consemnat o creștere față de 2009 cu 1.8 și cu 1.7 la sută, respectiv. Contribuțiile la expansiunea economică s-au datorat în mare parte creșterii sustenabile a cererii interne și a exporturilor nete. Datele statistice oficiale arată redresarea neuniformă la nivelul economiilor

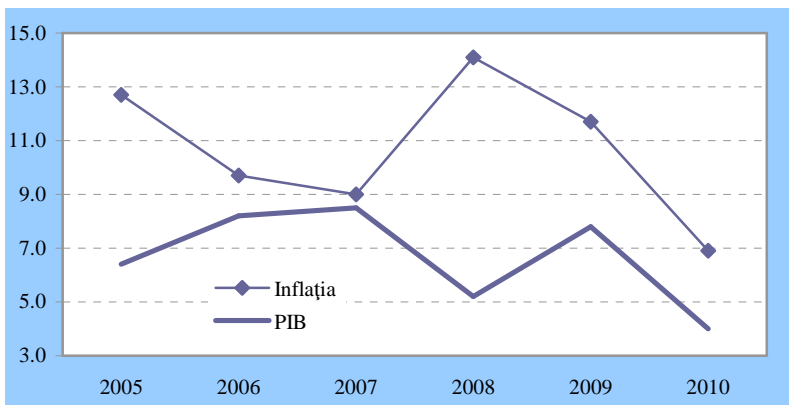
țărilor membre. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în Suedia (5.5 la sută), Slovacia (4.0 la sută) și Polonia (3.8 la sută). În același timp, dificultățile legate de finanțarea deficitelor fiscale și programele de austeritate introduse în ultimele luni în Grecia, Spania și Irlanda au afectat negativ redresarea economiilor țărilor respective, cea mai mare regresare economică estimându-se la 4.5 la sută în Grecia. Lipsa de omogenitate reflectă diferențele dintre structurile de producție, productivitatea muncii, amploarea problemelor de adaptare la noile condiții ale economiei și reechilibrările care continuă să aibă loc în zona euro.

În ceea ce privește evoluția prețurilor, potrivit Eurostat, rata media anuală a inflației în Uniunea Europeană și zona euro în anul 2010 față de 2009 a fost de 2.1 și 1.6 la sută, respectiv. Atingerea acestui nivel s-a datorat în mare parte evoluțiilor înregistrate la prețurile materiilor prime, prețurile pentru transport și locuințe. Cele mai mari inflații medii anuale s-au înregistrat în 2010 în Islanda (7.5 la sută), România (6.1 la sută), Grecia și Ungaria (câte 4.7 la sută, respectiv). Deflații s-au înregistrat în Irlanda (1.6 la sută) și Lituania (1.2 la sută).

Federația Rusă

Creșterea anuală a economiei ruse în anul 2010 a fost de 4.0 la sută. Sectoarele care au înregistrat cele mai mari creșteri și care au demonstrat o recuperare a nivelului până la criză sunt

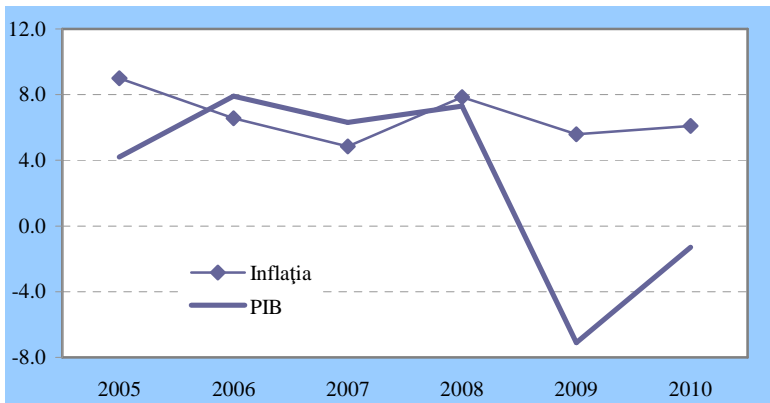
Graficul nr. 5. Ritmul anual al inflației și PIB în Federația Rusă, %

Sursa: Serviciul Federal de Statistică al Rusiei

externe. O altă consecință a secetei din vara anului 2010, dar și a creșterii prețurilor la nivel global, a fost majorarea prețurilor, în special la produsele agricole. Pentru anul 2010 Serviciul Federal de Statistică al Rusiei a anunțat o inflație medie anuală de 6.9 la sută, cea mai mare contribuție având prețurile la cereale, plante leguminoase, fructe și legume.

Graficul nr. 6. Ritmul anual al inflației și PIB în România, %

Sursa: Institutul Național de Statistică al României

industria prelucrătoare și cea extractivă, iar cele mai mari reduceri ale activității au fost înregistrate în sectorul financiar, agricultură și construcții. De asemenea, un factor ce a contribuit la diminuarea produsului intern brut a fost majorarea importurilor, în condițiile unei creșteri nesemnificative a exporturilor.

Seceta din iulie-august 2010 a provocat incapacitatea satisfacerii cererii interne, ceea ce a orientat producătorii, în special cei din segmentul alimentar, să se asigure cu materie primă de pe piețele

România

În anul 2010 în România a continuat descreșterea economică, înregistrându-se o micșorare a produsului intern brut cu 1.3 la sută față de anul 2009. Aceasta s-a caracterizat prin reducerea volumului de activitate și, în consecință, a valorii adăugate brute din construcții, agricultură și servicii. De asemenea, s-a observat o scădere a consumului final al gospodăriilor populației și a cheltuielilor pentru consumul final a administrațiilor publice, cauzate de aplicarea măsurilor de austeritate, care au prevăzut scăderea

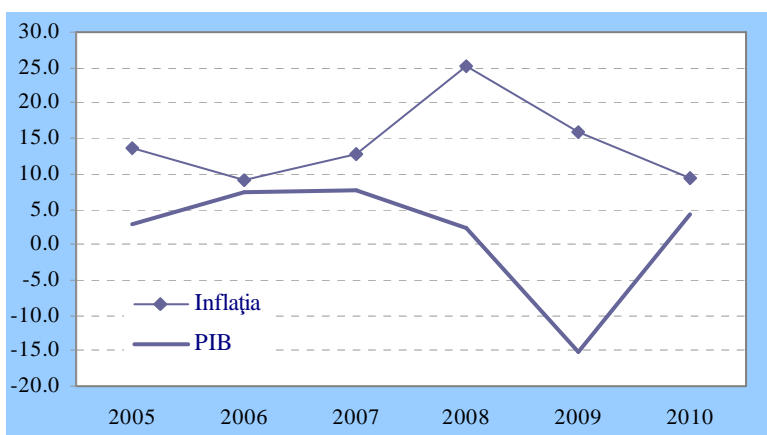
pensiilor cu 15.0 la sută și a salariilor din sistemul bugetar cu 25.0 la sută, dar și de reducerea drastică a remiterilor care în anul 2010 au înregistrat cel mai jos nivel din ultimii 5 ani.

Institutul Național de Statistică al României a anunțat la începutul anului 2011 o inflație anuală (decembrie 2010/ decembrie 2009) de 8.0 la sută. Creșterea medie a prețurilor în anul 2010 față de anul 2009 a fost de 6.1 la sută, cauza fiind majorarea TVA (de la 19.0 la sută până la 24.0 la sută, începând cu luna iulie) și scumpirile la anumite alimente, combustibili, tutun și servicii. Alte cauze ale creșterii prețurilor au fost deprecierea leului românesc în a doua jumătate a anului, dar și revitalizarea prețurilor mărfurilor pe plan mondial.

Ucraina

Conform Comitetului de stat pentru statistică al Ucrainei, în 2010 creșterea economică înregistrată în

Graficul nr. 7. Ritmul anual al inflației și PIB în Ucraina, %

Sursa: Comitetul de Stat pentru Statistică al Ucrainei

Ucraina a fost de 4.2 la sută, cu 0.5 puncte procentuale mai mult decât previziunea FMI. Sectoarele care au continuat cu un ritm stabil de creștere au fost industria prelucrătoare, producția și distribuția de energie, gaz și apă, transport și comunicații. Creșteri semnificative au avut loc în comerțul cu amănuntul, sănătate și asistență socială, iar în sectorul construcții la sfârșitul anului 2010 pentru prima oară în ultimii doi ani s-a înregistrat o creștere. Sectorul financiar a înregistrat regrese.

În Ucraina inflația medie anuală pentru anul 2010 a constituit 9.4 la sută, în 2009 înregistrându-se 15.9 la sută.

I. Situația economică a Republicii Moldova în anul 2010

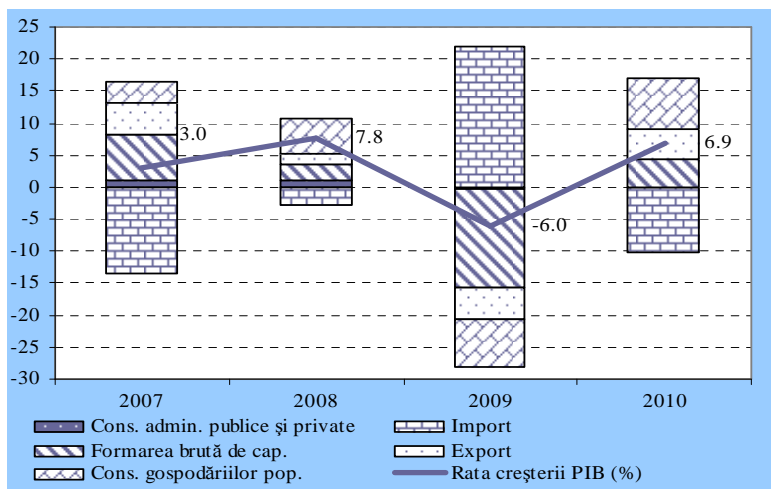
1.1 Sectorul real

Produsul intern brut

Datele preliminare ale Biroului Național de Statistică cu privire la produsul intern brut pentru anul 2010 reflectă o recuperare pronunțată a economiei ce survine după declinul economic sever înregistrat în anul 2009, ca rezultat al impactului crizei economice mondiale asupra Republicii Moldova. PIB în anul 2010 a înregistrat o creștere în termeni reali de 6.9 la sută comparativ cu anul precedent. Având în vedere că în anul

2009 PIB s-a contractat cu 6.0 la sută, se atestă faptul că economia Republicii Moldova a atins nivelul de până la criza economică.

Graficul nr. 1.1. Contribuția componentelor cererii la creșterea PIB, puncte procentuale

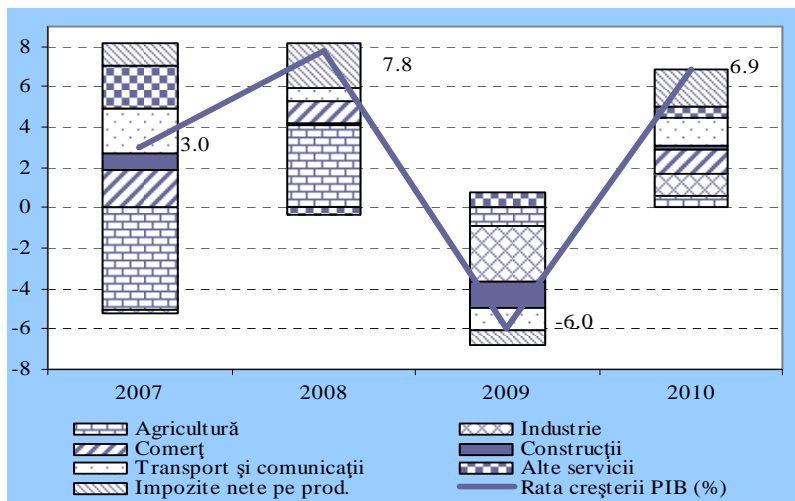

Sursa: BNS, calcule BNM

creșterii formării brute de capital fix cu 17.2 la sută, pentru că, deși a înregistrat o majorare considerabilă (81.0 la sută), contribuția componentei „variația stocurilor” a fost mai puțin semnificativă. Consumul final al administrației publice a înregistrat o creștere modestă (0.3 la sută) și, în acest fel, nu a provocat modificări esențiale în dinamica PIB. Stimulate de recuperarea economică a principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova, exporturile s-au majorat cu 12.8 la sută. Cu toate acestea, creșterea exporturilor a fost devansată de cea a importurilor care s-au majorat cu 13.7 la sută comparativ cu anul 2009, ca urmare a

majorării cererii interne. Astfel, importurile au diminuat considerabil contribuția pozitivă a componentelor sus-menționate. Astfel, o parte semnificativă din cererea internă este orientată spre bunurile din exterior, ca urmare a unei competitivități mai mici a produselor autohtone, fapt ce constituie un impediment major în relansarea economică a Republicii Moldova.

Graficul nr. 1.2. Contribuția sectoarelor economiei la creșterea PIB, puncte procentuale

Sursa: BNS, calcule BNM

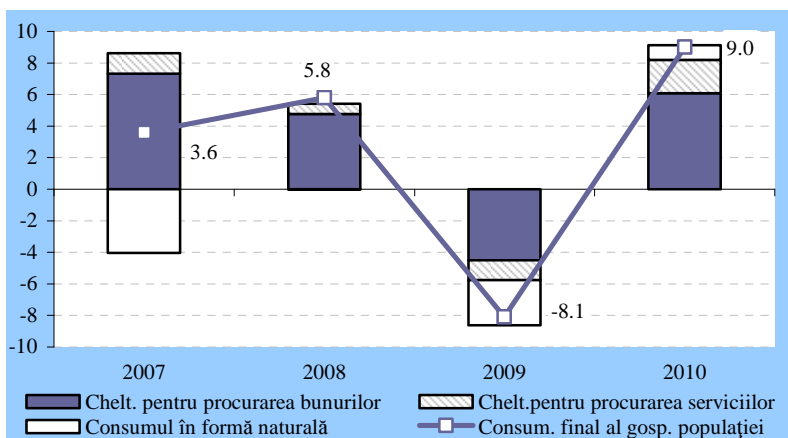
Pe categorii de resurse (graficul nr. 1.2), ieșirea economiei din criză a fost determinată de evoluția pozitivă din toate sectoarele. Cea mai mare contribuție la creșterea PIB a avut-o majorarea impozitelor nete pe produse cu 11.6 la sută. Valoarea adăugată brută s-a majorat

cu 6.1 la sută în anul 2010, ca urmare a creșterii componentelor „bunuri” și „servicii” cu 7.8 și 6.2 la sută, respectiv, comparativ cu anul 2009. După mai multe perioade de evoluție negativă, în anul 2010 s-a constatat o contribuție pozitivă semnificativă din partea industriei, care s-a majorat cu 8.1 la sută, însă acest component a fost afectat cel mai mult de criză și nu s-a ajuns încă la nivelul din anul 2008. Agricultură a crescut cu 7.2 la sută comparativ cu anul 2009. Construcțiile, după declinul sever din anul 2009 și, cu o creștere de doar 7.3 la sută din anul 2010, reprezintă un alt sector care încă nu a atins nivelul de până la criza economică. Cele mai semnificative contribuții la dinamica PIB în perioada de referință sunt generate de evoluția comerțului și a transporturilor și comunicațiilor care s-au majorat cu 8.9 și 11.0 la sută, respectiv, comparativ cu anul 2009.

Consumul final al gospodăriilor populației

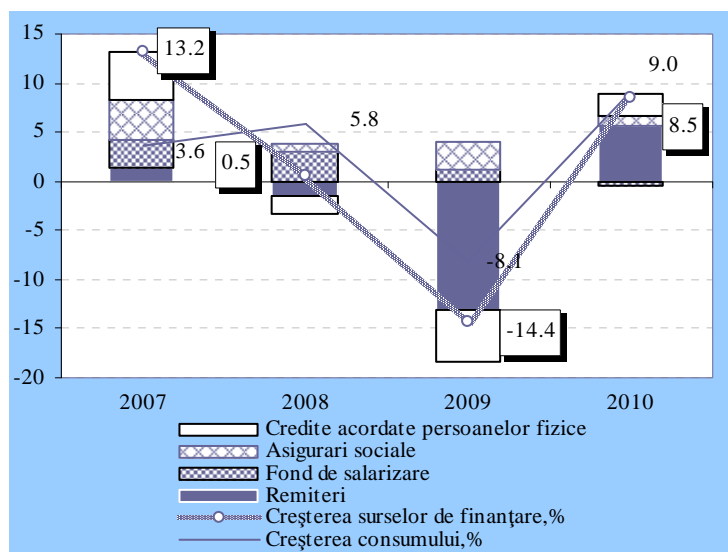
Sporirea cererii interne a constituit factorul determinant al creșterii economice pe parcursul anului 2010.

Graficul nr. 1.3. Contribuția componentelor (puncte procentuale) consumului final al gospodăriilor populației (%)

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul nr. 1.4. Contribuția surselor de finanțare asupra creșterii reale a consumului gospodăriilor, puncte procentuale

Sursa: BNS, calcule BNM

Astfel, creșterea consumului final al gospodăriilor populației a constituit 9.0 la sută față de anul 2009, ca urmare a majorării surselor de finanțare a acestuia, dar și a restabilirii așteptărilor populației cu privire la evoluția economiei naționale. Majorarea acestuia a generat o contribuție semnificativă la creșterea PIB.

Cea mai mare contribuție la creșterea consumului gospodăriilor populației în 2010 a revenit majorării cheltuielilor aferente procurării bunurilor pentru consumul final cu 10.7 la sută. Evoluția respectivă se datorează preponderent creșterii vânzărilor cu amănuntul ale mărfurilor nealimentare, care având o pondere de 68.1 la sută în totalul vânzărilor,

s-au majorat cu 11.2 la sută în anul 2010 față de anul precedent. Totodată, cheltuielile pentru procurarea serviciilor au înregistrat o majorare în termeni reali de 7.6 la sută, însă influența acestora la dinamica consumului final a fost mai modestă. În același timp, creșterea consumului final a fost determinată și de majorarea consumului final de bunuri și servicii în formă naturală cu 6.0 la sută față de anul 2009. Evoluția respectivă s-a datorat preponderent creșterii producției globale agricole în gospodăriile agricole, care s-a majorat față de anul 2009 cu 7.9 la sută.

Majorarea consumului gospodăriilor populației a fost stimulată preponderent de creșterea principalelor surse de finanțare¹ ale acestuia (graficul nr. 1.4). Astfel, în anul 2010 acestea au reflectat o dinamică

¹ Sursele principale de finanțare sunt approximate prin suma dintre fondul de salarizare, transferurile sociale, transferuri din exterior sub forma remiterilor din munca în străinătate.

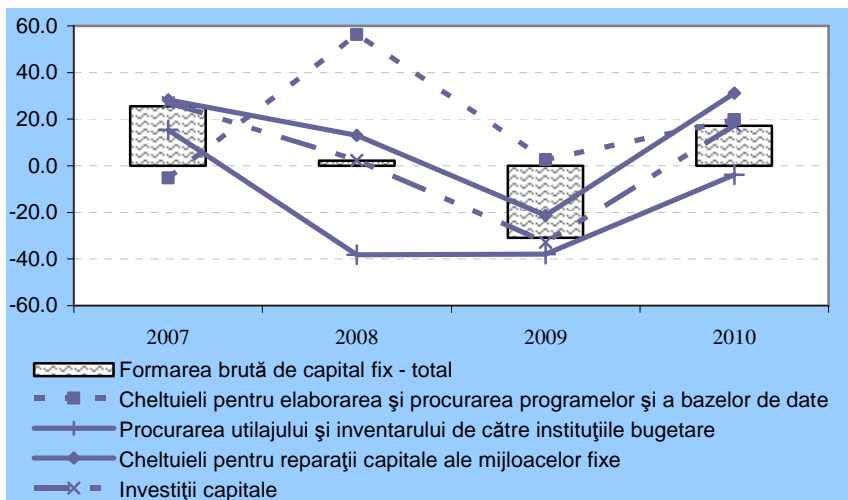
ascendentă, înregistrând o majorare de 8.5 la sută în termeni reali² față de anul 2009, în special datorită creșterii volumului remiterilor cu 17.4 la sută față de anul 2009. În același timp, o contribuție pozitivă semnificativă, a fost generată de creșterea de 72.6 la sută a creditelor noi acordate populației. Volumul plăților aferente asigurărilor sociale a înregistrat o majorare de 5.8 la sută, însă aportul acesteia la evoluția surselor de finanțare a consumului în perioada de referință a fost ne semnificativ. Principala sursă de finanțare în perioada analizată rămâne a fi costul total al forței de muncă (fondul de salarizare), având o pondere de 41.4 la sută din totalul surselor de finanțare. Acesta a consemnat o descreștere de doar 0.9 la sută în termeni reali, generând o contribuție negativă ne semnificativă la dinamica surselor de finanțare.

Formarea brută de capital

Formarea brută de capital în anul 2010 s-a majorat în termeni reali cu 18.7 la sută față de anul precedent, după declinul pronunțat înregistrat în anul 2009.

În anul 2010, formarea brută de capital fix a crescut în termeni reali cu 17.2 la sută comparativ cu anul precedent. Valoarea pozitivă a ritmului de creștere a formării brute de capital fix denotă procesul de relansare a investițiilor și restabilirea anticipărilor optimiste ale investitorilor cu privire la evoluția ulterioară a situației economice din țară. Contribuții pozitive la creșterea formării brute de capital au venit din partea

Graficul nr. 1.5. Formarea brută de capital fix (% față de perioada corespunzătoare a anului precedent)

Sursa: BNS, calcule BNM

ambelor componente, variația stocurilor crescând cu 81.0 la sută, însă, având în vedere ponderea semnificativă (95.9 la sută), majorarea formării brute de capital fix cu 17.2 la sută a generat cea mai mare influență.

Majorarea formării brute de capital fix a avut loc pe fondul majorărilor înregistrate în "investiții capitale", "cheltuieli pentru elaborarea și procurarea programelor și a bazelor de date", și "cheltuieli pentru reparații capitale ale mijloacelor fixe". În același timp, s-au micșorat "procurarea utilajului și inventarului de către instituțiile bugetare" și componenta "altele³", însă

contribuția acestora asupra evoluției formării brute de capital a fost ne semnificativă (graficul nr. 1.5).

Investiții în capital fix

În anul 2010 investițiile în capitalul fix realizate de întreprinderi și organizații din contul tuturor surselor de finanțare s-au majorat în termeni reali cu 16.7 la sută față de anul precedent.

Lucrările de construcții-montaj în volumul total al investițiilor au constituit 50.1 la sută din volumul total de investiții. Comparativ cu 2009 acest volum s-a majorat în termeni reali cu 7.4 la sută.

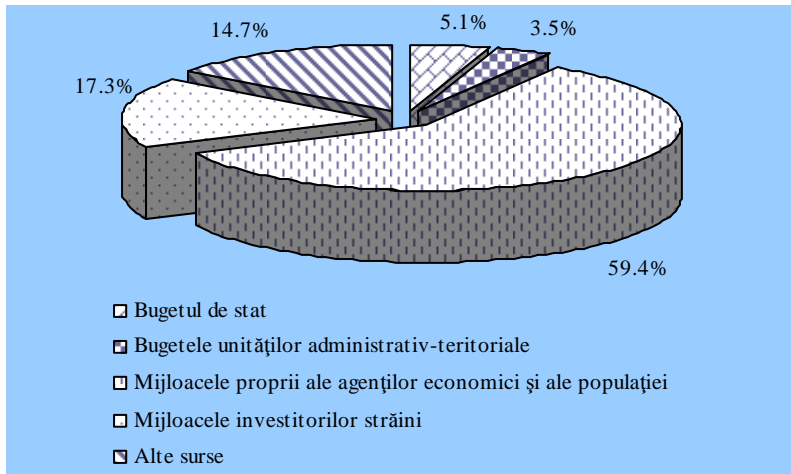
Sursele principale de finanțare ale activității investiționale (graficul nr. 1.6) rămân a fi mijloacele proprii ale agenților economici și ale populației (59.4 la sută), care au crescut în termeni reali cu 20.0 la sută față de perioada similară a anului trecut. O altă sursă importantă de finanțare a investițiilor în capitalul fix au fost investițiile străine. Acestea constituie 17.3 la sută și s-au diminuat cu 6.2 la sută față de anul 2009. Din

² În prețurile anului 2000

³ Suma componentelor "sporul valorii capitalului fix în vite", "variația de stocuri ale utilajului nemontat", "procurarea cărților pentru biblioteci", "cheltuieli pentru lucrări de prospecțiuni geologice" și "procurarea originalelor operelor literare și artistice"

contul mijloacelor bugetare (atât din bugetul de stat cât și al unităților administrativ-teritoriale) au fost realizate 8.5 la sută din volumul total al investițiilor în capitalul fix.

Graficul nr. 1.6. Structura investițiilor în capital fix pe surse de finanțare în anul 2010

Sursa: BNS

În structura specifică a investițiilor în capitalul fix o cotă importantă a fost orientată spre construcția clădirilor și edificiilor, care a constituit 39.9 la sută din volumul total al investițiilor însușite (inclusiv 17.6 la sută - clădiri de locuit). Investițiile pentru construcția clădirilor de locuit s-au majorat cu 19.4 la sută, iar pentru construcția clădirilor cu altă destinație decât de locuit și a edificiilor s-au redus cu 4.8 la sută față de anul precedent. Cota-parte a investițiilor în capitalul fix utilizate la procurarea utilajului, mașinilor și mijloacelor de transport a constituit 43.1 la sută din volumul total al mijloacelor utilizate.

În structura investițiilor în capitalul fix pe forme de proprietate, 33.5 la sută revin agenților economici cu forma de proprietate publică, cota preponderentă (66.5 la sută) revenind agenților economici din sectorul nestatal al economiei naționale, care au realizat circa 62.6 la sută din volumul total al lucrărilor de construcții-montaj și 100.0 la sută din totalul caselor de locuit date în folosință.

Producția agricolă

Conform informației prezentate de Biroul Național de Statistică, producția globală agricolă în gospodăriile de toate categoriile, în anul 2010 s-a majorat cu 7.9 la sută față de perioada similară a anului precedent. Această evoluție a fost determinată de creșterea producției animaliere cu 13.6 la sută și a producției vegetale cu 5.2 la sută.

În anul 2010, starea sectorului zootehnic a fost determinată de tendințe pozitive de creștere a producției animaliere la majoritatea tipurilor de produse. Astfel, în perioada de referință s-a înregistrat o creștere de 21.4 la sută a producției componenteii “vite și păsări”, ca rezultat al creșterii efectivului mediu și productivității vitelor și păsărilor. De asemenea, în anul 2010, producția de ouă și lapte s-a majorat cu 13.1 și 2.0 la sută, respectiv, față de anul precedent, contribuind la creșterea producției animaliere cu 0.7 puncte procentuale.

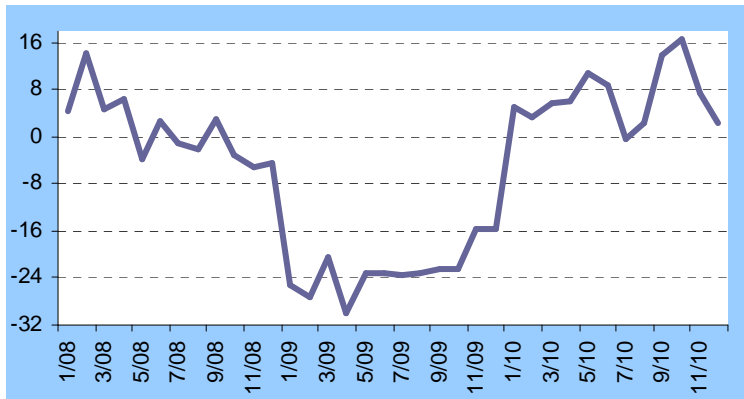
De menționat că, creșterea volumului producției vegetale în anul 2010 față de anul 2009 a fost generată atât de majorarea suprafețelor însămânțate, cât și de creșterea roadei medii a principalelor culturi agricole. Astfel, cele mai mari creșteri ale volumului producției vegetale au fost înregistrate la cultivarea și colectarea sfeclei de zahăr (2.4 ori), soi (2.3 ori), florii soarelui (34.1 la sută) și a porumbului pentru boabe (24.6 la sută).

Producția industrială

În ianuarie-decembrie 2010, conform datelor oferite de Biroul Național de Statistică, volumul producției industriale pe toate formele de proprietate s-a majorat în termeni reali cu 7.0 la sută față de perioada similară a anului precedent.

Creșterea volumului producției industriale, comparativ cu anul 2009, a fost determinată de majorarea producției în industria prelucrătoare cu 8.0 la sută, în industria extractivă cu 5.6 la sută și în sectorul energetic cu 1.0 la sută.

Graficul nr. 1.7. Evoluția în termeni reali a producției industriale (%), față de perioada similară a anului precedent

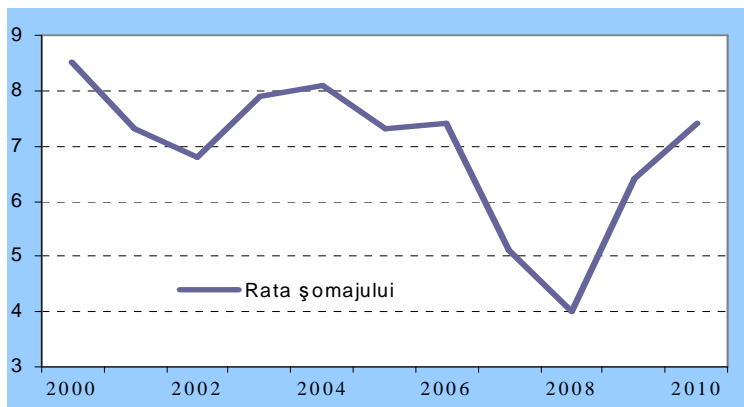

Sursa: BNS

de zahăr din anul 2010. Totodată, în perioada analizată, comparativ cu perioada similară a anului 2009, au fost înregistrate diminuări ale volumului de producție la următoarele componente: „fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale”, „fabricarea produselor finite din metal, exclusiv producția de mașini și utilaje” și „producția de articole din cauciuc și din material plastic”, care au redus ritmul anual al indicelui general de producție cu 0.6, 0.3 și 0.2 puncte procentuale, respectiv.

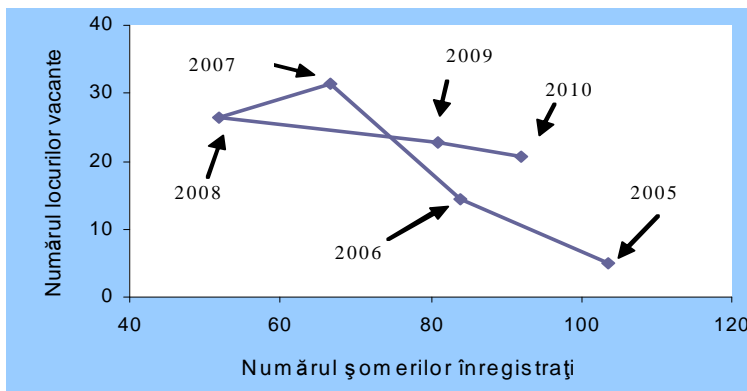
Piața muncii

Graficul nr. 1.8. Evoluția ratei șomajului, %

Sursa: BNS, calcule BNM

Graficul nr. 1.9. Curba Beveridge, mii persoane

Sursa: BNS, calcule BNM

Majorarea producției în industria prelucrătoare a fost determinată de creșterea producției în următoarele activități industriale: „industria alimentară și a băuturilor”, „fabricarea de articole de îmbrăcăminte, prepararea și vopsirea blănurilor”, „fabricarea produselor de tutun” și „producția de piei, de articole din piele și fabricarea încălțămintei”, care au contribuit la creșterea volumului producției industriale cu 3.5, 0.9, 0.6 și 0.4 puncte procentuale, respectiv. Gradul înalt de influență din partea industriei alimentare și a băuturilor s-a datorat creșterii de 2.5 ori a volumului de zahăr produs în perioada respectivă, generată de recolta triplă de sfeclă

Forța de muncă

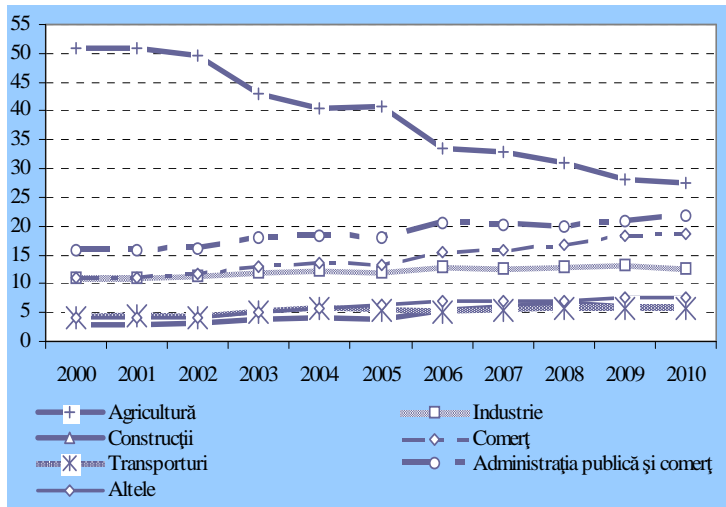
Indicatorii publicați de BNS pentru anul 2010 reflectă o deteriorare a situației pieței muncii în Republica Moldova. Astfel, populația economic activă s-a diminuat cu 2.4 la sută față de anul precedent. În același timp numărul persoanelor ocupate în această perioadă s-a diminuat cu 3.5 la sută față de anul 2009, fapt determinat de scăderea numărului populației ocupate în sectorul agricol, industrial și cel de construcții. În structura populației active ponderea populației ocupate a constituit 92.6 la sută, fiind în descreștere cu 1.0 puncte procentuale comparativ cu anul precedent, ceea ce a contribuit la creșterea ratei șomajului la nivel de țară până la 7.4 la sută. Situația creată pe piața muncii denotă o tergiversare a procesului de creare a noilor locuri de muncă în economia Republicii Moldova, în pofida semnalelor economice cu privire la recuperarea economiei.

Informația cuprinsă în curba Beveridge dezvăluie o creștere a numărului șomerilor înregistrați în anul 2010 față de anul precedent de cca 11.0 mii persoane, totodată și numărul locurilor vacante s-a micșorat cu 2.2 mii locuri. Comparativ cu anul 2008,

perioada de până la criza economică, numărul șomerilor a crescut cu 40.3 mii persoane, în timp ce numărul

Graficul nr. 1.10. Distribuția persoanelor ocupate după activitățile din economia națională, %

Sursa: BNS, calcule BNM

ocupate în „administrația publică, învățământ, sănătate și asistență socială” și în „comerț” a crescut comparativ cu anul 2009, înregistrând valorile de 0.9 și 0.3 la sută respectiv. Ponderea populației antrenate în sectoarele „construcții” și „industrie” s-a redus comparativ cu anul trecut, înregistrând valori de 5.9 și 12.8 la sută respectiv. Sectorul „transport și comunicații” are cea mai mică concentrare a populației ocupate, iar în anul 2010 ponderea acestuia a constituit 5.6 la sută.

Veniturile salariale

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2010 salariul mediu al unui lucrător în economia națională a constituit 2971.7 lei, majorându-se cu 8.2 la sută, iar în termeni reali înregistrându-se o creștere cu 0.7 la sută față de anul precedent.

Cea mai mare creștere a salariului mediu real în anul 2010 s-a înregistrat în domeniul activităților financiare, unde creșterea a constituit 5.2 la sută față de anul 2009. Construcțiile, precum și sănătatea și asistența socială reprezintă două domenii care au înregistrat cele mai mari reduceri ale salariului mediu real, constituind minus 1.1 la sută pentru fiecare. În sectorul construcțiilor s-a conturat o perspectivă mai puțin favorabilă determinată de activitatea scăzută a acestei ramuri (numărul scăzut al locuințelor date în folosință în anul 2010 față de 2009). Ponderea cea mai semnificativă a populației Republicii Moldova activează în sectorul agricol, ritmul de creștere anual al salariului real în acest sector a înregistrat o majorare de 3.9 la sută față de anul precedent, fapt explicat prin majorarea producției agricole în anul 2010. Retribuțiile primite de angajații instituțiilor de învățământ au consemnat o creștere cu 2.9 la sută în termeni reali față de anul 2009. Analizând salariile medii în valori nominale a activităților „agricultură” și „învățământ” constatăm valori sub media pe republică. Sectorul industrial a consemnat și el majorări ale salariului mediu real cu 1.9 la sută față de anul precedent, în mare măsură datorită revigorării sectoarelor industriale, în special a industriei prelucrătoare și a energiei electrice și termice, gaze și apă. În anul 2010, numărul salariaților din industrie a scăzut cu 4079 persoane față de anul 2009, ceea ce înseamnă că forța de muncă s-a redus cu 4.0 la sută, în timp ce producția industrială a crescut cu 7.0 la sută. În anul 2010 productivitatea muncii în industrie a crescut în termeni anuali cu 11.5 la sută, datorită relansării unor sectoare industriale: industria extractivă (extracția nisipului, argilei și a pietrișului), industria prelucrătoare (producția cărnii, producția zahărului), industria chimică, fabricarea de mașini și echipamente etc.

1.2 Evoluția inflației

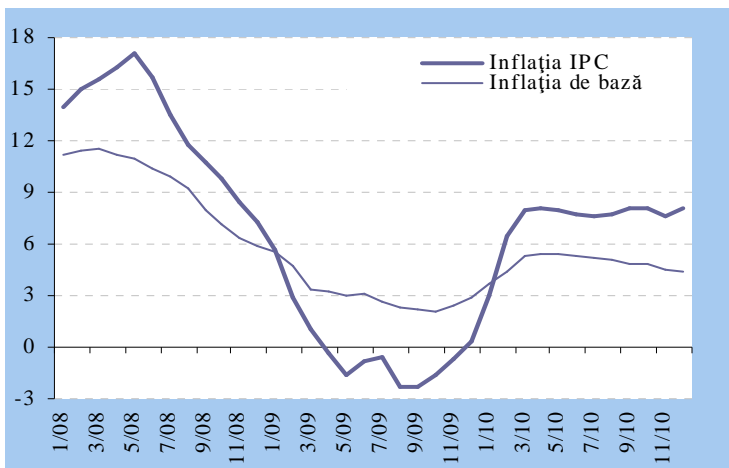
Indicele prețurilor de consum

În anul 2010 evoluția inflației IPC a fost influențată de următorii factori:

- Majorările de tarife la energia electrică, gaze și agentul termic efectuate în lunile ianuarie și mai.
- Evoluția pe piața valutară a monedei naționale în raport cu principalele valute de referință - dolarul SUA și euro.
- Abaterea condițiilor climaterice de la normă și fluctuațiile prețurilor alimentare pe plan mondial, care au determinat creșteri semnificative ale prețurilor la produsele alimentare.
- Creșterea prețurilor la petrol pe plan internațional, fapt ce a generat creșterea prețului de import la produsele petroliere.
- Majorarea accizelor la produsele petroliere consemnată la începutul anului 2010.
- Efectele de runda a doua, determinate de majorările de tarife și prețuri la combustibil, care au condiționat creșterea unor bunuri și servicii aferente inflației de bază.
- Recuperarea activității economice atât pe plan intern, cât și extern (creșterea cererii agregate).

Pe de o parte, ca rezultat al presiunilor preponderent inflaționiste exercitate de acești factori, ritmul anual al inflației în luna decembrie 2010 a constituit 8.1 la sută. În structura inflației pe componente cea mai mare creștere față de luna decembrie 2009 (cu 9.7 la sută) a fost consemnată la servicii, urmată de prețurile la mărfurile nealimentare (cu 7.7 la sută), în timp ce prețurile la produsele alimentare au înregistrat o majorare cu 7.1 la sută.

Graficul nr. 1.11. Ritmul anual al IPC și al inflației de bază, %

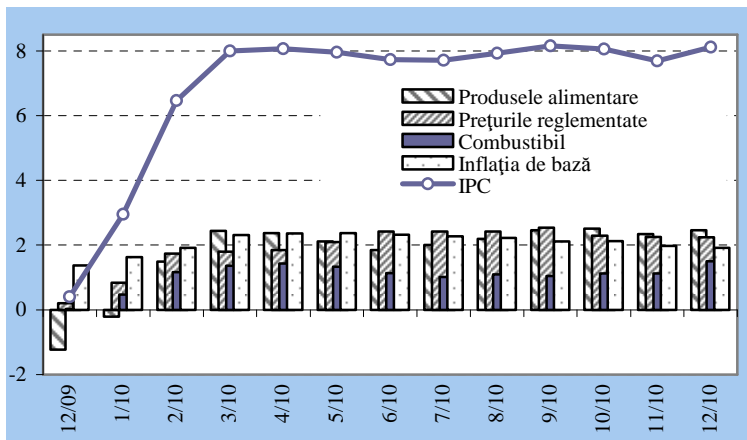
Sursa: BNS

Pe de altă parte, ritmul anual al inflației de bază⁴ a constituit 4.4 la sută în luna decembrie 2010, cu o diferență de 3.7 puncte procentuale în raport cu ritmul inflației IPC, fapt ce relevă intensificarea contribuției factorilor nemonetari în cadrul creșterii prețurilor (graficul nr. 1.11). În acest sens, contribuții importante au avut prețurile reglementate, prețurile la combustibil și prețurile la produsele alimentare, evoluția cărora fiind influențată de prețurile unor produse pe piețele mondiale și de condițiile meteorologice, factori care nu pot fi controlați prin acțiunile de politică monetară ale Băncii Naționale a Moldovei.

Astfel, la formarea ratei inflației anuale în luna decembrie 2010 cel mai mult au contribuit prețurile la produsele alimentare (2.5 puncte procentuale), ca rezultat al abaterilor condițiilor meteorologice de la normă pe parcursul anului și al fluctuațiilor prețurilor alimentare pe piața mondială. În același timp, o contribuție majoră (2.2 puncte procentuale) au avut prețurile reglementate, ca rezultat al modificărilor de tarife la serviciile cu prețuri reglementate (gaz, energie electrică, agent termic) efectuate în lunile ianuarie și mai. Fluctuațiile prețurilor la petrol pe piața mondială, precum și evoluțiile cursului de schimb valutar din luna decembrie 2010 au determinat creșterea prețurilor la combustibili care au contribuit la formarea inflației anuale cu 1.5 puncte procentuale. Majorarea prețurilor la carburanți a determinat accentuarea

⁴ Descompunerea inflației IPC în componentele respective este efectuată în baza metodologiei interne a Departamentului politică monetară și cercetări din cadrul BNM. Componentele inflației IPC sunt: (1) inflația de bază; (2) prețurile produselor alimentare; (3) prețurile reglementate (4) prețurile la combustibil.

Graficul nr. 1.12. Evoluția inflației anuale (%) și contribuția sub-compuentelor (puncte procentuale)

Sursa: BNS

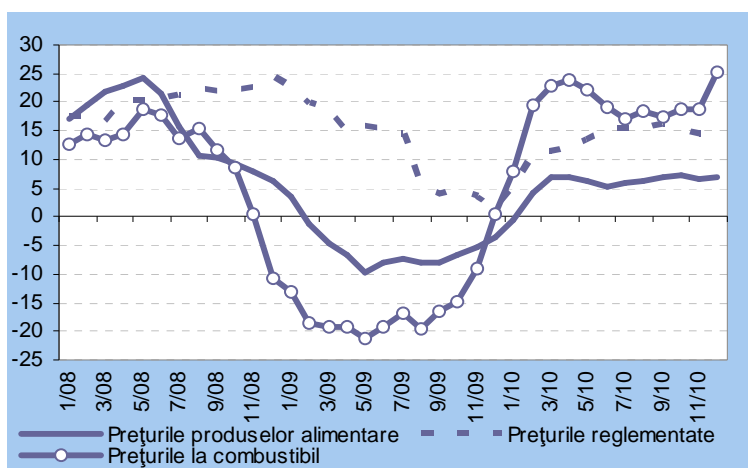
căror prețuri în luna decembrie s-au majorat cu 3.4, 9.5 și, respectiv, 5.4 la sută comparativ cu luna decembrie 2009. Contribuții semnificative, dar de amplitudine mai redusă au fost determinate și de creșterile cu 6.9, 3.1 și, respectiv, 3.2 la sută comparativ cu luna decembrie 2009 ale prețurilor la componentele ”detergenți”, ”încălțăminte” și „materiale de construcție”.

Pe de o parte, această evoluție a fost stimulată preponderent de efectele de runda a doua, ca urmare a creșterii prețurilor la combustibili și la produsele alimentare, fapt ce a determinat majorarea costurilor de transport și de producție. Pe de altă parte, presiuni inflaționiste asupra unor produse și servicii incluse în calculul inflației de bază au fost exercitate de deprecierea monedei naționale în raport cu valutele principalilor parteneri comerciali din anul 2010 comparativ cu anul 2009, fapt ce a influențat asupra prețului de achiziție al mai multor bunuri din acest component.

Prețurile produselor alimentare

În trimestrul I, 2010 la prețurile produselor alimentare s-a înregistrat o intensificare a creșterii ritmului anual (de la minus 0.6 la sută în luna ianuarie până la 7.0 la sută în luna martie), (graficul nr. 1.13).

Graficul nr. 1.13. Ritmul anual al subcomponentelor inflației, %

Sursa: BNS

scăderii prețurilor la cartofi și ouă, care au fost favorizate de condițiile meteorologice favorabile și de

aportului acestui component comparativ cu perioadele precedente. Creșterea inflației de bază a contribuit cu 1.9 puncte procentuale la formarea ratei inflației IPC (graficul nr. 1.12).

Indicele inflației de bază⁵

Pentru al treilea trimestru consecutiv ritmul anual al inflației de bază a continuat evoluția descendentă începută în prima jumătate a anului, astfel încât acesta s-a diminuat de la 5.4 la sută în luna mai până la 4.4 la sută în luna decembrie 2010 (graficul nr. 1.12).

Pe grupe de mărfuri cele mai mari contribuții au fost generate de confecții, alimentația publică și medicamente, ale

Componentele care au avut o contribuție esențială la această majorare au fost legumele și zahărul. Factorii principali care au determinat majorarea prețului la zahăr au fost creșterea prețului în regiune și majorarea prețului la carburanți din lunile ianuarie și februarie. Prețul legumelor a fost afectat de condițiile climaterice mai severe de la începutul anului, care au majorat costurile de stocare. În perioada de vară s-a consemnat o diminuare a ritmului anual, atingând un ritm minim de 5.3 la sută, ca urmare a reducerii contribuției din partea legumelor, precum și a

⁵ Indice calculat prin metoda excluderii (au fost excluse produsele alimentare, combustibilul, produsele și serviciile cu prețuri administrate), în baza IPC calculat de către Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova.

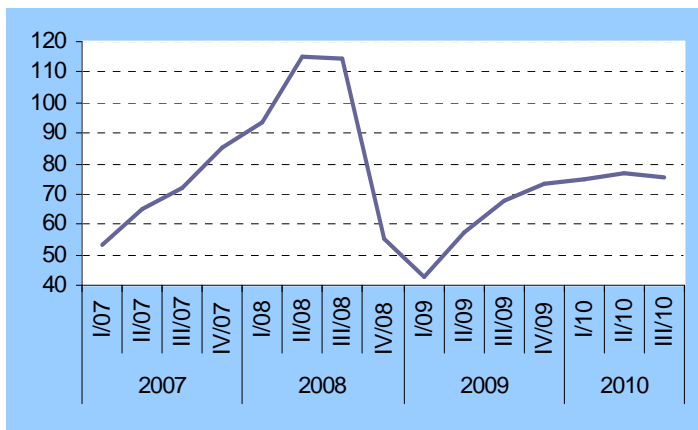
majorarea volumului de producție. În ultimele patru luni ale anului ritmul anual de creștere a prețurilor alimentare a oscilat în jurul valorii de 7.0 la sută. În această perioadă componentele cu contribuții semnificative la creșterea ritmului anual au fost „produse de morărit”, „lapte și produse lactate”, „ulei vegetal” și „legume”. Creșterea prețului la uleiul vegetal a fost motivată de scumpirea prețului la materia primă, determinată de recolta mică din regiunea Mării Negre. Un factor important care a generat majorarea prețului la „lapte și produse lactate” a fost creșterea prețului la carburanți în luna decembrie, afectând direct cheltuielile de transport, dar, în același timp, a fost consemnată și creșterea prețului de achiziție al materiei prime. Creșterea prețului la legumele proaspete a fost influențată atât de diminuarea volumului de producție, cât și de înregistrarea unor valori mai scăzute a temperaturii medii față de valorile normei. Majorarea prețului la „produse de morărit” a fost influențată de creșterea prețului la carburanți, precum și de efectele precipitațiilor abundente din perioada de recoltare, care au afectat calitatea și volumul roadei de grâu din perioada de referință. Totodată, majorarea prețurilor la produsele alimentare pe piața internă a fost influențată de evoluția ascendentă a prețurilor mondiale.

Prețurile reglementate

În anul 2010 a avut loc o intensificare a creșterii ritmului anual al prețurilor la serviciile reglementate de la 5.5 la sută în luna ianuarie până la 14.4 la sută în luna decembrie. Această creștere a fost determinată de majorările de tarife efectuate în lunile ianuarie și mai, cauza principală fiind majorarea prețurilor de import a gazelor naturale, generând creșterea ulterioară a prețurilor la serviciile conexe. În acest sens, în luna ianuarie 2010, ca urmare a creșterii prețului de achiziție al gazelor naturale de la Gazprom din Federația Rusă, al energiei electrice procurate de la CERS Moldovenească, și ca rezultat al influenței altor factori obiectivi asupra costurilor suportate de întreprinderile din sectorul energetic, Consiliul de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică (ANRE) a decis majorarea tarifelor la energia termică pentru locuitorii capitalei cu aproape 30.0 la sută. Concomitent, au crescut tarifele la energia electrică și gaze – în medie cu 20.0 și, respectiv, cu 14.0 la sută. În luna mai tarifele pentru gazele naturale au fost majorate cu peste 13.0 la sută și, respectiv, pentru agentul termic – cu peste 15.0 la sută.

În structură, în luna decembrie 2010 cele mai mari contribuții la creșterea prețurilor la serviciile reglementate în termeni anuali au fost determinate de majorarea prețurilor la energia electrică și la gazele naturale distribuite prin rețea cu 20.4 la sută și, respectiv, 26.2 la sută. O contribuție semnificativă a revenit și majorării tarifelor la încălzirea centralizată în termeni anuali cu 25.3 la sută. Transportul de pasageri a înregistrat o majorare mai modestă (3.4 la sută) în luna decembrie 2010 comparativ cu perioada similară a anului precedent, astfel încât a avut un aport mai mic la evoluția indicatorului sus-menționat.

Graficul nr. 1.14. Evoluția prețurilor la petrol (dolari SUA pe baril)¹

¹ Sursa: BNM, Energy Information Administration (Statistica oficială a Guvernului)

Prețurile la combustibil

Prețurile la combustibil s-au majorat cu 25.1 la sută în luna decembrie 2010 comparativ cu luna decembrie 2009, fapt determinat preponderent de creșterea prețului la produsele petroliere pe piețele internaționale. Astfel, prețul petrolului de marca Urals a atins valori săptămânale aproximativ de peste 90.0 dolari SUA pentru un baril în luna decembrie, înregistrând valoarea maximă din ultimele 26 luni. Evoluțiile respective pe piețele internaționale în perioada analizată au creat premise pentru majorarea prețurilor de import ale produselor petroliere pe piața internă. Totodată, dinamica prețurilor la combustibil pe piața internă a fost influențată de evoluția pe piața valutară autohtonă. Un alt motiv care a determinat creșterea în termeni anuali a prețurilor la

combustibili a fost majorarea la începutul anului 2009 a accizelor la produsele petroliere.

În structura creșterii prețurilor la combustibili, cele mai mari contribuții la această dinamică în luna decembrie 2010 comparativ cu luna decembrie 2009 le-au avut majorările de prețuri la cărbunele de pământ și carburanți, cu 22.2 și 25.7 la sută, respectiv. Un aport mai mic l-a avut majorarea prețurilor la gazul din butelii cu 29.8 la sută.

Evoluția prețului la petrol

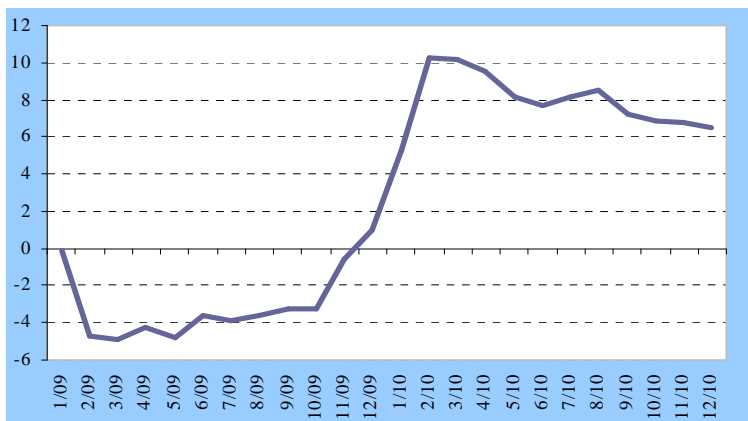
Restabilirea pieței globale a petrolului după criza din 2009 a fost mai rapidă și mai puternică, preponderent datorită îmbunătățirii situației macroeconomice în țările din Asia și SUA, fapt care a contribuit la sporirea cotării futures la petrol. Luând în considerare volatilitatea prețului la petrol, de menționat că o contribuție semnificativă asupra acestuia a fost relevată de impactul următorilor factori contradictorii: situația tensionată pe piața petrolului din SUA, creșterea durabilă a cererii de petrol din partea Chinei, crearea rezervelor de petrol în cadrul anumitor țări.

În anul 2010, cererea mondială de petrol a constituit 87.9 mil. barili pe zi, fiind în creștere cu 3.4 la sută față de anul 2009⁶. Evoluția ascendentă a creșterii cererii la petrol a contribuit la majorarea prețului la petrol (marca Urals). Astfel, prețul mediu al petrolului în 2010 a constituit 78.0, înregistrând o creștere de 29.2 la sută față de anul 2009. Totodată, piața petrolului a fost influențată de dinamica cursului de schimb al dolarului SUA față de principalele valute mondiale, afectând prețurile la produsele petroliere exprimate în dolari SUA. Creșterea cotațiilor mondiale a prețului la petrol a cauzat creșterea prețurilor Platt's la benzină și motorină. Prin urmare, prețul mediu Platt's anual la benzină a crescut cu 25.6 la sută, iar prețul mediu Platt's anual la motorină s-a majorat cu 28.7 la sută. În anul 2010, prețul mediu de comercializare cu amănuntul al benzinei a crescut față de 2009 cu 32.3 la sută, al motorinei – cu 25 la sută, iar al gazelor lichefiate cu 10.4 la sută⁷.

Indicele prețurilor producției industriale

Conform datelor BNS, ritmul anual al indicelui prețurilor producției industriale a avut o evoluție

Graficul nr. 1.15. Ritmul anual al IPPI, %

Sursa: BNS

descendentă pe parcursul anului 2010, constituind 6.5 la sută în luna decembrie (graficul nr. 1.15). În structură cea mai mare creștere a fost înregistrată la prețurile din cadrul industriei energetice, fiind cu 18.4 la sută superioare comparativ cu luna decembrie 2009, în timp ce prețurile din industria prelucrătoare și extractivă au înregistrat ritmuri similare de creștere în termeni anuali (4.4 și 4.9 la sută, respectiv). Creșterea prețurilor în termeni anuali la producția industrială a fost determinată de creșterea prețurilor la materia primă și la produsele alimentare pe piețele internaționale, precum și de evoluția cursului de schimb al leului

moldovenesc în raport cu valutele principalilor parteneri comerciali externi ai Republicii Moldova.

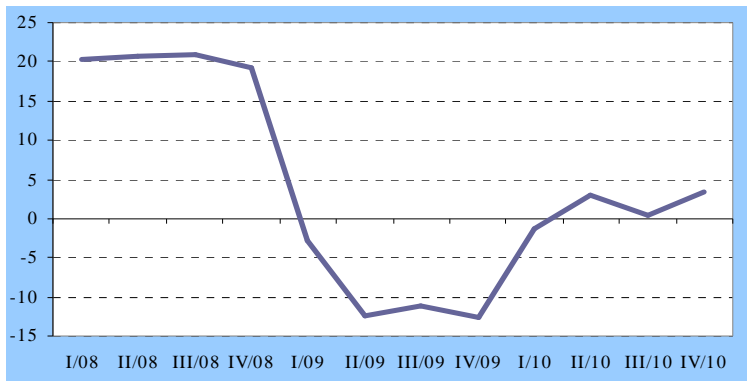
Prețurile în construcții

În ultimele trei trimestre ale anului 2010 ritmul anual de creștere a prețurilor în construcții a revenit pe un teritoriu pozitiv după o perioadă de mai bine de un an, în care acestea au avut valori negative, ca rezultat al impactului crizei economice mondiale asupra sectorului de construcții din Republica Moldova. Astfel,

⁶ <http://omrpublic.iea.org/currentissues/Russ.pdf>

⁷ ANRE, Raport privind piața produselor petroliere a RM în anul 2010

Graful nr. 1.16. Evoluția indicelui prețurilor în construcții (% față de perioada similară a anului precedent)

Sursa: BNS

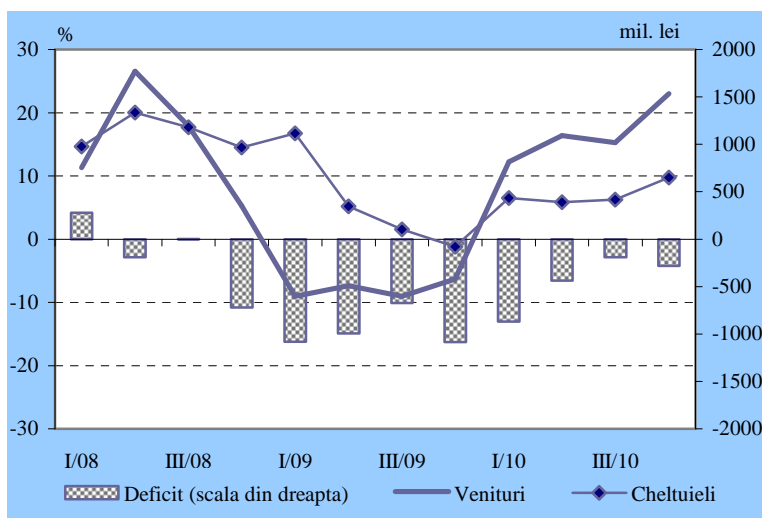
conform datelor Biroului Național de Statistică, prețurile la lucrările de construcție-montaj în trimestrul IV, 2010 s-au majorat cu 3.5 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2009.

În structura pe sectoarele economiei naționale, cele mai mari creșteri de prețuri în trimestrul IV, 2010 față de perioada similară a anului 2009 au fost înregistrate la lucrările de construcții-montaj în telecomunicații (17.4 la sută), alte construcții (9.7 la sută), electroenergetică (9.5 la sută) și industria forestieră și de prelucrare a lemnului (6.8 la sută).

1.3 Situația financiară⁸

După un an de recesiune, anul 2010 se caracterizează printr-o recuperare pronunțată a economiei. Ca rezultat al măsurilor întreprinse în perioada de referință s-a înregistrat o creștere în toate ramurile economiei naționale, s-a ameliorat mediul de afaceri și a fost eficientizat sectorul public, ceea ce a avut un impact direct asupra creșterii colectării veniturilor la buget. Dat fiind faptul că, veniturile publice depind în mare măsură de activitatea economică și de consumul final al gospodăriilor, majorarea cererii interne a avut consecințe pozitive asupra bugetului.

Graful nr. 1.17. Indicatorii bugetului public național

Sursa: Ministerul Finanțelor, calcule BNM

Conform informației furnizate de Ministerul Finanțelor, în perioada ianuarie-decembrie 2010 dinamica colectării veniturilor la buget a consemnat o evoluție ascendentă, înregistrând un ritm anual de creștere de 17.1 la sută (până la nivelul de 27550.9 mil. lei), plasându-se față de anul 2009 pe un palier pozitiv (graficul nr. 1.17).

Veniturile colectate raportate la PIB pentru anul 2010 au constituit 38.3 la sută, sau cu 0.6 puncte procentuale mai puțin față de anul 2009.

În decursul ultimilor ani dependența bugetului de consumul gospodăriilor a continuat să crească din cauza majorării

ponderii taxelor indirecte în totalul veniturilor publice, iar majorarea importurilor a condus la sporirea acumulărilor mijloacelor financiare în bugetul public național, provenite din achitarea drepturilor de import. Veniturile fiscale continuă să dețină partea majoră în veniturile bugetului, principala sursă de venit rămânând a fi, ca și în anii precedenți, impozitele interne pe mărfuri și servicii, în special veniturile acumulate din TVA. Totuși, ponderea veniturilor directe în veniturile fiscale s-a diminuat începând cu anul 2008 din cauza aplicării cotei „zero” la impozitul pe venit pentru venitul reinvestit al persoanelor juridice, al gospodăriilor țărănești (de fermier) și al întreprinzătorilor individuali. Cu toate acestea, ultimele informații ale Ministerului Finanțelor denotă că impozitele pe venit în perioada ianuarie-decembrie 2010 au înregistrat

⁸ În baza informației preliminare a Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova

o creștere cu 6.3 la sută în comparație cu perioada similară a anului precedent, iar impozitele interne pe mărfuri și servicii – o valoare superioară cu 23.0 la sută. Un aport semnificativ la sporirea veniturilor îl au și contribuțiile de asigurări sociale obligatorii de stat, care au înregistrat o creștere de 7.1 la sută față de anul precedent. Drept rezultat al majorării acestor indicatori veniturile fiscale au crescut cu 15.4 la sută.

Deblocarea în anul 2009 a programelor de asistență financiară din partea partenerilor de dezvoltare a permis atragerea la buget în anul 2010 a suportului financiar extern sub formă de granturi în sumă de 153.3 mil. dolari SUA (1904.8 mil. lei) și împrumuturi în sumă de 212.0 mil. dolari SUA (2619.2 mil. lei). Asistența oferită Republicii Moldova de către organizațiile financiare internaționale și țările donatoare constituie o contribuție substanțială și este determinantă pentru recuperarea economică și implementarea reformelor necesare pentru modernizarea și relansarea Republicii Moldova.

În perioada ianuarie-decembrie 2010 dinamica alocării cheltuielilor din buget a înregistrat o evoluție ascendentă, consemnând un ritm anual de creștere de 7.2 la sută (până la nivelul de 29328.9 mlrd. lei) față de anul 2009. Majorarea volumului cheltuielilor a fost condiționată preponderent de creșterea cheltuielilor alocate învățământului (cu 16.0 la sută), asigurării și asistenței sociale (cu 12.8 la sută), ocrotirii sănătății (cu 3.9 la sută).

În structură partea majoră a cheltuielilor publice a fost direcționată pentru realizarea programelor cu caracter social-cultural – 73.0 la sută, pentru domeniul economiei naționale – 10.9 la sută, pentru apărare, menținerea ordinii publice și securității naționale – 5.3 la sută și pentru servicii de stat cu destinație generală – 4.6 la sută.

Cheltuielile publice raportate la PIB constituie 40.8 la sută, sau cu 4.5 puncte procentuale mai puțin decât în anul 2009.

În contextul relansării activității economice în Republica Moldova, componentele semnificative ale bugetului public național s-au caracterizat prin evoluții ascendente, precum creșterea cheltuielilor și amplificarea într-o măsură mai mare a veniturilor totale. Astfel, în ianuarie-decembrie 2010 executarea bugetului consolidat s-a soldat cu un deficit mult mai redus, constituind (minus) 1.8 mlrd. lei, față de (minus) 3.8 mlrd. lei înregistrat în ianuarie-decembrie 2009. Acest deficit raportat la PIB reprezintă 2.5 la sută, sau cu 3.8 puncte procentuale mai puțin față de anul 2009.

La 31 decembrie 2010 datoria de stat a constituit circa 18870.8 mil. lei. Ca pondere în PIB estimat, aceasta reprezintă 26.9 la sută față de 24.2 la sută în anul 2009. Soldul datoriei de stat externe s-a majorat cu 44.3 la sută în comparație cu soldul din 1 ianuarie 2010 și a constituit 1116.2 mil. dolari SUA. Această creștere a fost cauzată în mare parte de intrările de împrumuturi externe, care au depășit rambursările de împrumuturi externe cu circa 166.1 mil. dolari SUA. Datoria de stat internă comparativ cu situația de la începutul anului s-a majorat cu 3.9 la sută, constituind 5304.9 mil. lei. Modificarea datoriei de stat interne s-a produs în exclusivitate din contul majorării emisiunii valorilor mobiliare de stat.

1.4 Balanța de plăți a Republicii Moldova pentru anul 2010 (date provizorii)

Tabelul nr. 1.1. Sinteza balanței de plăți a Moldovei (agregate principale) (mil. USD)

	2008	2009	2010
CONTUL CURENT	-987.13	-464.61	-482.27
Bunuri și servicii	-3224.53	-1988.17	-2259.19
Bunuri	-3223.17	-1944.19	-2178.88
export (FOB)	1645.97	1331.57	1631.08
import (FOB), din care:	-4869.14	-3275.76	-3809.96
resurse energetice (fără energie electrică)	-903.24	-652.99	-732.77
Servicii	-1.36	-43.98	-80.31
export	837.28	668.88	689.79
import	-838.64	-712.86	-770.10
Venituri	598.60	302.93	471.17
intrări, din care:	905.01	590.00	741.25
veniturile rezidenților din muncă	842.00	563.42	722.82
ieșiri, din care:	-306.41	-287.07	-270.08
dividende și profituri distribuite ale filialelor	-37.84	-136.85	-124.47
venit reinvestit și profituri nedistribuite ale filialelor	-98.70	11.56	-22.05
dobânzi către plată la împrumuturi	-73.22	-83.80	-57.96
Transferuri curente	1638.80	1220.63	1305.75
intrări, din care:	1750.29	1323.99	1391.15
transferuri personale	1046.02	635.21	635.03
ieșiri	-111.49	-103.36	-85.40
CONTUL DE CAPITAL ȘI FINANCIAR	900.97	406.84	411.40
Transferuri de capital	-14.61	-17.54	-28.36
Investiții directe	696.69	121.08	195.40
din care: în economia națională	712.77	127.84	198.90
capital social și venit reinvestit	540.40	150.00	175.72
împrumuturi intragrup	172.37	-22.16	23.18
Investiții de portofoliu	6.38	-5.82	5.64
Active*	-0.04	-0.25	-0.20
titluri de participare	-0.03	-0.25	-0.20
titluri de creanțe	-0.01		
Pasive**	6.42	-5.57	5.84
titluri de participare	11.36	2.39	5.84
titluri de angajamente	-4.94	-7.96	
Derivate financiare – bancare, net	0.94	0.34	-0.63
Alte investiții	663.58	108.23	533.72
Active*	52.14	-210.56	75.46
credite comerciale	76.30	44.86	21.24
valută și depozite	-25.96	-259.62	61.61
împrumuturi	1.80	4.20	-7.39
Pasive**	611.44	318.79	458.26
credite comerciale	131.16	90.70	128.62
împrumuturi pe termen lung	364.72	-9.88	253.33
utilizare	702.23	308.87	607.29
rambursare	-337.51	-318.75	-353.96
împrumuturi pe termen scurt	32.79	-48.90	29.73
depozite ale nerezidenților în sistemul bancar național	53.12	-46.64	-69.59
alte pasive	29.65	149.31	116.17
alocări de DST		184.20	
Activele de rezervă ale statului*	-452.01	200.55	-294.37
Erori și omisiuni	86.16	57.77	70.87
Informativ:			
Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice prin intermediul băncilor comerciale	1660.09	1182.02	1244.14

*(-) majorare, (+) micșorare

** (+) majorare, (-) micșorare

care: 1348.77 mil. USD reprezintă datoria publică și public garantată, iar 3429.95 mil. USD – datoria privată negarantată.

Contul curent

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat în anul 2010 un sold deficitar în valoare de 482.27 mil. USD, raportul căruia la PIB a constituit 8.3 la sută.

Evoluția contului curent a fost determinată de majorarea deficitului înregistrat la comerțul exterior cu bunuri (graficul nr. 1.18). Efectul negativ al acestuia a fost parțial atenuat de excedentul cumulat din venituri și

Pe parcursul anului 2010 recuperarea economică a țarilor partenere a determinat majorarea cererii externe la produsele exportate de Republica Moldova.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat un deficit în valoare de 482.27 mil. USD, în creștere cu 3.8 la sută comparativ cu anul precedent. De remarcat ritmul mai sporit de creștere a exporturilor de bunuri comparativ cu cel al importurilor.

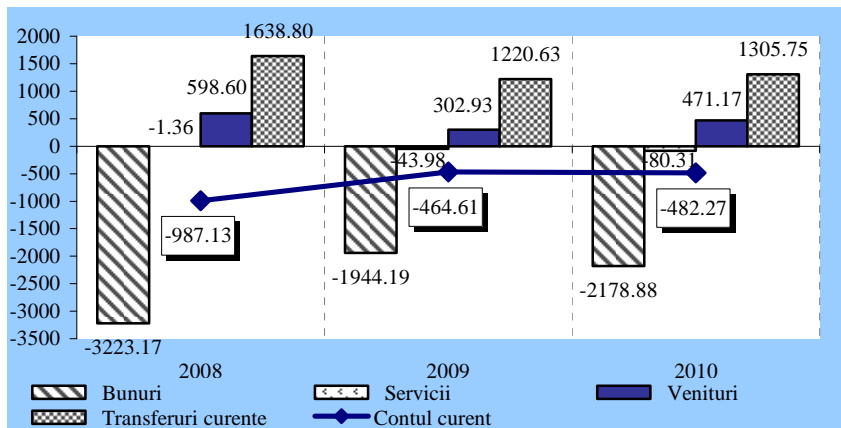
Contul de capital și financiar s-a soldat cu un excedent în valoare de 411.40 mil. USD, determinat de împrumuturile externe.

Poziția investițională internațională, rămânând net debitoare, a înregistrat 4546.43 mil. USD la sfârșitul anului 2010, angajamentele externe majorându-se pe parcursul anului cu 587.03 mil. USD, iar creanțele – cu 132.96 mil. USD.

Datoria externă a Republicii Moldova la 31.12.2010 a însumat 4778.72 mil. USD, din

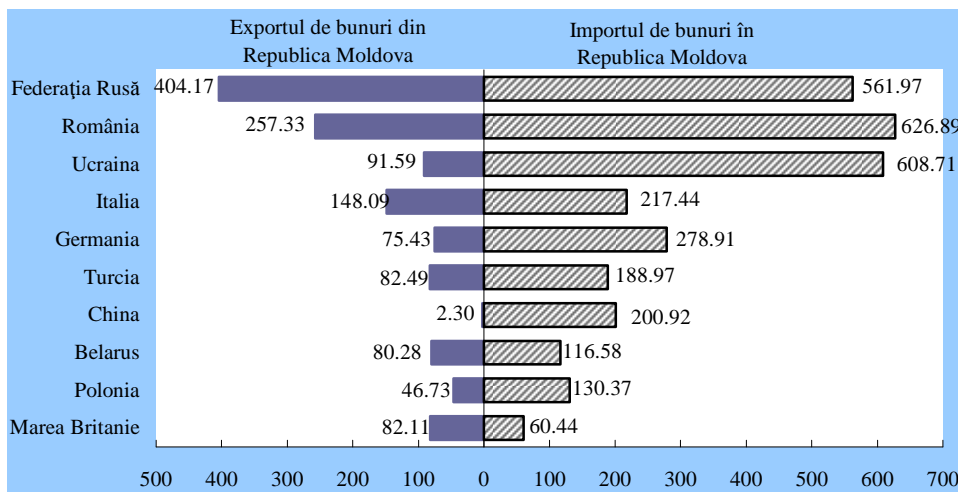
Graficul nr. 1.18. Contul curent – componente principale, mil. USD

1631.08 mil. USD, iar importurile – 3809.96 mil. USD.

De menționat că, deficitul comercial în valoare absolută devansează exporturile de bunuri.

Graficul nr. 1.19. Principalii parteneri comerciali ai Republicii Moldova în anul 2010, mil. USD

Sursa: BNS, selecții la import (prețuri c.i.f.) după principiul țării de livrare, fără exportul și importul efectuat de persoane fizice

82.1 la sută din total.

În structura pe secțiuni a exporturilor au predominat: *produsele agroalimentare* – cu o pondere de 48.8 la sută, precum și *materialele textile și articolele din acestea* – cu o pondere de 16.9 la sută.

Exportul de produse agroalimentare a fost de 772.60 mil. USD, majorându-se cu 26.8 la sută față de anul precedent, din care: *băuturile alcoolice* au constituit 175.84 mil. USD; *fructele comestibile și nucile* – 167.62 mil. USD; *cerealele* – 100.32 mil. USD.

Exporturile de băuturi alcoolice s-au majorat cu 11.8 la sută comparativ cu anul 2009, însumând 175.84 mil. USD (11.1 la sută din totalul exporturilor). Exporturile de *vinuri* au însumat 138.47 mil. USD, iar de

transferuri curente, care a acoperit deficitul comerțului exterior cu bunuri și servicii în proporție de 78.7 la sută.

În anul 2010, volumul *comerțului exterior cu bunuri și servicii* s-a majorat cu 15.2 la sută comparativ cu anul precedent, gradul de acoperire a importurilor prin exporturi fiind de 50.7 la sută.

Comerțul exterior cu bunuri a înregistrat creșteri atât la exporturi (22.5 la sută), cât și la importuri (16.3 la sută), exporturile totalizând

Conform datelor Biroului Național de Statistică (BNS)⁹, în anul 2010 comerțul exterior al Republicii Moldova cu majoritatea partenerilor săi comerciali a înregistrat solduri deficitare (graficul nr. 1.19).

Printre principalele țări de destinație a mărfurilor din Republica Moldova se numără: Federația Rusă, România, Italia, Ucraina, Turcia, Marea Britanie, Belarus, Germania, Polonia și Kazahstan. Volumul cumulativ al **exporturilor** în aceste țări a constituit

⁹ Datele BNS nu includ ajustările la comerțul exterior cu bunuri operate de către Direcția bilanța de plăți a Băncii Naționale a Moldovei, cum ar fi exporturile / importurile efectuate de persoane fizice, reparații de bunuri, bunuri procurate în porturi de către cărăuși etc. Importurile sunt evaluate în prețuri c.i.f., repartiția pe țări a acestora fiind după principiul țării de livrare

divinuri – 32.71 mil. USD. Principalele piețe de desfacere au rămas Federația Rusă, Belarus, Ucraina și Kazahstan, de menționat majorarea exporturilor către China, S.U.A., Cehia și Azerbaidjan.

Valoarea totală a exporturilor de *materiale textile și articole din acestea* a fost de 267.69 mil. USD, din care: *îmbrăcămintea și accesoriile de îmbrăcăminte* au constituit 229.04 mil. USD, *covoarele și alte acoperitoare de podea* – 24.13 mil. USD.

Alte exporturi semnificative au fost cele de: *mașini, aparate și echipamente electrice* – 112.06 mil. USD; *produse farmaceutice* – 60.52 mil. USD; *metale comune și articole din acestea* – 58.26 mil. USD.

Exportul de bunuri după prelucrare (lohn) – 410.57 mil. USD – a constituit 26.0 la sută din totalul exporturilor, principalele țări de destinație fiind România și Italia. De menționat sporirea exporturilor de bunuri după prelucrare în Marea Britanie cu 27.6 la sută, în Belgia - cu 34.0 la sută și în Bulgaria - de 13.9 ori.

Potrivit datelor BNS, în anul 2010, principalii furnizori de mărfuri pentru Republica Moldova au fost: România, Ucraina, Federația Rusă, Germania, Italia, China, Turcia, Polonia, Belarus, Ungaria, acestor țări le-a revenit o cotă de 78.2 la sută din totalul **importurilor**.

În importurile de bunuri pe secțiuni ponderea majoră (20.9 la sută) revine *produselor minerale*, al căror import a constituit 807.10 mil. USD, din care: *uleiuri din petrol și minerale bituminoase* au însumat 417.14 mil. USD, iar cele de *gaz de sondă și alte hidrocarburi gazoase* – 340.40 mil. USD.

Mașini și aparate au fost importate în valoare de 576.47 mil. USD, ceea ce reprezintă 15.0 la sută din total,

din acestea *aparatele electrice de telefonie* au constituit 78.96 mil. USD, iar *cablurile și alte conductoare electrice izolate* – 64.49 mil. USD.

Valori semnificative au înregistrat și importurile de: *produse ale industriei chimice* – 404.33 mil. USD (din care *medicamentele* – 164.91 mil. USD); *produse alimentare, băuturi și tutun* – 308.62 mil. USD; *materiale textile și articole din acestea* – 282.33 mil. USD.

În anul 2010 importul de *resurse energetice* s-a majorat cu 12.2 la sută comparativ cu 2009, constituind 732.77 mil. USD (tabelul nr. 1.2). Principalii furnizori de resurse energetice au fost

Federația Rusă (41.6 la sută din totalul resurselor energetice importate), România (26.5 la sută), Ucraina (14.7 la sută) și Belarus (6.3 la sută).

Tabelul nr. 1.2. **Importul de resurse energetice** (prețuri f.o.b.)

	Unitatea de măsură	2008	2009	2010	Ponderea în totalul anului 2010	Anul 2010 față de anul 2009
					%	
Resurse energetice-total	(mil.USD)	903.24	652.99	732.77	100.0	112.2
Din CSI	(mil.USD)	546.79	435.87	467.96	63.9	107.4
Cărbune	(mil.USD) (mii tone)	19.28 148.50	10.48 132.88	19.53 179.61	2.7	186.4 135.2
Gaz natural	(mil.USD) (mil. m ³)	256.50 1,226.90	267.45 1,126.27	267.39 1,187.85	36.5	100.0 105.5
Combustibil	(mil.USD)	271.01	157.94	181.04	24.7	114.6
Păcură	(mil.USD) (mii tone)	6.35 14.00	14.25 45.83	8.90 18.01	1.2	62.5 39.3
Combustibil diesel	(mil.USD) (mii tone)	178.85 188.04	92.71 176.47	107.59 153.47	14.7	116.1 87.0
Benzine auto	(mil.USD) (mii tone)	18.69 21.70	11.52 21.30	7.12 10.35	1.0	61.8 48.6
Altele	(mil.USD)	67.12	39.46	57.43	7.8	145.5
Din restul lumii	(mil.USD)	356.45	217.12	264.81	36.1	122.0
Cărbune	(mil.USD) (mii tone)	13.12 57.32	0.20 1.35	0.24 1.87	-	120.0 138.5
Combustibil	(mil.USD)	343.33	216.92	264.57	36.1	122.0
Păcură	(mil.USD) (mii tone)	0.60 0.77	0.22 0.42	0.15 0.24	-	68.2 57.1
Combustibil diesel	(mil.USD) (mii tone)	160.70 163.27	82.98 142.72	121.06 166.92	16.5	145.9 117.0
Benzine auto	(mil.USD) (mii tone)	167.06 189.75	123.81 196.53	133.22 174.19	18.2	107.6 88.6
Altele	(mil.USD)	14.97	9.91	10.14	1.4	102.3

Tabelul nr. 1.3. Serviciile în dinamică

	2008	2009	2010	Anul 2010 față de anul 2009
	mil. USD			%
Balanța serviciilor	-1.36	-43.98	-80.31	182.6
Export	837.28	668.88	689.79	103.1
Import	-838.64	-712.86	-770.10	108.0
Transport	32.12	-3.29	-40.68	de 12.4 ori
Export	357.04	253.48	244.45	96.4
Import	-324.92	-256.77	-285.13	111.0
Călătorii	-75.73	-74.75	-103.83	138.9
Export	211.96	168.29	162.10	96.3
Import	-287.69	-243.04	-265.93	109.4
Comunicații	67.19	66.06	87.92	133.1
Export	114.56	105.21	126.05	119.8
Import	-47.37	-39.15	-38.13	97.4
Alte servicii	-24.94	-32.00	-23.72	74.1
Export	153.72	141.90	157.19	110.8
Import	-178.66	-173.90	-180.91	104.0

În anul 2010, **balanța serviciilor** a înregistrat un deficit în valoare de 80.31 mil. USD (tabelul nr. 1.3).

Serviciile de transport au înregistrat un sold negativ în valoare de 40.68 mil. USD: cele prestate nerezidenților au însumat 244.45 mil. USD, iar cele importate – 285.13 mil. USD.

Balanța serviciilor de călătorii a înregistrat un deficit în valoare de 103.83 mil. USD, cu 38.9 la sută mai mare comparativ cu anul 2009, determinat inclusiv de ajustările efectuate la cheltuielile migranților peste hotare.

Serviciile de comunicații au consemnat un excedent de 87.92 mil. USD (majorare de 33.1 la sută).

Balanța veniturilor a înregistrat un excedent în valoare de 471.17 mil. USD.

Valoarea intrărilor de venituri a fost de 741.25 mil. USD, majorându-se cu 25.6 la sută comparativ cu anul precedent.

Veniturile din munca rezidenților în străinătate au fost estimate la 722.82 mil. USD, ceea ce constituie 97.5 la sută din totalul intrărilor de venituri. De menționat că cele din Federația Rusă și Ucraina au fost ajustate în urma consultărilor recente cu țările-gazdă (perioadele precedente vor fi ajustate în septembrie 2011).

Veniturile din investiții au înregistrat un sold negativ de 192.30 mil. USD.

Plățile preconizate conform orarului pentru serviciul procentual au fost aferente: împrumuturilor BNM – 0.55 mil. USD, guvernamentale – 14.59 mil. USD, ale băncilor – 10.60 mil. USD, precum și împrumuturilor întreprinderilor din alte sectoare – 32.70 mil. USD (inclusiv serviciul creditelor intragrup – 8.29 mil. USD).

Investitorilor străini le-au fost plătite dividende în valoare de 127.11 mil. USD.

Transferurile curente au înregistrat un excedent în valoare de 1305.75 mil. USD, intrările majorându-se cu 5.1 la sută (tabelul nr. 1.4).

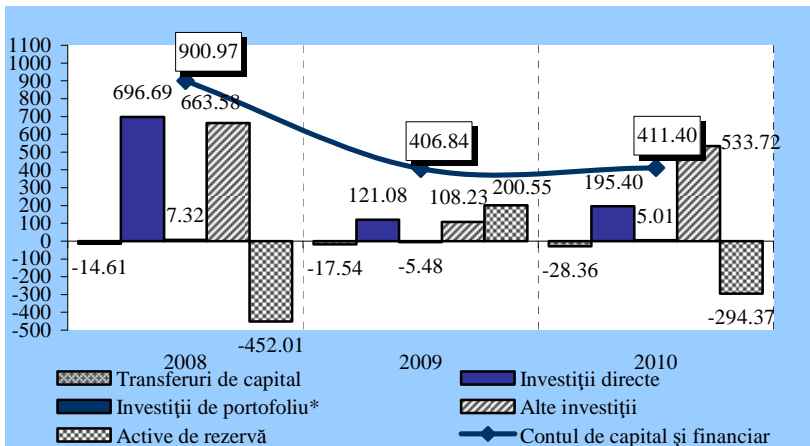
Valoarea granturilor și a asistenței tehnice acordate Republicii Moldova de către organismele internaționale și guvernele străine a fost estimată la 276.98 mil. USD.

Intrările de ajutor umanitar înregistrate de statistica vamală au

Tabelul nr. 1.4. Transferurile curente în dinamică

	2008	2009	2010	Anul 2010 față de anul 2009
	milioane USD			%
Balanța transferurilor curente	1638.80	1220.63	1305.75	107.0
Credit	1750.29	1323.99	1391.15	105.1
Debit	-111.49	-103.36	-85.4	82.6
<i>Granturi și asistență tehnică</i>	276.44	246.62	275.50	111.7
Credit	277.71	247.56	276.98	111.9
Debit	-1.27	-0.94	-1.48	157.4
<i>Învățământ și perfecționarea cadrelor</i>	35.40	28.47	42.02	147.6
Credit	35.68	28.96	42.72	147.5
Debit	-0.28	-0.49	-0.70	142.9
<i>Ajutor umanitar</i>	59.37	21.42	40.97	191.3
Credit	59.41	21.43	40.99	191.3
Debit	-0.04	-0.01	-0.02	de 2.0 ori
<i>Cotizații în organizații internaționale</i>	-5.82	-5.00	-4.94	98.8
Credit	0.09	0.02	0.04	de 2.0 ori
Debit	-5.91	-5.02	-4.98	99.2
<i>Transferuri ale angajaților</i>	1032.77	627.24	618.88	98.7
Credit	1046.02	635.21	635.03	100.0
Debit	-13.25	-7.97	-16.15	de 2.0 ori
<i>Alte transferuri curente</i>	240.64	301.88	333.32	110.4
Credit	331.38	390.81	395.39	101.2
Debit	-90.74	-88.93	-62.07	69.8

Graficul nr. 1.20. Contul de capital și financiar - componente principale, mil. USD

* inclusiv derivate financiare

fost evaluate la 40.99 mil. USD, în creștere cu 91.3 la sută comparativ cu anul 2009.

Transferurile curente efectuate de către persoanele ce lucrează peste hotare mai mulți ani au fost estimate la 635.03 mil. USD, la nivelul anului precedent.

Cotizațiile de membru în organizații internaționale plătite au însumat 4.98 mil. USD.

Contul de capital și financiar

Contul de capital și financiar al balanței de plăți a înregistrat în anul 2010 un excedent în valoare de 411.40 mil. USD (graficul nr. 1.20).

Tabelul nr. 1.5. Activele și pasivele externe, fluxuri nete

	2008	2009	2010
	milioane USD		
Contul financiar	915.58	424.38	439.76
Active externe	-416.05	-17.10	-223.24
Investiții directe	-16.08	-6.76	-3.50
Investiții de portofoliu	-0.04	-0.25	-0.20
Derivate financiare	-0.06	-0.08	-0.63
Alte investiții	52.14	-210.56	75.46
credite comerciale	76.30	44.86	21.24
împrumuturi	1.80	4.20	-7.39
valută și depozite	-25.96	-259.62	61.61
Active de rezervă	-452.01	200.55	-294.37
Pasive externe	1331.63	441.48	663.00
Investiții directe	712.77	127.84	198.90
Investiții de portofoliu	6.42	-5.57	5.84
Derivate financiare	1.00	0.42	
Alte investiții	611.44	318.79	458.26
credite comerciale	131.16	90.70	128.62
împrumuturi	397.51	-58.78	283.06
valută și depozite	53.12	-46.64	-69.59
alte pasive	29.65	149.31	116.17
alocarea de DST		184.20	

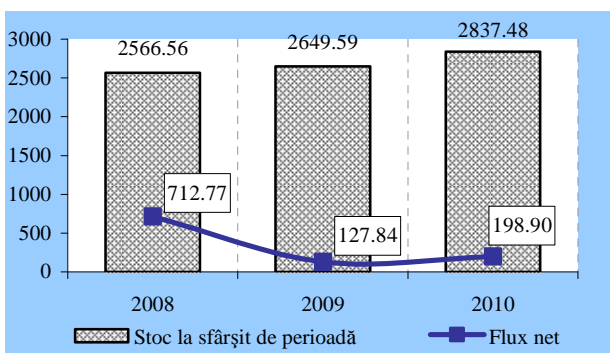
Transferurile de capital au consemnat ieșiri nete în valoare de 28.36 mil. USD, ce țin preponderent de emigrarea permanentă.

Operațiunile financiare s-au soldat cu un excedent în valoare de 439.76 mil. USD (tabelul nr. 1.5). Activele externe (creanțele) s-au majorat în principal ca urmare a creșterii activelor oficiale de rezervă ale statului. Angajamentele externe (pasivele) au crescut ca urmare a tragerilor de noi împrumuturi din exterior, a intrărilor de investiții străine directe în economia națională și a acordării de credite comerciale agenților economici autohtoni de către partenerii din străinătate.

Intrările de investiții străine directe în economia națională pe parcursul anului 2010 au fost evaluate la 360.48 mil. USD (din care în capitalul social – 183.05 mil. USD), rămânând la nivelul

anului precedent, iar ieșirile au constituit 161.58 mil. USD, mai puțin cu 30.4 la sută comparativ cu anul precedent (tabelul nr. 1.6).

Graficul nr. 1.21. Investițiile străine directe în economia națională (dinamică anuală, mil. USD)

Venitul reinvestit de nerezidenți a fost estimat la 22.05 mil. USD.

În cadrul creditării intragrup agenții economici rezidenți au valorificat de la investitorii străini împrumuturi în sumă de 152.67 mil. USD, majoritatea pe termen lung. Conform orarului urmau să fie rambursate credite în valoare de 125.40 mil. USD, efectiv au fost achitate 111.10 mil. USD.

Stocul de investiții străine directe acumulat la 31 decembrie 2010 a fost evaluat la 2837.48 mil. USD (graficul nr. 1.21), din care: participațiile la capital și venitul reinvestit – 2180.64 mil. USD și creditele

intragrup (alt capital) – 656.84 mil. USD. Pe cap de locuitor al Republicii Moldova au revenit 797.0 USD.

Tabelul nr. 1.6. Investițiile directe (mil. USD)

	2008			2009			2010		
	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net	intrări	ieșiri	net
Investiții directe	870.86	174.17	696.69	363.40	242.32	121.08	360.57	165.17	195.40
<i>peste hotare</i>	7.10	23.18	-16.08	3.39	10.15	-6.76	0.09	3.59	-3.50
<i>în economia națională</i>	863.76	150.99	712.77	360.01	232.17	127.84	360.48	161.58	198.90
capital social	481.21	39.51	441.70	209.53	47.97	161.56	183.05	29.38	153.67
sector bancar	30.06		30.06	25.45		25.45	34.03		34.03
alte sectoare	451.15	39.51	411.64	184.08	47.97	136.11	149.02	29.38	119.64
venit reinvestit și profituri nedistribuite (+) /pierderi (-)	98.70		98.70	-11.56		-11.56	22.05		22.05
sector bancar	22.68		22.68	-21.48		-21.48	-24.66		-24.66
alte sectoare	76.02		76.02	9.92		9.92	46.71		46.71
alt capital (alte sectoare)	283.85	111.48	172.37	162.04	184.20	-22.16	155.38	132.20	23.18
creanțe față de investitorii străini	7.69	22.84	-15.15	10.28	0.10	10.18	2.71	6.80	-4.09
angajamente față de investitorii străini	276.16	88.64	187.52	151.76	184.10	-32.34	152.67	125.40	27.27
Structura fluxurilor de investiții directe în economia națională (%)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
sector bancar	6.1		7.4	1.1		3.1	2.6		4.7
alte sectoare	93.9	100.0	92.6	98.9	100.0	96.9	97.4	100.0	95.3

Distribuția geografică a investițiilor străine directe acumulate în capitalul social arată că investitorilor din țările Uniunii Europene le revine ponderea majoră (53.3 la sută), care a crescut în 2010 grație investițiilor din România (sectorul bancar), Cipru și Olanda (alte sectoare). Investitorilor din CSI le-au revenit 11.7 la sută din stocul investițiilor străine directe în capitalul social, iar investitorilor din alte țări – 35.0 la sută.

Investițiile de portofoliu au înregistrat intrări nete în valoare de 5.64 mil. USD, determinate de vânzarea acțiunilor în sectorul bancar.

Derivatele financiare, ce includ swap-urile valutare efectuate de băncile licențiate, s-au soldat cu ieșiri nete în valoare de 0.63 mil. USD.

Alte investiții s-au soldat cu intrări nete de capital în valoare de 533.72 mil. USD: creanțele financiare externe (activele) diminuându-se cu 75.46 mil. USD, iar angajamentele față de nerezidenți (pasivele) majorându-se cu 458.26 mil. USD.

Achitățile nete la creditele comerciale acordate anterior nerezidenților de către agenții economici autohtoni (active) au fost evaluate la 21.24 mil. USD, iar majorarea netă a creditelor comerciale acordate de către partenerii străini (pasive) – la 128.62 mil. USD.

Activele externe nete sub formă de valută și depozite s-au diminuat pe parcursul anului 2010 cu 61.61 mil. USD, din care activele băncilor licențiate – cu 43.99 mil. USD, iar cele ale agenților economici din alte sectoare și ale persoanelor fizice – cu 17.62 mil. USD.

Tabelul nr. 1.7. Împrumuturi externe (mil. USD)

	2008		2009		2010	
	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări	valorificări	rambursări
Împrumuturi ale autorităților monetare (BNM de la FMI)	37.56	25.43		14.86	61.34	8.41
Împrumuturi guvernamentale	74.82	54.73	41.19	44.60	212.05	45.91
<i>din care: reeșalonate</i>	31.52	21.74				
Împrumuturi bancare	226.10	62.16	100.04	155.65	156.98	123.12
<i>pe termen lung</i>	171.51	54.21	98.04	107.47	146.21	120.35
<i>pe termen scurt</i>	54.59	7.95	2.00	48.18	10.77	2.77
Împrumuturi ale altor sectoare	476.22	274.87	184.72	169.62	217.75	187.62
<i>pe termen lung</i>	418.34	203.14	169.64	151.82	187.69	179.29
<i>pe termen scurt</i>	57.88	71.73	15.08	17.80	30.06	8.33
TOTAL	814.70	417.19	325.95	384.73	648.12	365.06
<i>TOTAL fără cele reeșalonate</i>	783.18	395.45	325.95	384.73	648.12	365.06

Depozitele nerezidenților în băncile licențiate autohtone (pasive) s-au diminuat cu 69.59 mil. USD, în valoare netă.

Fluxurile de capital aferente împrumuturilor externe, repartizate pe sectoare, sunt prezentate în tabelul nr. 1.7.

În anul 2010 Banca Națională a Moldovei a valorificat de la Fondul Monetar Internațional 61.34 mil. USD în cadrul facilității EFF și a rambursat 8.41 mil. USD din împrumuturile primite anterior.

Guvernul Republicii Moldova a contractat noi împrumuturi din exterior în valoare de 212.05 mil. USD (din care 122.09 mil. USD – de la FMI în cadrul facilității ECF) și a rambursat 45.91 mil. USD.

Băncile licențiate au atras din străinătate 156.98 mil. USD, rambursând 123.12 mil. USD din împrumuturile contractate anterior.

Agenții economici din alte sectoare au împrumutat 217.75 mil. USD. Spre rambursare conform orarului au fost preconizate 187.62 mil. USD, realmente s-au achitat 147.05 mil. USD, sumele neachitate (arieratele) fiind înregistrate la alte pasive.

Alte pasive (arierate și alte angajamente neonorate la termen) s-au majorat în valoare netă cu 116.17 mil. USD, fiind determinate de creșterea arieratelor agenților economici din alte sectoare.

Activele oficiale de rezervă ale statului la sfârșitul anului 2010 au însumat 1717.69 mil. USD. De menționat că rezervele statului s-au majorat ca urmare a tranzacțiilor reflectate în bilanța de plăți cu 294.37 mil. USD și s-au diminuat în urma fluctuației ratei de schimb a altor valute față de dolarul SUA cu 52.55 mil. USD, precum și ca rezultat al reevaluării prețurilor instrumentelor financiare – cu 4.39 mil. USD.

1.5 Datoria externă a Republicii Moldova

Datoria externă brută a Republicii Moldova la 31 decembrie 2010 a constituit 4778.72 mil. USD, majorându-se cu 9.5 la sută pe parcursul anului 2010 (tabelul nr. 1.8).

Tabelul nr. 1.8. Datoria externă brută a Republicii Moldova (mil. USD)

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Sector guvernamental	778.26	957.50	1116.17
<i>Pe termen lung</i>	778.26	957.50	1116.17
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	6.35		
Împrumuturi	771.91	773.63	934.89
Alocări de DST		183.87	181.28
Autorități monetare	166.97	153.33	204.24
<i>Pe termen lung</i>	166.97	153.33	204.24
Împrumuturi	166.97	153.33	204.24
Bănci	558.12	453.63	402.74
<i>Pe termen scurt</i>	283.13	189.98	121.18
Împrumuturi	56.78	10.60	18.60
Valută și depozite	226.35	179.38	101.97
Alte angajamente aferente datoriei			0.61
<i>Pe termen lung</i>	274.99	263.65	281.56
Împrumuturi	274.99	263.65	281.56
Alte sectoare	1840.69	1995.54	2221.23
<i>Pe termen scurt</i>	1071.02	1189.34	1431.07
Împrumuturi	16.74	14.00	35.40
Credite comerciale	622.95	714.20	834.67
Alte angajamente aferente datoriei	431.33	461.14	561.00
Arierate	69.32	87.33	139.74
Altele	362.01	373.81	421.26
din care datoria pentru resurse energetice	360.39	372.19	419.64
<i>Pe termen lung</i>	769.67	806.20	790.16
Împrumuturi	769.67	806.20	790.16
Investiții directe: creditare intragrup	749.73	804.06	834.34
Angajamente față de investitorii străini	749.73	804.06	834.34
Arierate	53.47	151.28	167.40
Împrumuturi de la investitorii străini	696.26	652.78	666.94
TOTAL	4093.77	4364.06	4778.72

Repartizarea datoriei externe pe sectoare instituționale a fost următoarea: sectorul guvernamental – 23.4 la sută, autoritățile monetare (BNM) – 4.3 la sută, băncile licențiate – 8.4 la sută, alte sectoare – 46.5 la sută. Angajamentele aferente creditării intragrup au reprezentat 17.5 la sută din totalul datoriei externe.

Datoria externă publică și public garantată s-a majorat pe parcursul anului 2010 cu 18.3 la sută, până la 1348.77 mil. USD, iar cea privată negarantată – cu 6.4 la sută, până la 3429.95 mil. USD (tabelul nr. 1.9).

În totalul angajamentelor externe cele pe termen lung reprezintă 64.0 la sută, însumând 3059.07 mil. USD, cele pe termen scurt – 36.0 la sută, însumând 1719.65 mil. USD.

Tabelul nr. 1.9. Datoria externă publică, public garantată și datoria privată negarantată (mil. USD)

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Datoria publică și public garantată	957.46	1139.84	1348.77
<i>Pe termen scurt</i>	0.15	0.15	0.13
Alte angajamente aferente datoriei	0.15	0.15	0.13
Arierate (principal și dobândă)	0.15	0.15	0.13
din care datoria corporațiilor publice	0.15	0.15	0.13
<i>Pe termen lung</i>	957.31	1139.69	1348.64
Obligațiuni și alte titluri de angajamente	6.35		
Împrumuturi	950.96	955.82	1167.36
din care datoria corporațiilor publice	1.14	20.43	21.86
Alocări de DST de la FMI		183.87	181.28
Datoria privată negarantată	3136.31	3224.22	3429.95
<i>Pe termen scurt</i>	1354.00	1379.17	1552.12
Împrumuturi	73.52	24.60	54.00
Valută și depozite	226.35	179.38	101.97
Credite comerciale	622.95	714.20	834.67
Alte angajamente aferente datoriei	431.18	460.99	561.48
Arierate (principal și dobândă)	69.17	87.18	139.61
Altele	362.01	373.81	421.87
<i>Pe termen lung</i>	1032.58	1040.99	1043.49
Împrumuturi	1032.58	1040.99	1043.49
Investiții directe: creditare intragrup	749.73	804.06	834.34
Angajamente față de investitorii străini	749.73	804.06	834.34
Arierate	53.47	151.28	167.40
Împrumuturi de la investitorii străini	696.26	652.78	666.94
TOTAL	4093.77	4364.06	4778.72

Împrumuturile și alocările de DST au însumat 3420.21 mil. USD, din care 39.2 la sută sunt angajamentele sectorului public, iar 60.8 la sută revin împrumuturilor (inclusiv credite intragrup) contractate de agenții economici din sectorul privat (tabelul nr. 1.10).

În structura angajamentelor externe pe valuta contractelor de împrumut, la sectorul guvernamental și autorități monetare 70.0 la sută din angajamente sunt în DST, iar în celelalte sectoare majoritatea angajamentelor – 62.0 la sută – sunt în USD.

Pe parcursul anului 2010 Republica Moldova a beneficiat în continuare de sprijinul FMI, BNM valorificând 61.34 mil. USD, iar Guvernul – 121.74 mil. USD.

Distribuția datoriei externe pe principalii creditori este prezentată în tabelul nr. 1.11. De remarcat că 37.8 la sută din angajamentele externe sunt față de organisme internaționale. Se atestă o creștere de 49.6 la sută a datoriei private negarantate de stat față de organisme internaționale.

Tabelul nr. 1.10. Împrumuturi, titluri de angajamente și alocări de DST (mil. USD)

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Autorități monetare	166.97	153.33	204.24
Împrumuturi (de la FMI)	166.97	153.33	204.24
Datoria de stat directă	762.73	944.20	1106.09
Împrumuturi	756.38	760.33	924.81
Titluri de angajamente	6.35		
Alocări de DST de la FMI		183.87	181.28
Datoria garantată asumată de stat	15.53	13.30	10.08
Alte sectoare	15.53	13.30	10.08
Împrumuturi	15.53	13.30	10.08
Datoria corporațiilor publice	1.29	20.58	21.99
Alte sectoare	1.29	20.58	21.99
Împrumuturi	1.14	20.43	21.86
Arierate la împrumuturi	0.15	0.15	0.13
Datoria privată garantată de stat	10.94	8.43	6.37
Alte sectoare	10.94	8.43	6.37
Împrumuturi	10.94	8.43	6.37
Datoria privată negarantată de stat	1925.00	1956.83	2071.44
Bănci	331.77	274.25	300.16
Împrumuturi	331.77	274.25	300.16
Alte sectoare	1593.23	1682.58	1771.28
Împrumuturi	1470.59	1444.12	1464.27
Arierate la împrumuturi	122.64	238.46	307.01
TOTAL	2882.46	3096.67	3420.21

Tabelul 1.11. Împrumuturi, titluri de angajamente și alocări de DST – specificarea creditorilor (mil. USD)

	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010
Autorități monetare	166.97	153.33	204.24
FMI	166.97	153.33	204.24
Datoria de stat directă	762.73	944.20	1106.09
<i>Organisme internaționale</i>	480.21	688.36	855.53
BIRD și AID	436.40	441.16	479.41
BERD	2.43	1.46	0.49
FIDA	31.65	37.18	42.31
BDCE	8.79	12.91	12.34
BEI	0.94	11.78	16.49
FMI		183.87	304.49
<i>Relații bilaterale</i>	276.17	255.84	250.56
SUA	56.41	53.82	51.24
Japonia	26.89	23.50	23.40
Federația Rusă	133.51	121.30	109.09
Polonia			15.00
altele	59.36	57.22	51.83
<i>Titluri de angajamente</i>	6.35		
Datoria garantată asumată de stat	15.53	13.30	10.08
Alți creditori	15.53	13.30	10.08
Datoria corporațiilor publice	1.29	20.58	21.99
<i>Organisme internaționale</i>	0.36	9.31	8.61
BERD	0.36	9.31	8.61
Alți creditori	0.93	11.27	13.38
Datoria privată garantată de stat	10.94	8.43	6.37
<i>Organisme internaționale</i>	10.94	8.43	6.37
BERD	10.94	8.43	6.37
Datoria privată negarantată de stat	1925.00	1956.83	2071.44
Organisme internaționale	161.24	143.03	219.22
Alți creditori	1763.76	1813.80	1852.22
TOTAL	2882.46	3096.67	3420.21

II. Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în anul 2010

2.1 Realizarea politicii monetare și valutare în anul 2010

Obiectivul fundamental al Băncii Naționale a Moldovei este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor. Fără prejudicierea obiectivului fundamental, Banca Națională a Moldovei promovează și menține un sistem financiar bazat pe principiile pieței și sprijină politica economică a statului.

Pentru atingerea acestui obiectiv Banca Națională a Moldovei stabilește și menține condițiile pieței monetare, de credit și valutare care conduc la dezvoltarea economică susținută, stabilă a statului și, în special, a sistemului financiar și valutar bazat pe legile pieței.

2.1.1 Cadrul normativ al politicii monetare în anul 2010

Strategia de politică monetară pentru anii 2010-2012 a fost elaborată în temeiul Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, fiind definitivată în concluzie cu organele economice și financiare respective ale Guvernului Republicii Moldova și aprobată de către Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei la 29 decembrie 2009 și modificată pe 30 decembrie 2010.

Conform Strategiei de politică monetară pentru anii 2010-2012 Banca Națională a Moldovei a stabilit pentru anul 2010 obiectivul inflației, calculat prin indicele prețurilor de consum (IPC), în valoare de 5.0 la sută anual cu o posibilă deviere de ± 1.0 puncte procentuale.

Cuantificând situația macroeconomică, tendințele și estimările indicatorilor macroeconomici pe termen mediu, perspectivele inflației pe termen scurt și mediu în condițiile eventualelor incertitudini și provocări din perioada de referință, precum și în scopul ancorării presiunilor inflaționiste, Banca Națională a Moldovei a promovat pe parcursul anului 2010 o politică monetară adaptivă.

De asemenea, Strategia determină regimul politicii monetare, instrumentele monetare și modalitatea lor de aplicare, mecanismul de transmisie a politicii monetare, procesul decizional cu privire al îndeplinirea obiectivului stabilit, comunicarea și transparența politicii monetare.

2.1.2 Activitatea de analiză și prognoză macroeconomică

Realizarea obiectivului fundamental al BNM presupune un cadru dezvoltat de analiză și prognoză macroeconomică. Acesta reprezintă un element indispensabil în procesul de adoptare a deciziilor în condițiile în care politica monetară are un comportament de perspectivă, anticipând evoluțiile macroeconomice viitoare prin aplicarea instrumentelor disponibile în scopul neadmiterii devierii inflației de la obiectivul stabilit.

Pe parcursul anului 2010 în cadrul BNM a fost continuat procesul de dezvoltare a acestui sistem. Actualmente activitatea de analiză și prognoză are un caracter aplicativ, în special în materie de politică monetară. Sub aspect organizatoric, procesul dat se desfășoară în cadrul Departamentului politică monetară și cercetări.

Principala direcție de activitate în acest domeniu a constituit extinderea modelului central de prognoză pe termen mediu al inflației. Au fost incorporate noi ecuații comportamentale în scopul detalizării fenomenelor economice proprii Republicii Moldova. În acest sens, procesul inflaționist a fost explicat prin modelarea indicilor parțiali ai prețurilor, iar mecanismul de transmisie monetară prin adăugarea noilor segmente în lanțul de propulsie a impulsurilor de la instrumentele de politică monetară la variabilele finale de interes, în speță inflația. Modificările în cauză au fost realizate gradual, cu folosirea, de fiecare dată, a tehnicilor de testare de rigoare, precum ar fi analiza funcțiilor impuls-răspuns, efectuarea prognozelor pe eșantioane istorice, decompoziția istorică a variabilelor prin optica modelului etc. De menționat că, reevaluarea parametrilor prin reestimare și/sau recalibrare poartă un caracter continuu. Aceste proceduri sunt efectuate cu scopul reprezentării cât mai precise a proceselor economice din Republica Moldova, care sunt supuse

continuu unor schimbări atât cantitative cât și calitative, acestea fiind specifice mai cu seamă economiilor în curs de dezvoltare și celor în tranziție, din care economia națională face parte.

Pentru îmbunătățirea prognozei pe termen scurt a inflației, au fost create modele econometrice paralele cu cele existente prin utilizarea tehnicilor econometrice de tip bayesian. De asemenea, a fost reevaluată performanța de prognoză a modelelor de regresie liniară cu o singură ecuație și a celor cu ecuații simultane.

În scopul îmbunătățirii evaluării efectelor măsurilor de politică monetară și a separării cu o precizie mai mare a perturbațiilor din partea cererii față de cele din partea ofertei, a fost aprofundată analiza indicilor parțiali ai prețurilor de consum prin testarea proprietăților statistice ale indicilor de nivel inferior din cadrul IPC.

Dat fiind faptul că, în anul 2010 au fost efectuate modificări ale impozitelor indirecte, BNM a reușit să realizeze analize atât ex-ante, cât și ex-post, privind impactul acestora asupra evoluției prețurilor. De asemenea, s-au efectuat încercări de estimare a efectelor secundare ale acestora asupra inflației.

În condițiile în care agricultura Republicii Moldova poartă un caracter extensiv, impactul condițiilor agrometeorologice se dovedește a fi unul pronunțat asupra prețurilor, ceea ce implică luarea în considerație a unor ulterioare evoluții nefaste în procesul de evaluare a riscurilor. Deși asemenea fenomene au o predictibilitate redusă, ele totuși urmează a fi luate în calcul la elaborarea balanței riscurilor care ar putea devia inflația de la scenariul de bază. Astfel, una din direcțiile activității de cercetare în 2010 a fost cuantificarea impactului condițiilor agrometeorologice asupra inflației. De asemenea, s-a încercat și estimarea impactului asupra activității economice, dat fiind faptul că o pondere de neglijat din PIB este reprezentată de activitățile conexe agriculturii, prin urmare prețurile sunt influențate de performanțele din acest sector, precum și din partea cererii agregate.

În 2010 a fost consolidată capacitatea analitică prin stabilirea, atât formală cât și informală, a unor relații consultative cu instituțiile furnizoare de date statistice și cu cele ale căror decizii au un impact pronunțat asupra evoluției prețurilor, în special, a celor reglementate.

2.1.3 Comunicarea și transparența politicii monetare

În promovarea și implementarea cu succes a politicii monetare este foarte important rolul comunicării băncii centrale cu publicul. În cazul strategiei de țintire directă a inflației, spre deosebire de alte regimuri de politică monetară, comunicarea și transparența joacă un rol decisiv. Printr-o mai bună înțelegere a măsurilor de politică monetară pe care urmează să le adopte banca centrală, agenții economici, populația și Guvernul își pot adopta și optimiza comportamentul. Cunoașterea și înțelegerea rațională a obiectivelor și a acțiunilor băncii centrale de către piețe și publicul larg contribuie la creșterea credibilității, consolidând astfel reputația instituției.

În temeiul realizării sarcinilor stipulate în Strategia politicii monetare pe termen mediu (2010-2012), ca urmare a reorientării la regimul de țintire directă a inflației, BNM și-a propus și o mediatizare largă a activității sale, fapt confirmat deja la începutul anului 2010 prin publicarea pe pagina web oficială a calendarului ședințelor Consiliului de administrație al BNM cu privire la promovarea politicii monetare și valutare, a calendarului publicării Rapoartelor de Politică Monetară pe parcursul anului 2010, precum și a celui cu privire la operațiunile de politică monetară ale BNM pentru anul respectiv.

În vederea asigurării transparenței procesului decizional, Banca Națională a Moldovei a publicat, cel târziu a doua zi după fiecare ședință a Consiliului de administrație, un comunicat de presă care prevedea informarea publicului larg despre deciziile de politică monetară, factorii care au condiționat luarea acestor decizii, precum și perspectivele economiei naționale în contextul mecanismului de transmisie a politicii monetare.

Totodată, sporirea gradului de transparență a BNM în 2010 s-a datorat publicării trimestriale a Raportului de Politică Monetară care cuprindea analiza și prognoza indicatorilor macroeconomici și măsurile de politică monetară luate de BNM, precum și publicarea unui comunicat de presă a doua zi după anunțarea nivelului inflației calculat de către Biroul Național de Statistică, cu identificarea factorilor determinanți ai inflației și a

abaterilor ne semnificative ale acestora de la orizontul de prognoză pe parcursul anului 2010.

De menționat că, publicarea Rapoartelor de Politică Monetară au fost precedate de organizarea conferințelor cu participarea guvernatorului BNM și a reprezentanților mass-media, în cadrul cărora au fost relatate opinia BNM privind nivelul prognozat al inflației, precum și condițiile mediului extern și ale economiei naționale care au contribuit la definitivarea valorii estimate.

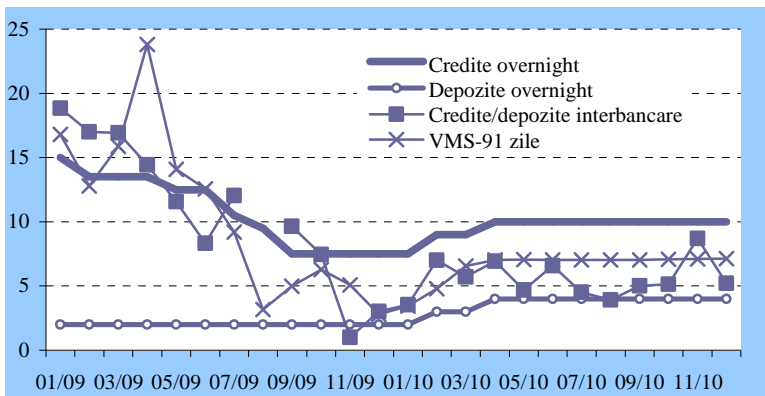
Începând cu anul 2011, BNM va publica trimestrial Raportul asupra inflației, reprezentând o continuitate a Raportului de Politică Monetară, care va reflecta o analiză detaliată a realizării obiectivului stabilit în contextul eventualelor riscuri care pot afecta atingerea țintei.

Banca Națională a Moldovei va continua să îmbunătățească procesul de comunicare și transparență a deciziilor sale, astfel încât să asigure o comunicare predictibilă și integrată în vederea realizării obiectivului prevăzut de Strategia politicii monetare pe termen mediu.

2.1.4 Implementarea și promovarea politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2010

Anticiparea în anul 2010 a presiunilor inflaționiste majore au impus Băncii Naționale a Moldovei în trimestrul I, 2010 să revină la o politică monetară prudentă. După un șir de ajustări esențiale descendente ale ratelor dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară, executate pe parcursul anului 2009, ca răspuns la criza financiară globală, Banca Națională a Moldovei a majorat în primele luni ale anului 2010 ratele dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară de la 5.0 la 7.0 la sută, menținându-le la același nivel până la finele anului.

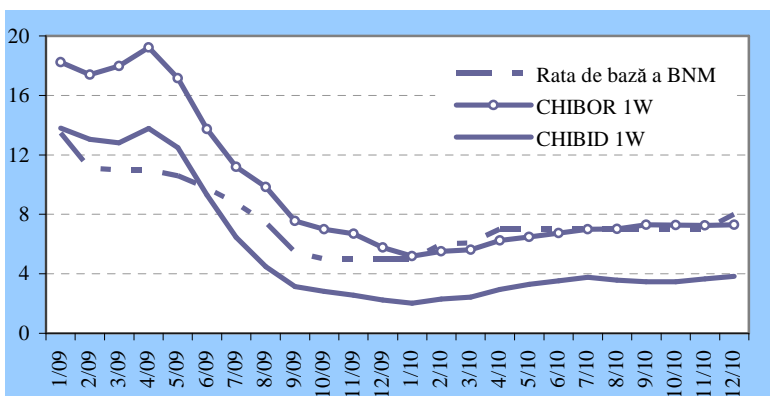
Graficul nr. 2.1. Evoluția coridorului ratelor dobânzilor, %

Sursa: BNM

(decembrie 2010) (graficul nr. 2.1).

Graficul nr. 2.2. Evoluția ratelor de referință pe piața interbancară și a ratei de bază a BNM, %

Sursa: BNM

Aceste măsuri întreprinse de către BNM au avut un impact pozitiv asupra evoluției ratelor dobânzilor la instrumentele cu scadență scurtă de pe piața monetară.

Cele mai receptive au fost ratele dobânzilor pe piața valorilor mobiliare de stat (VMS) cu scadența de 91 zile, care s-au aliniat ratei de bază pe parcursul întregii perioade, iar din luna aprilie și până la finele anului 2010 dobânda medie lunară a titlurilor de stat plasate pe piața primară a fost aproape identică ratei de bază a BNM, înregistrând valori între 6.56 la sută (martie) și 7.12 la sută anual

Impulsurile politicii monetare a BNM au fost mai puțin resimțite pe segmentul pieței interbancare, ultima fiind caracterizată de un număr foarte restrâns de tranzacții, grație nivelului înalt al lichidității înregistrat pe piața monetară. Rata medie a dobânzii la credite /depozite interbancare pe parcursul anului 2010 a oscilat de la o lună la alta în intervalul 3.53 – 8.70 la sută anual, încadrându-se, de regulă, în coridorul ratelor dobânzilor BNM.

De menționat că, rata dobânzii de referință a pieței interbancare Chibor

de o săptămână (1W) pe parcursul întregului an s-a menținut în vecinătatea apropiată a ratei de bază a BNM, preluând ajustările ascendente ale acesteia (graficul nr. 2.2).

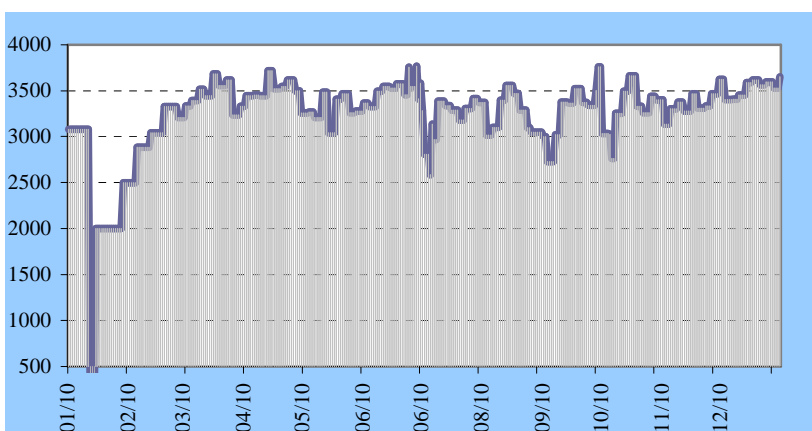
2.1.5 Instrumentele politicii monetare

Conjunctura anului 2010, caracterizată prin exces de lichiditate pe piața monetară și amplificarea presiunilor inflaționiste, a determinat Banca Națională a Moldovei să revină la gestionarea fermă a surplusului de lichiditate din sistemul bancar.

Operațiunile de piață deschisă

Banca Națională a Moldovei a efectuat operațiuni de piață deschisă conform calendarului aprobat pentru anul 2010 și publicat pe pagina web oficială a BNM, anunțând atât operațiuni de sterilizare a surplusului de

Graficul nr. 2.3. Soldul zilnic al operațiunilor de sterilizare efectuate de BNM în anul 2010, mil. lei

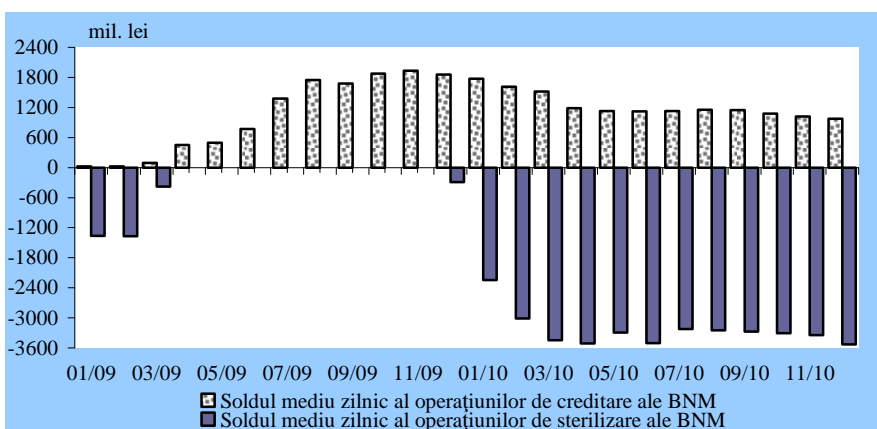
Sursa: BNM

Cererile participanților au fost acceptate integral, cu excepția primelor trei licitații desfășurate în debutul anului.

Urmare a faptului că, ratele dobânzilor solicitate în cereri, de regulă, au fost egale cu rata maximă anunțată la licitații, certificatele BNM au fost vândute la o dobândă egală cu rata de bază a BNM.

În anul 2010 rata medie ponderată a operațiunilor de sterilizare s-a cifrat la 6.74 la sută anual, față de rata de 10.62 la sută înregistrată în anul precedent.

Graficul nr. 2.4. Operațiunile BNM pe piața monetară în anii 2009-2010

Sursa: BNM

lichiditate din sistemul bancar prin vânzarea certificatelor BNM (CBN), cât și operațiuni de vânzare a lichidităților prin operațiuni REPO de cumpărare a valorilor mobiliare de stat (VMS). Băncile au apelat doar la operațiunile de sterilizare a excesului de lichiditate.

În scopul vânzării certificatelor Băncii Naționale, BNM a desfășurat 99 de licitații cu anunțarea ratei maxime a dobânzii egale cu rata de bază a BNM, care a constituit 5.0 la sută anual în prima lună a anului, 6.0 la sută anual – până la finele lunii martie și 7.0 la sută anual – până la finele anului 2010.

În primele două luni ale anului 2010 Banca Națională a Moldovei a organizat săptămânal câte o singură licitație de vânzare a CBN, iar începând cu luna martie a crescut frecvența licitațiilor până la două în săptămână. Certificatele emise au avut scadența de 7 zile, cu unele excepții legate de zilele de sărbătoare.

Revenirea Băncii Naționale în anul 2010 la efectuarea operațiunilor de sterilizare în

volumen semnificativ a condus la creșterea costului suportat de BNM pentru sterilizarea excesului de lichiditate de la 32.8 mil. lei în anul 2009 până la 217.0 mil. lei în anul gestionar.

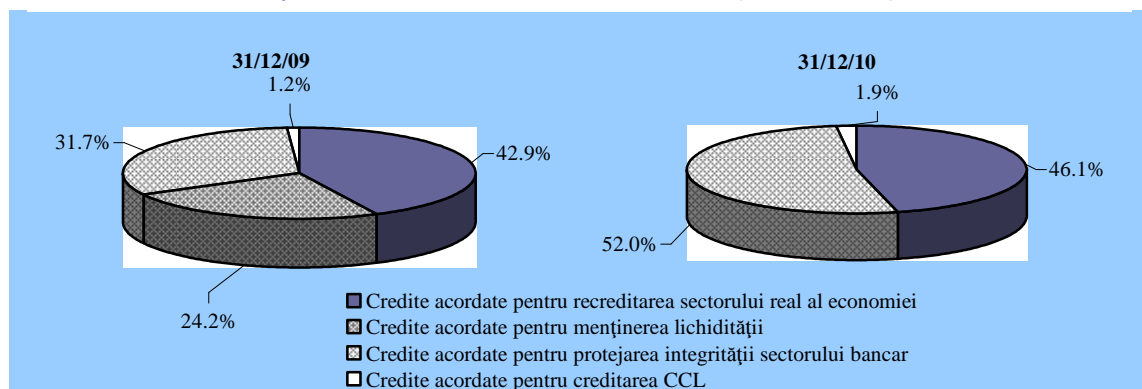
Activitatea de creditare

În anul 2010, în condițiile persistenței unui exces sporit de lichiditate, Banca Națională a Moldovei a ieșit din poziția de creditor net în raport cu sistemul bancar stabilită în anul 2009.

În vederea sprijinirii politicii economice generale a statului și ținând cont de solicitarea resurselor creditoare de către unele bănci, în anul 2010 Banca Națională a Moldovei a continuat alocarea resurselor creditoare în scopul recreditării agenților economici din sectorul real al economiei.

În acest context, în luna aprilie 2010 liniile de credit deschise băncilor în anul 2009 pentru recreditarea agenților economici au fost prolongate pe termen de un an. În anul 2010 Banca Națională a Moldovei a deschis suplimentar linii de credit pentru 4 bănci, care anterior nu au beneficiat de resurse creditoare de la BNM în scopul menționat. Suma integrală a liniilor de credit acordate băncilor de către Banca Națională a Moldovei în anul de referință a constituit 615.3 mil. lei.

Graful nr. 2.5. Structura creditelor în funcție de destinație

Sursa: BNM

Creditele au fost acordate și prolongate cu rata de bază a Băncii Naționale a Moldovei, variabilă pe perioada acțiunii contractelor de credit, majorată cu o marjă de 0.5 puncte procentuale. Ținând cont de evoluția ratei de bază, în anul 2010 rata dobânzii la creditele acordate pentru recreditarea agenților economici din sectorul real al economiei a variat între minima de 5.0 și maxima de 7.5 la sută anual.

În anul 2010 portofoliul de credite al Băncii Naționale a Moldovei, de rând cu creditele pentru recreditarea agenților economici din sectorul real, a inclus creditele acordate în anul 2009 pentru menținerea lichidității, creditele pentru protejarea integrității sectorului bancar și creditele acordate băncilor în anii 1992-2002 pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor.

La 31 decembrie 2010 datoria creditoare a băncilor față de BNM a constituit 976.4 mil. lei, în diminuare cu 883.4 mil. lei, sau cu 47.5 la sută față de finele anului 2009. Diminuarea soldului s-a produs ca rezultat al achitării integrale a creditelor acordate pentru menținerea lichidității în sumă de 450.0 mil. lei, achitării parțiale a creditului acordat pentru protejarea integrității sectorului bancar în sumă de 82.0 mil. lei, precum și achitării anticipate a tranșelor la termen din creditele acordate pentru creditarea cooperativelor de construcție a locuințelor în sumă de 3.9 mil. lei.

În anul 2010 gajul ce asigură datoriile creditoare ale băncilor față de BNM a fost reprezentat prin valori mobiliare de stat și mijloace bănești în limita rezervelor obligatorii ale băncilor în lei moldovenești și în valute liber convertibile menținute de către bănci la BNM.

Comparativ cu anul 2009 în structura gajului au intervenit modificări pozitive. La 31 decembrie 2010 creditele asigurate cu valori mobiliare de stat au reprezentat ponderea majoritară, constituind 62.3 la sută

față de 10.2 la sută la 31 decembrie 2009.

Facilitățile permanente

Regimul de funcționare a facilităților permanente (depozite și credite overnight) stabilit de BNM în anul de referință a permis băncilor gestionarea eficientă a lichidităților proprii și a oferit BNM un plus de flexibilitate în realizarea politicii monetare.

Facilitatea de credit overnight

În condițiile unui excedent sporit de lichiditate în sistemul bancar pe parcursul anului 2010, băncile nu au apelat la facilitatea de credit overnight.

Facilitatea de depozit overnight

Controlul ferm asupra lichidității, menținut de către Banca Națională a Moldovei pe parcursul anului 2010 prin operațiunile de piață deschisă, a condus la reducerea considerabilă, comparativ cu anul 2009, a volumelor mijloacelor plasate la inițiativa băncilor prin intermediul facilității de depozit.

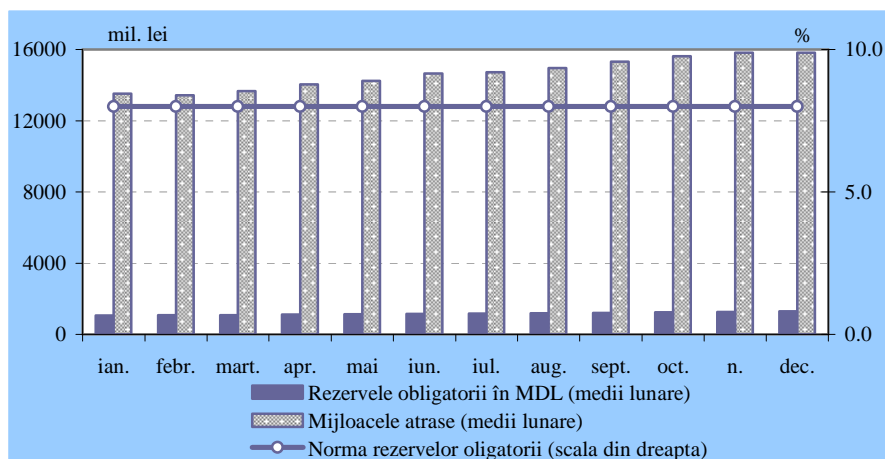
Depozitele overnight plasate la BNM de către bănci în anul 2010, calculate ca sold mediu zilnic, au constituit 455.6 mil. lei, diminuându-se de 2.3 ori comparativ cu anul 2009. Pe parcursul anului soldul mediu lunar al depozitelor overnight s-a plasat pe un trend descendent, înregistrând maxima de 1347.9 mil. lei în luna ianuarie și minima de 255.8 mil. lei în luna octombrie 2010.

La 31 decembrie 2010 soldul depozitelor overnight plasate de bănci la BNM a constituit 595.0 mil. lei.

Rezervele obligatorii

Cadrul operațional al politicii aferente rezervelor obligatorii în anul de referință a fost caracterizat de o stabilitate a regimului de constituire a rezervelor obligatorii. Pe parcursul anului 2010 norma rezervelor obligatorii a rămas constantă, reprezentând 8.0 la sută din nivelul mijloacelor atrase de bănci atât în lei moldovenești, cât și în valută străină.

Graficul nr. 2.6. Evoluția mijloacelor atrase în lei moldovenești, rezervelor obligatorii în MDL și a normei rezervelor obligatorii în anul 2010

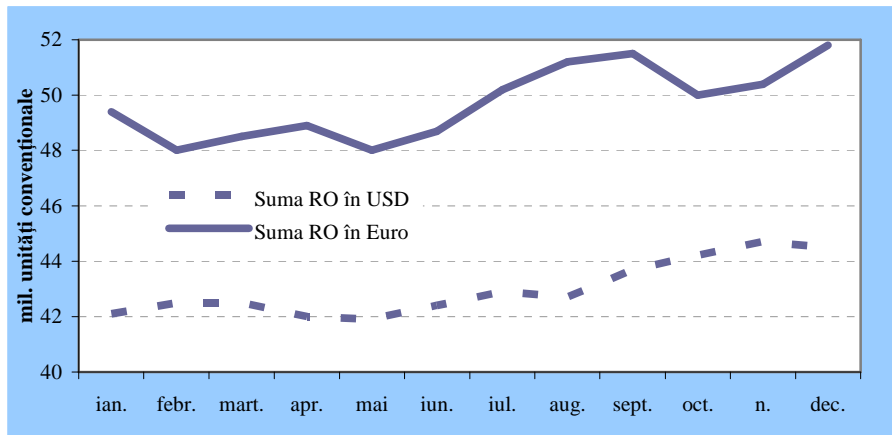
Menținerea normei rezervelor obligatorii la același nivel a fost posibilă datorită politicii monetare adaptive a BNM și gestionării lichidităților excesive din sistemul bancar prin utilizarea instrumentelor de sterilizare cu caracter de piață.

În luna noiembrie 2010 Consiliul de administrație al BNM a decis redefinirea perioadelor de urmărire și de menținere a rezervelor obligatorii prin majorarea duratei acestora până la o lună. Această modificare a regimului rezervelor obligatorii a avut ca scop îmbunătățirea

cadrului operațional al Băncii Naționale a Moldovei, distribuirea mai eficientă a lichidităților în interiorul sistemului bancar, reducerea fluctuațiilor ratelor de dobândă pe piața monetară interbancară, precum și alinierea regimului rezervelor la practicile băncilor centrale care au adoptat politica de țintire a inflației. Modificările menționate vor fi aplicate începând cu 8 ianuarie - 7 februarie 2011, perioada de urmărire a mijloacelor atrase.

În anul 2010 rezervele obligatorii în moneda națională s-au majorat treptat, ca urmare a creșterii volumului

Graficul nr. 2.7. Evoluția rezervelor obligatorii în USD și EUR pe parcursul anului 2010

Sursa: BNM

2010 au avut un comportament pozitiv mai puțin pronunțat, ca rezultat al creșterii mai lente a mijloacelor atrase în valutele respective. La 31 decembrie 2010 suma rezervelor obligatorii constituite și menținute de bănci s-a cifrat la circa 44.5 mil. dolari SUA și 51.8 mil. euro, fiind în creștere comparativ cu 31 decembrie 2009, respectiv, cu 6.5 și 6.6 la sută.

2.2 Rezultatele politicii monetare și valutare pe parcursul anului 2010

Obiectivul Băncii Naționale a Moldovei pentru finele anului 2010 a fost determinat în baza unor anticipări pe termen mediu și lung. Anticipările pe termen scurt pentru anul 2010 au fost: revigorarea cererii agregate și creșterea ușoară în termeni reali a PIB-lui, la fel și prognoza BNM privind prețurile mondiale, în special, la energie și combustibil. Anticipările relevante pe termen mediu și lung ale BNM au ținut cont de continuarea convergenței economiei Republicii Moldova spre principalii săi parteneri comerciali, creșterea continuă a productivității în toate sectoarele economiei și transformările structurale din economia națională.

După un șir de ajustări esențiale descendente ale ratelor dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară efectuate pe parcursul anului 2009 în scopul ancorării anticipațiilor inflaționiste și creării condițiilor benefice creditării sectorului privat în vederea restabilirii activității economice, Banca Națională a Moldovei a majorat pe parcursul anului 2010 ratele dobânzilor la instrumentele de reglementare monetară până la nivelul de 7.0 la sută.

Astfel, în ședința din 28 ianuarie 2010, Consiliul de administrație al Băncii Naționale a Moldovei a hotărât să crească rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1.0 punct procentual de la 5.0 până la 6.0 la sută anual. Această decizie a fost bazată pe inversarea trendului inflației pe banda pozitivă cu o depășire probabilă, dar temporară, a intervalului obiectivului declarat în anul 2010 de 5.0 la sută $\pm$ 1.0 puncte procentuale. Conform prognozei elaborate de BNM, asupra ratei inflației au influențat, în principal, evoluția de pe piața valutară, majorarea taxelor și accizelor, majorarea tarifelor la gazul natural, energia electrică și agentul termic, de asemenea, majorările prețurilor unor bunuri și servicii dependente sau conexe. S-a convenit că depășirea probabilă a intervalului declarat al ratei inflației în anul 2010 purta un caracter temporar și de scurtă durată.

Însă, în urma actualizării prognozei macroeconomice pe termen mediu cu evoluțiile din mediul extern și informația oferită de Biroul Național de Statistică privind indicele prețurilor de consum pentru primele luni ale anului 2010 a fost denotată probabilitatea înaltă că rata inflației se va încadra deasupra limitei superioare a intervalului declarat al țintei pentru anul 2010 de 5.0 la sută $\pm$ 1.0 puncte procentuale.

Analiza factorilor care au contribuit cel mai mult la evoluția inflației au indicat faptul că impactul major l-au avut factorii nemonetari aflați în afara controlului BNM, cum ar fi: majorarea prețurilor la produsele și serviciile cu prețuri reglementate, creșterea prețurilor la combustibil pe plan internațional și la produsele alimentare, precum și majorările de impozite indirecte. Impactul factorilor nemonetari enumărați au purtat un caracter temporar și urma să fie absorbit treptat în perioadele următoare, fără a se manifesta în mod semnificativ pe termen mediu.

Din aceste considerente Consiliul de administrație al BNM a hotărât să majoreze rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt cu 1.0 puncte procentuale de la 6.0 până la 7.0 la sută anual. Decizia menționată avea scopul de temperare a propagării impulsurilor inflaționiste din partea ofertei (prețurile reglementate și costurile de producție) asupra așteptărilor inflaționiste și de diminuare a ritmului și amplexării efectelor secundare ale majorărilor de prețuri și tarife, în același timp ritmul real de creștere al PIB nu a înregistrat devieri semnificative.

Anticipând presiunile inflaționiste suplimentare din cauza factorilor de risc: creșterea prețurilor la producția alimentară pe piața internațională, nivelul prețului la petrol a atins cel mai ridicat nivel din ultimii doi ani, creșterea prețului de livrare la gazele naturale importate de Republica Moldova precum și de intensificarea procesului de recuperare a economiei mondiale, Consiliul de administrație al BNM a hotărât în ultima ședință din anul 2010, majorarea ratei dobânzii de politică monetară cu 1.0 puncte procentuale până la nivelul de 8.0 la sută. În aceste condiții ritmul anual al inflației în luna decembrie 2010 a constituit 8.1 la sută, iar ritmul anual al inflației de bază a constituit 4.4 la sută.

Astfel, ajustarea ratei de bază și gestiunea fermă a lichidităților pe piața monetară au asigurat formarea unor condiții monetare adecvate pentru menținerea echilibrului dintre asigurarea stabilității prețurilor și relansarea economiei naționale.

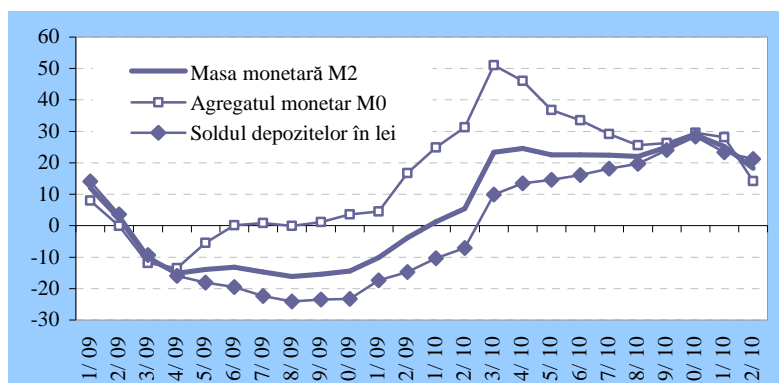
Dinamica indicatorilor monetari

Evoluția indicatorilor monetari în anul 2010 poate fi divizată în trei etape. Prima etapă caracterizată prin ritmuri anuale reduse de creștere – ianuarie–februarie, a doua - o creștere mai robustă și stabilă pe parcursul lunilor martie–octombrie, a treia – reducerea ritmurilor de creștere – noiembrie–decembrie. Perioada ianuarie–octombrie 2010 a fost condiționată de efectul relaxării politicii monetare din ianuarie–septembrie 2009.

Masa monetară

În ianuarie – decembrie 2010 *masa monetară (M2)*¹ a crescut cu 18.3 la sută comparativ cu scăderea de 3.8

Graficul nr. 2.8. **Evoluția componentelor masei monetare M2** (creștere față de luna similară a anului precedent, %)

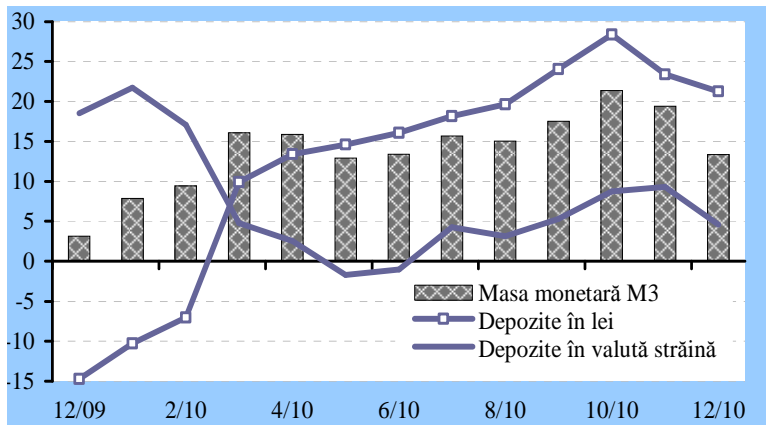
Sursa: BNM

la sută înregistrată în anul 2009. Dinamica M2 a reflectat tendințe pozitive pe parcursul întregului an, consemnând cea mai mare creștere, cu 28.8 la sută în luna octombrie 2010. Înviorarea activității economice și a procesului de creditare a determinat sporirea multiplicării banilor în economie și, respectiv, creșterea depozitelor în moneda națională, contribuind în mod direct la majorarea în această perioadă a agregatului monetar M2. Astfel, componentele masei monetare M2 au imprimat evoluții pozitive, depozitele majorându-se cu 21.3 la sută și banii în circulație – cu 14.2 la sută. Depozitele în lei moldovenești au

¹ Masa monetară M2 include banii în circulație (M0), depozitele în lei moldovenești și instrumentele pieței monetare.

manifestat o creștere activă începând cu luna martie după revenirea de pe banda negativă din lunile ianuarie-februarie, cu reducerea ritmului de creștere în lunile noiembrie-decembrie. Bani în circulație au înregistrat o creștere esențială în perioada ianuarie-martie, în luna martie fiind consemnată creșterea majoră a anului pentru acest indicator (51.0 la sută). În perioada aprilie-august 2010 trendul banilor în circulație și-a

Graficul nr. 2.9. Dinamica principalelor componente ale masei monetare M3 (creștere față de luna similară a anului precedent, %)

Sursa: BNM

M2 se explică prin trendul ascendent al dinamicii depozitelor în lei și aprecierii cursului oficial de schimb al monedei naționale. Depozitele în valută străină, recalculate în lei moldovenești, au demonstrat un ritm moderat de creștere pe parcursul anului 2010 – 4.6 la sută, în timp ce creșterea lor în dolari SUA în aceeași perioadă a constituit 5.9 la sută – 55.9 mil. USD.

Cel mai înalt ritm de creștere al depozitelor în valută străină, exprimate în dolari SUA, a fost înregistrat în luna ianuarie 2010 – de 21.7 la sută, determinat de așteptările societății privind deprecierea leului în condițiile aprofundării crizei economice și drept consecință – creșterea preferinței de păstrare a mijloacelor bănești în valută străină. Depozitele în moneda națională în ianuarie-decembrie 2010 au consemnat o creștere mai pronunțată în comparație cu M0 – cu 21.3 la sută (în perioadă similară a anului 2009 au scăzut cu 14.7 la sută), contribuind în mod direct la creșterea M2 și determinând trendul pozitiv al dinamicii M2 în anul 2010.

Ponderea depozitelor la vedere în totalul depozitelor în moneda națională a constituit 38.3 la sută în luna decembrie 2010, crescând pe parcursul anului 2010 cu 2.2 puncte procentuale. Această regroupare în structura depozitelor în moneda națională în favoarea depozitelor la vedere denotă necesitatea accesului la mijloacele bănești cu lichiditate înaltă, cauzată de insuficiența lor atât din partea agenților economici, cât și din partea populației.

Majorarea volumului total al depozitelor la termen atrase de bănci pe parcursul anului de gestiune a fost determinată de sporirea componentelor sale, ritmul de creștere al depozitelor în moneda națională devansându-l pe cel al depozitelor în valută străină.

De asemenea, de menționat că, pe parcursul perioadei martie – decembrie 2010 s-a observat o tendință de creștere a interesului de economisire în moneda națională, drept consecință a creșterii veniturilor curente și aprecierii monedei naționale pe piața internă. Ca urmare, ponderea depozitelor în moneda națională în structura depozitelor totale s-a majorat cu 3.7 puncte procentuale, condiționând creșterea cotei depozitelor în moneda națională de la 50.7 la sută în anul 2009 până la 54.4 la sută în anul 2010.

² Agregatul monetar M0 – banii în circulație reprezintă banii în numerar emiși în circulație de către Banca Națională a Moldovei, exclusiv numerarul în casele băncilor și în casa Băncii Naționale a Moldovei.

³ Masa monetară M3 include masa monetară M2 și depozitele în valută străină ale rezidenților exprimate în lei moldovenești.

Creșterea volumului depozitelor la termen atrase în moneda națională cu 1101.0 mil. lei (6.0 la sută) a fost influențată în mare parte de majorarea volumului depozitelor la termen ale persoanelor juridice cu 2044.6 mil. lei (36.1 la sută), în timp ce volumul depozitelor persoanelor fizice s-a micșorat cu 943.6 mil. lei (7.4 la sută).

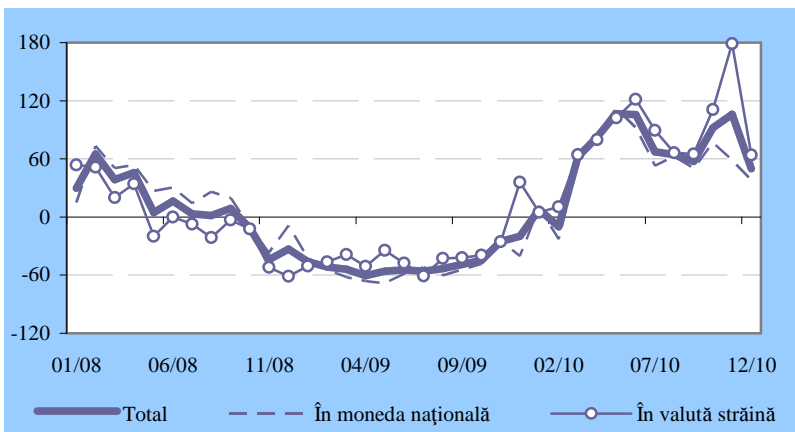
Pe parcursul anului gestionar volumul depozitelor la termen atrase în valută străină au avut o dinamică inversă celor în moneda națională. Astfel, volumul depozitelor în valută străină s-a redus cu 2620.4 mil. lei (13.4 la sută), fiind condiționat de reducerea depozitelor persoanelor fizice cu 2272.5 mil. lei (13.0 la sută) și celor ale persoanelor juridice – cu 167.9 mil. lei (8.2 la sută).

În condițiile unui mediu economic care prezintă semne de îmbunătățire și ale aprecierii monedei naționale s-a dat preferință depozitelor în moneda națională pe termen scurt, în special, celor cu termenul de la 3 până la 6 luni, a căror pondere a atins nivelul de 35.5 la sută la sfârșitul anului 2010 din totalul depozitelor atrase la termen.

Piața creditelor

În anul 2010 procesul de creditare a economiei a consemnat o evoluție ascendentă de 64.5 la sută, înregistrând volumul de 23429.8 mil. lei, față de declinul de 48.8 la sută înregistrat în anul 2009. Evoluția

Graficul nr. 2.10. **Evoluția creditelor noi acordate**
(creștere anuală, %)

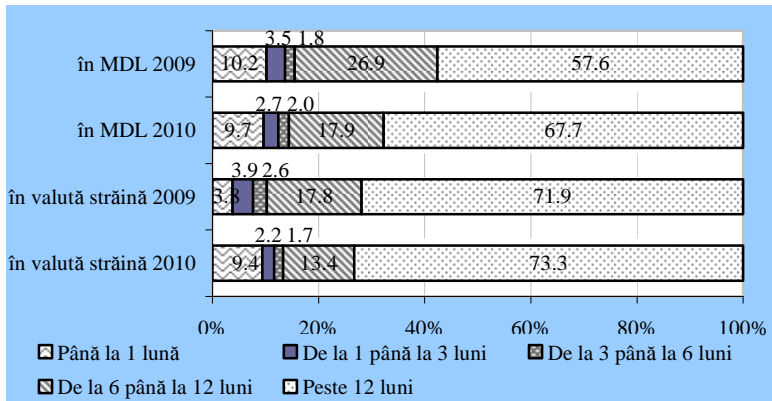
Sursa: BNM

volumul creditelor în valută străină s-a majorat cu 79.0 la sută față de cel înregistrat în anul 2009, cifrându-se la 11489.9 mil. lei (echivalentul a 929.1 mil. USD). Majorarea volumului împrumuturilor în valută străină poate fi atribuită în principal ascensiunii consemnate la creditele acordate pe termene mai lungi (de peste 12 luni) persoanelor juridice pentru finanțarea operațiunilor comerciale externe. Totodată, ponderea creditelor în valută străină în totalul creditelor noi acordate în anul 2010 s-a majorat față de anul anterior cu 4.0 puncte procentuale (de la 45.1 la sută la 49.0 la sută).

Volumul creditelor noi acordate în moneda națională au avut o ascensiune mai moderată, înregistrând un ritm anual de creștere de 52.5 la sută față de cel înregistrat în anul 2009, atingând nivelul de 11939.9 mil. lei. Creșterea consemnată poate fi atribuită preponderent creditelor acordate persoanelor juridice, care au deținut 81.6 la sută din totalul creditelor în lei, al căror volum s-a majorat cu 46.7 la sută comparativ cu anul precedent, ajungând la nivelul de 9747.7 mil. lei. Cel mai puternic avânt al creditării în moneda națională a fost consemnată însă la creditele acordate populației, care în perioada mai-august 2010 au consemnat o creștere de peste trei ori față de anul precedent, înregistrând un ritm anual de creștere de 85.4 la sută, până la nivelul de 2192.1 mil. lei.

Structura pe termene a creditelor noi acordate în economie în anul 2010 a reflectat în continuare tendința de menținere a creditelor acordate pe termene de peste 12 luni la cote maximale atât pentru creditele în moneda

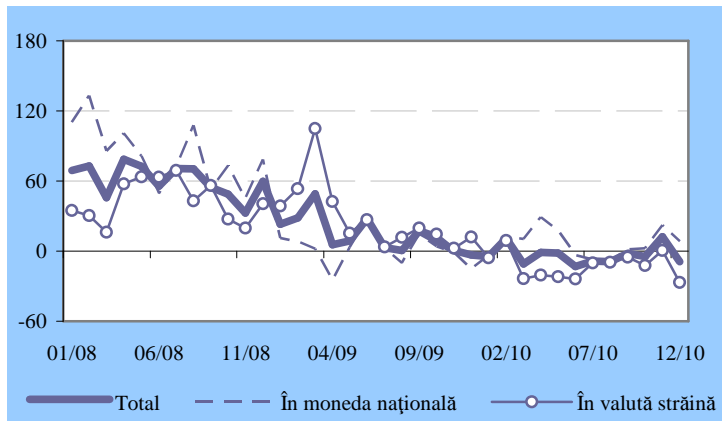
Graficul nr. 2.11. Structura pe termene a creditelor acordate

Sursa: BNM

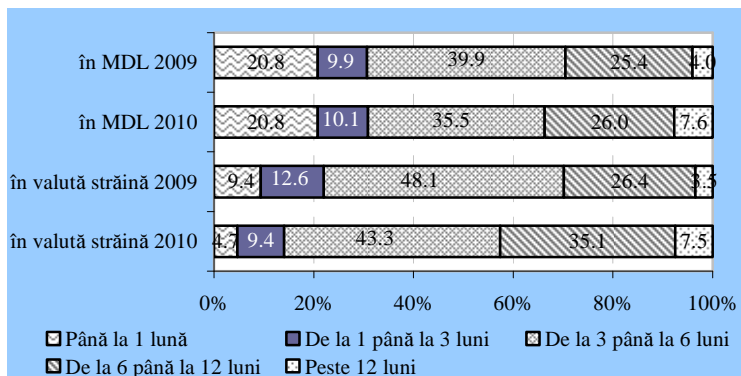
înregistrată în anul 2009. Pe de o parte, dinamica de reducere a depozitelor noi atrase la termen a fost condiționată în principal de reticența populației de a plasa depozite în condițiile unei recuperări fragile a economiei mondiale. Pe de altă parte, veniturilor joase ale populației și dobânzile mici la depozite, ca rezultat al surplusului de lichiditate existent pe piață, au constituit factorii principali care au descurajat

Graficul nr. 2.12. Evoluția depozitelor noi atrase (creștere anuală, %)

Sursa: BNM

Graficul nr. 2.13. Structura pe termene a depozitelor atrase

Sursa: BNM

națională (67.7 la sută), cât și pentru creditele în valută străină (73.3 la sută), confirmând prin aceasta preferința agenților economici de a contracta împrumuturi pentru realizarea obiectivelor de investiții și achiziționarea de bunuri de folosință îndelungată (graficul nr. 2.11).

Piața depozitelor

Pe parcursul anului 2010 procesul de plasare a mijloacelor bănești la bănci s-a manifestat prin înregistrarea unui ritm anual de descreștere de 4.0 la sută, înregistrând volumul de 36507.3 mil. lei, față de ascensiunea de 12.6 la sută efectuată în anul 2009. Ca rezultat, creșterea anuală a depozitelor s-a poziționat pe parcursul întregului an 2010 pe un palier negativ, cu excepția lunii februarie și noiembrie.

Micșorarea volumului plasamentelor bancare a fost condiționată de componenta în valută, care pe parcursul anului 2010 a consemnat o descreștere anuală de 13.4 la sută, atingând nivelul de 16958.6 mil. lei (graficul nr. 2.12). Dinamica plasamentelor în valută a fost determinată preponderent de evoluția negativă a depozitelor persoanelor fizice cu 14.0 la sută, până la 15083.8 mil. lei, în timp ce depozitele persoanelor juridice au demonstrat o diminuare mai moderată de 8.2 la sută, atingând nivelul de 1874.8 mil. lei. Prin urmare, putem observa că ponderea depozitelor în valută străină în structura depozitelor totale s-a micșorat față de anul precedent cu 5.0 puncte procentuale (de la 51.5 la sută la 46.5 la sută).

Totodată, plasamentele în moneda națională au consemnat o expansiune anuală modestă de 6.0 la sută, până la nivelul de 19548.7 mil. lei. Evoluția depozitelor noi la termen atrase în moneda națională a reflectat ascensiunea cu 36.1 la sută a dinamicii anuale a depozitelor

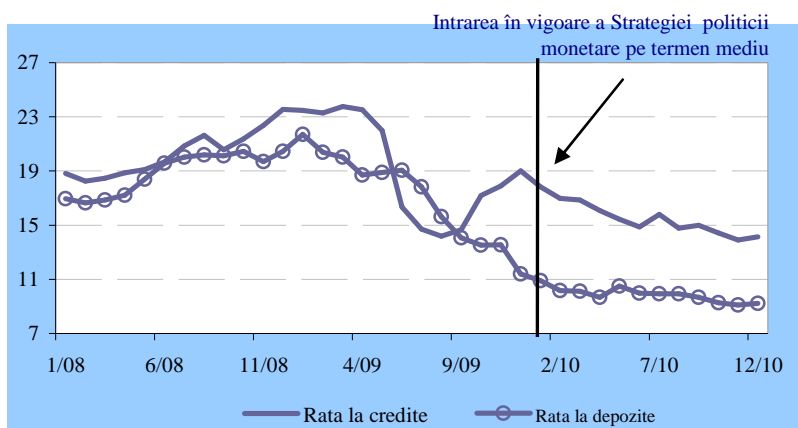
persoanelor juridice, până la 7710.3 mil. lei, în timp ce depozitele persoanelor fizice au demonstrat o creștere negativă de 7.4 la sută, atingând nivelul de 11838.3 mil. lei.

În structura depozitelor noi la termen atrase în moneda națională, ca și în anul 2009, segmentul de bază (35.5 la sută) a fost reprezentat de depunerile pe termene de la 3 până la 6 luni, deși cu o reducere a ponderii acestora cu 4.4 puncte procentuale față de anul precedent în favoarea depozitelor cu termene peste 12 luni, a căror pondere a fost în creștere cu 3.6 puncte procentuale (graficul nr. 2.13). Situație asemănătoare și pentru plasamentele în valută, a căror cotă majoră (43.3 la sută) rămâne a fi reprezentată de depozitele pe termene de la 3 până la 6 luni, însă putem constata conturarea tendinței de reorientare către plasamentele pe termene mai lungi, cu randamente mai atractive.

Ratele dobânzii și mecanismul de transmisie a politicii monetare

Conform prevederilor Strategiei politicii monetare a Băncii Naționale a Moldovei pentru anii 2010-2012, în scopul asigurării transparenței procesului decizional, pe parcursul anului 2010 trimestrial au fost publicate

Graficul nr. 2.14. Rata medie la depozitele noi atrase și la creditele noi acordate cu termene de la 6 până la 12 luni în MDL, %

Sursa: BNM

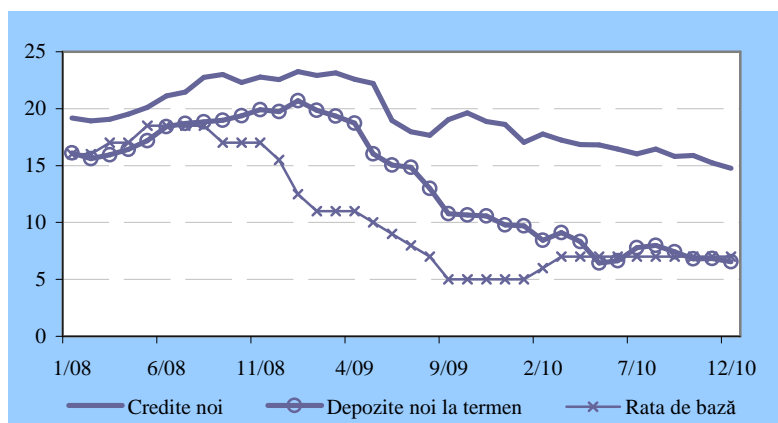
Rapoarte de politică monetară care au conținut o analiză a situației macroeconomice și o previziune pe termen mediu a inflației și a indicatorilor macroeconomici principali. De asemenea, conform calendarului publicat, lunar au loc ședințe ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei în care se evaluează situația macroeconomică, tendințele și estimările indicatorilor macroeconomici pe termen mediu, se examinează perspectivele inflației pe termen scurt și mediu.

Pe parcursul anului 2010, ca urmare a prognozelor elaborate, BNM a efectuat trei

ajustări ascendente ale ratei de bază cu câte 1.0 punct procentual, de la 5.0 până la 8.0 la sută, în vederea păstrării condițiilor monetare adecvate pentru asigurarea stabilității prețurilor și susținerii evoluției ascendente a economiei naționale. Totodată, BNM a gestionat hotărât surplusul de lichiditate prin operațiuni de sterilizare pe piața monetară.

În aceste condiții evoluția dobânzilor la depozitele în lei atrase și la creditele acordate în moneda națională cu termene de la 6 până la 12 luni au avut o dinamică preponderent descendentă pe tot parcursul anului, în special din cauza excesului semnificativ de lichiditate în sectorul bancar (graficul nr. 2.14).

Graficul nr. 2.15. Ratele medii ale dobânzilor în MDL, %

Sursa: BNM

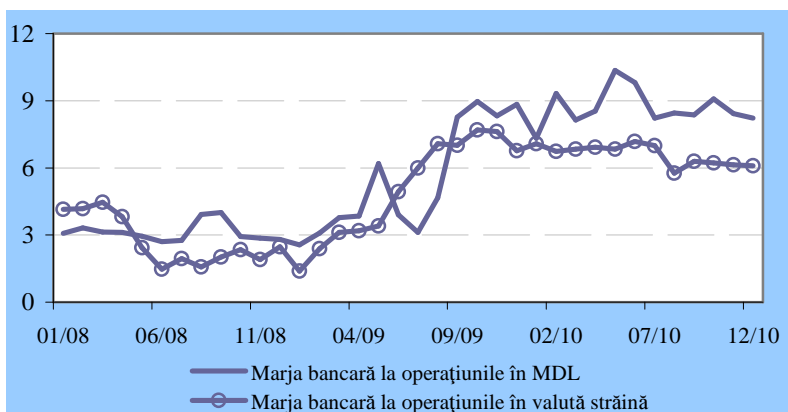
ajustări ascendente ale ratei de bază cu câte 1.0 punct procentual, de la 5.0 până la 8.0 la sută, în vederea păstrării condițiilor monetare adecvate pentru asigurarea stabilității prețurilor și susținerii evoluției ascendente a economiei naționale. Totodată, BNM a gestionat hotărât surplusul de lichiditate prin operațiuni de sterilizare pe piața monetară.

Totodată, ratele medii ponderate ale dobânzilor la credite practicate de bănci în relațiile cu clienții au înregistrat descreșteri spectaculoase pe parcursul anul 2010. Astfel, rata medie la creditele noi acordate în monedă națională s-a plasat cu 4.06 puncte procentuale mai jos decât valoarea anului precedent, până la nivelul de 16.25 la sută (graficul nr. 2.15). În special putem constata că rata la creditele acordate persoanelor fizice s-a diminuat cu

5.04 puncte procentuale (atingând nivelul de 19.01 la sută), iar cea a persoanelor juridice – cu 4.03 puncte procentuale (atingând nivelul de 15.62 la sută).

Evoluția dobânzilor la depozite este în cădere mai pronunțată, poziționându-se cu mult sub nivelul ratelor medii la credite. Aceasta a fost determinată, în special, de excesul de lichidități existent pe piață, precum și de lipsa unui mediu suficient de activ în sectorul real care ar fi capabil să absoarbă aceste lichidități. Astfel, rata medie la depozitele noi atrase în moneda națională s-a plasat cu 7.10 puncte procentuale mai jos decât valoarea anului precedent, până la nivelul de 7.56 la sută (graficul nr. 2.15). În special putem remarca diminuarea cu 7.70 la sută a ratei depozitelor persoanelor fizice (atingând nivelul de 9.42 la sută), pe când rata depozitelor persoanelor juridice a înregistrat o scădere cu 4.41 puncte procentuale (atingând nivelul de 4.69 la sută).

Graficul nr. 2.16. Evoluția marjei bancare, puncte procentuale

Sursa: BNM

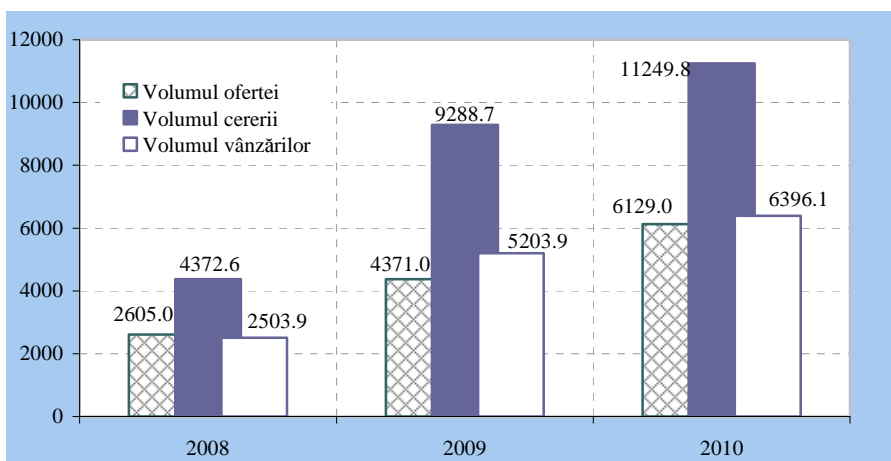
diminuării mult mai drastice a ratelor la depozitele noi atrase decât a ratelor la creditele noi acordate.

Astfel, marja bancară asociată cu operațiunile în moneda națională a crescut cu 3.04 puncte procentuale, până la nivelul de 8.69 puncte procentuale, iar cea atașată tranzacțiilor în valută străină - cu 1.59 puncte procentuale, constituind 6.49 puncte procentuale (graficul nr. 2.16).

2.3 Piața monetară

Piața primară a valorilor mobiliare de stat

Graficul nr. 2.17. Volumul ofertei, cererii și vânzărilor de VMS, mil. lei

Sursa: BNM

În anul 2010 Banca Națională a Moldovei a organizat 195 emisiuni de titluri de stat, acționând ca agent fiscal al statului în organizarea plasării și deservirii valorilor mobiliare de stat în formă de înscriere în conturi.

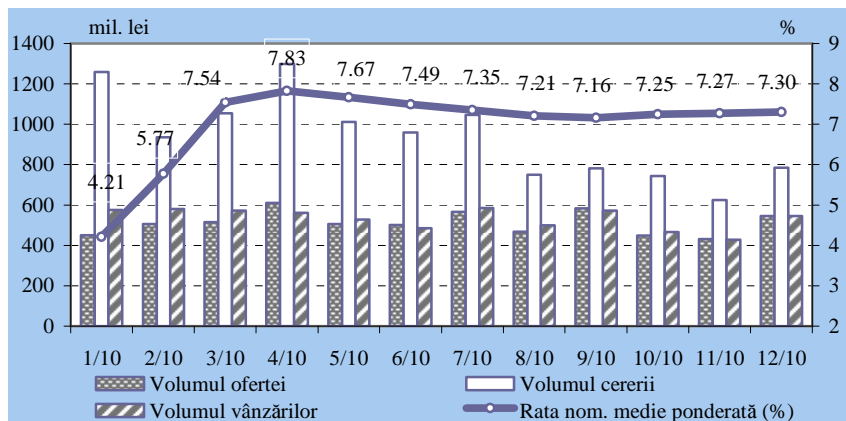
Pe fondul persistării unui nivel înalt al lichidității în sistemul bancar pe parcursul anului 2010, Ministerul Finanțelor a majorat oferta de valori mobiliare de stat pentru plasare prin licitații, care s-a cifrat la 6129.0 mil. lei, cu 1758.0 mil.

lei peste valoarea anului 2009. Cererea titlurilor de stat a consemnat maxima istorică de 11249.8 mil. lei (graficul nr. 2.17).

Raportul dintre valoarea titlurilor de stat puse în circulație (6396.1 mil. lei) și cea oferită de Ministerul Finanțelor a constituit 104.4 la sută (119.1 la sută în anul 2009). Vânzări peste oferta anunțată de Ministerul Finanțelor au avut loc preponderent în primul trimestru al anului 2010, când ratele pe piața primară a titlurilor de stat au fost comparativ mai mici decât cele din restul perioadei.

Menținerea orientării ferme a politicii de control a lichidității de către BNM și majorarea ratei dobânzii de politică monetară (în primul trimestru al anului 2010) au determinat tendințele ratelor dobânzilor pe piața titlurilor de stat. Rata medie a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an a avut o traiectorie ascendentă în primele patru luni ale anului, urcând cu 3.62 puncte procentuale. Pe parcursul următoarelor luni ale anului 2010 rata medie a dobânzii la VMS a fost caracterizată de o tendință de stabilizare tot mai pronunțată, pe un palier aflat în proximitatea ratei dobânzii de politică monetară.

Graficul nr. 2.18. Dinamica lunară a valorilor mobiliare de stat la licitațiile pieței primare în anul 2010

Sursa: BNM

Randamentele relativ joase pe piața depozitelor bancare au orientat investitorii nebankari (în marea majoritate persoane juridice) spre piața titlurilor de stat, astfel încât valoarea VMS procurate de aceștia s-a majorat de la 156.7 mil. lei în anul 2009 până la 617.3 mil. lei în anul 2010. Cota procurărilor de către investitorii nebankari în volumul total emis s-a ridicat până la 9.7 la sută (în 2009 – 3.0 la sută). Investitori nerezidenți pe parcursul anului 2010 n-au fost înregistrați.

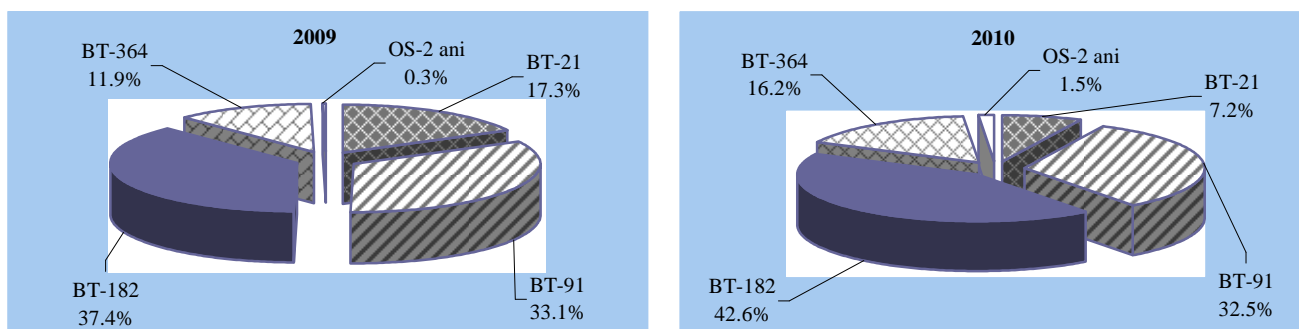
Tabelul nr. 2.1. Ratele nominale medii ponderate anuale ale dobânzii la valorile mobiliare de stat pe scadențe, %

	BT 21 zile	BT 91 zile	BT 182 zile	BT 364 zile	OS 2 ani
Anul 2009	4.49	9.54	10.49	12.65	10.95
Anul 2010	5.33	6.62	7.33	7.80	8.45

Notă: Pentru obligațiunile de stat sunt prezentate ratele efective ale dobânzilor.

emisiunile de obligațiuni de stat (OS) cu maturitatea de 2 ani și, ulterior, începând cu luna iulie 2010 au fost excluse din ofertă bonurile de trezorerie de 21 zile. Bonurile de trezorerie cu scadența de 91, 182 și 364 zile au fost oferite la licitații pe întreg parcursul anului 2010.

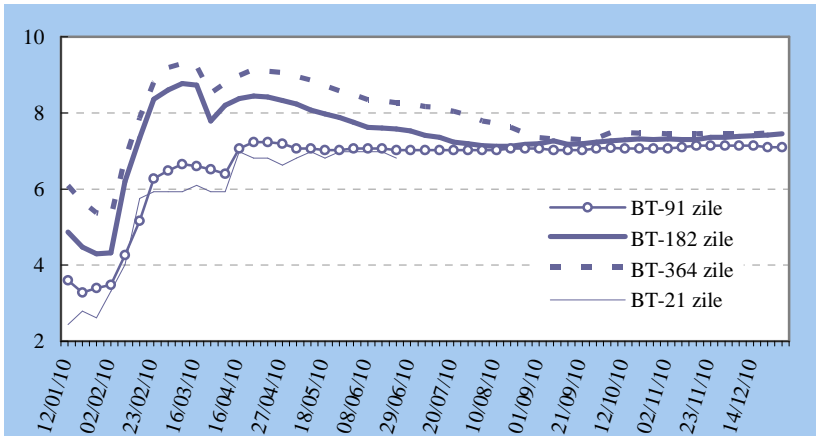
Graficul nr. 2.19. Structura emisiunilor de VMS în diviziune pe tipuri

Sursa: BNM

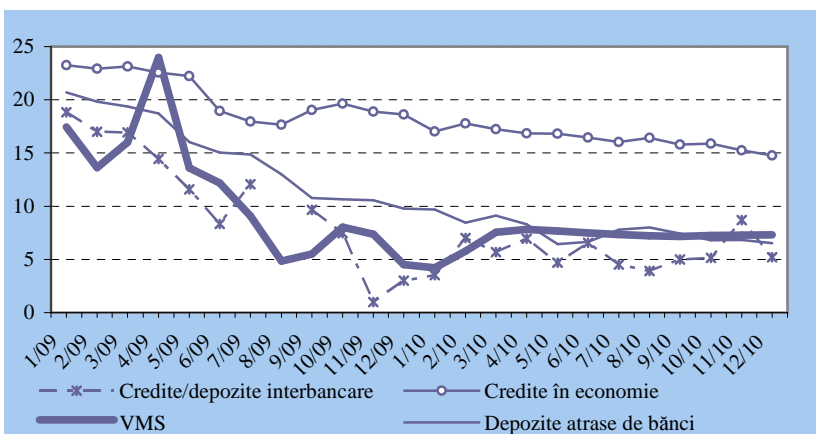
Peste 75.0 la sută din titlurile plasate au avut scadența de 91 și 182 zile. Cota obligațiunilor de stat cu dobândă flotantă cu termenul de circulație de 2 ani în totalul VMS emise s-a majorat de la 0.3 la sută în anul precedent până la 1.5 la sută în anul 2010, în pofida faptului că au fost emise în proporție de 74.2 la sută din oferta acestora (graficul nr. 2.19).

Graficul nr. 2.20. Dinamica ratelor nominale ale dobânzilor, %

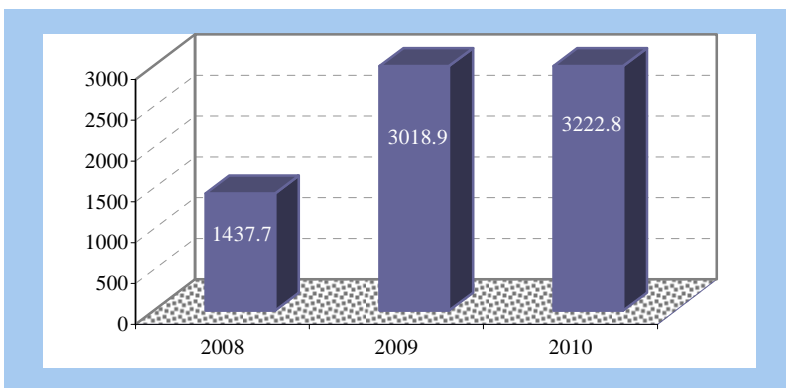
Sursa: BNM

Graficul nr. 2.21. Evoluția ratelor dobânzilor, %

Sursa: BNM

Graficul nr. 2.22. Dinamica volumului de VMS în circulație la finele perioadei, mil. lei

Sursa: BNM

Scadența medie a titlurilor noi emise a crescut de la 162 zile în anul 2009 până la 183 zile în anul 2010.

În urma diminuării volatilității ratelor dobânzilor la valorile mobiliare de stat cu termenul până la un an, ecartul dintre acestea s-a redus treptat până la finele lunii iulie 2010, ratele dobânzilor pe întreg spectru de scadențe apropiindu-se ca valoare și conservând această tendință până la sfârșitul anului (graficul nr. 2.20).

La ultimele licitații de VMS ale anului 2010 ratele medii ale dobânzilor au înregistrat valori de 7.10, 7.45 și 7.47 la sută anual pentru scadențele de 91, 182 și 364 zile, corespunzător, fiind superioare cu 4.52, 2.69 și 1.41 puncte procentuale, respectiv, valorilor consemnate la finele anului 2009.

Rata medie anuală a dobânzii la valorile mobiliare de stat cu scadența până la un an, adjudecate în anul 2010 s-a diminuat, înregistrând 6.98 la sută anual comparativ cu 9.32 la sută anual în anul 2009.

În ierarhia randamentelor de pe piața financiară întâietatea a fost păstrată în continuare de către dobânzile la creditele în economie (graficul nr. 2.21). Câștigurile oferite de investițiile în VMS au fost mai mici decât cele oferite de depozitele bancare doar în primul trimestru al anului 2010, după care s-au plasat la un nivel superior și au alternat succesiv cu acestea în restul anului.

Concomitent cu VMS plasate prin intermediul licitațiilor, la 26 martie 2010 Ministerul Finanțelor a plasat prin subscriere obligațiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii (echivalentă cu rata de bază a BNM plus o marjă stabilită la

emitere) și cu termenul de circulație de 1 an, în sumă de 200.0 mil. lei la valoarea nominală.

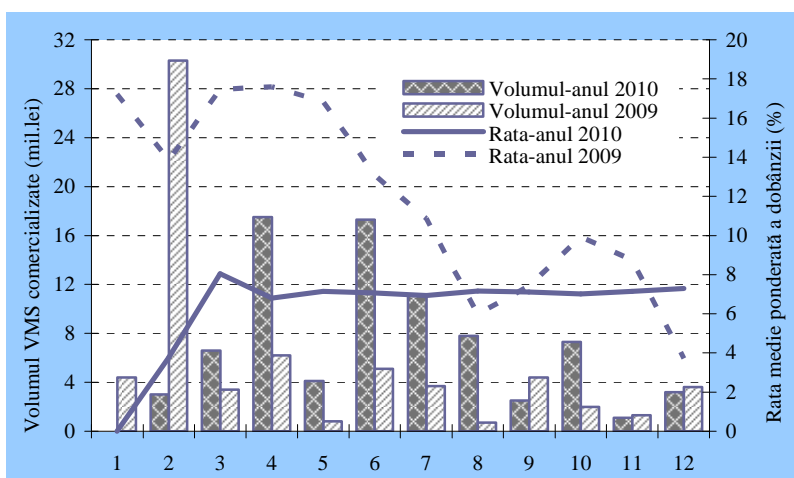
Volumul valorilor mobiliare de stat în circulație la finele anului, din cele plasate pe piața primară prin intermediul licitațiilor și subscrierilor, a crescut comparativ cu anul trecut, de la nivelul de 3018.9 mil. lei la 31 decembrie 2009 până la nivelul de 3222.8 mil. lei la valoarea nominală la 31 decembrie 2010 (graficul nr. 2.22).

Creșterea în circulație a valorilor mobiliare de stat la prețul de cumpărare la finele anului 2010 față de finele anului precedent a constituit 200.0 mil. lei.

Piața secundară a valorilor mobiliare de stat

Ratele dobânzilor ale pieței secundare a valorilor mobiliare de stat au consemnat o tendință similară ratelor dobânzilor de pe piața primară, menținându-se relativ constante începând cu luna aprilie 2010. Media anuală a acestor rate comparativ cu anul precedent a înregistrat o scădere dublă, situându-se la nivelul de 6.97 la sută în anul 2010 față de 13.12 la sută în anul 2009.

Graficul nr. 2.23. Dinamica indicatorilor pe piața secundară

Sursa: BNM

Evoluția ratelor dobânzilor s-a produs pe fondul unei revigorări a volumului tranzacțiilor (vizibilă în special în lunile aprilie și iunie 2010), datorită, inclusiv, creșterii interesului investitorilor instituționali pentru titlurile de stat, care și-au crescut cota deținerii VMS până la 6.4 la sută față de 2.2 la sută în anul precedent.

Rulajul pieței secundare a titlurilor de stat în anul 2010 a crescut cu 24.0 la sută comparativ cu anul anterior, atingând nivelul de 81.6 mil. lei. Cele mai tranzacționate VMS au continuat să fie cele cu maturitatea reziduală sub un an.

Piața monetară interbancară

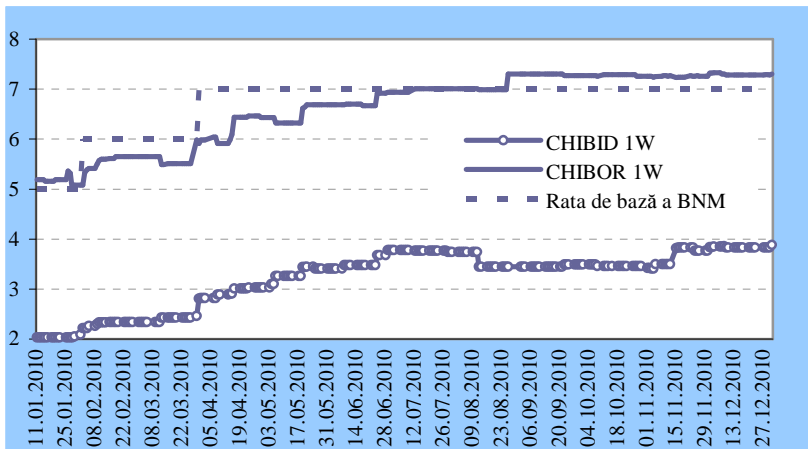
Excesul sporit de lichiditate, urmărit în sistemul bancar pe întreaga perioadă a anului 2010, a determinat starea de pasivitate a pieței interbancare. Astfel, comparativ cu anul precedent volumul tranzacțiilor pe piața monetară interbancară a înregistrat o scădere semnificativă, de la 6736.3 mil. lei în anul 2009 până la 737.5 mil. lei în anul 2010, sau cu 89.1 la sută.

În anul 2010, analogic anilor precedenți, componenta principală în rulajul tranzacțiilor pieței interbancare a fost reprezentată de creditele / depozitele interbancare, constituind 85.8 la sută din totalul tranzacțiilor. Volumul esențial al creditelor și depozitelor interbancare s-a înregistrat pe scadența minimă a pieței, ponderea tranzacțiilor overnight reprezentând 61.1 la sută din volumul total.

Ratele dobânzilor la creditele/depozitele interbancare în anul 2010 au avut o evoluție neuniformă, înregistrând valori între minima de 3.53 la sută anual (luna ianuarie) și maxima de 8.70 la sută anual (luna noiembrie), media anuală constituind 6.25 la sută a fost în scădere cu 9.58 puncte procentuale față de anul anterior.

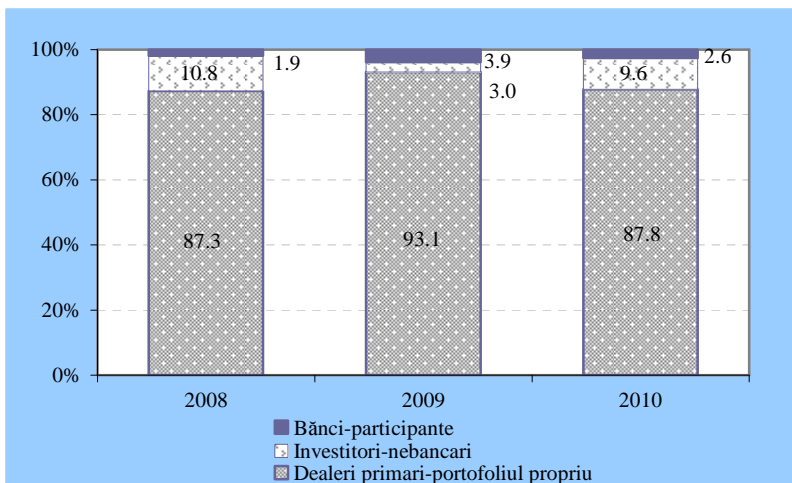
Termenul mediu ponderat al tranzacțiilor încheiate între bănci în anul 2010 a alcătuit 15 zile, fiind superior celui consemnat în anul precedent cu 11 zile.

Graficul nr. 2.24. Evoluția ratelor de referință pe piața interbancară și rata de bază a BNM pe parcursul anului 2010, %

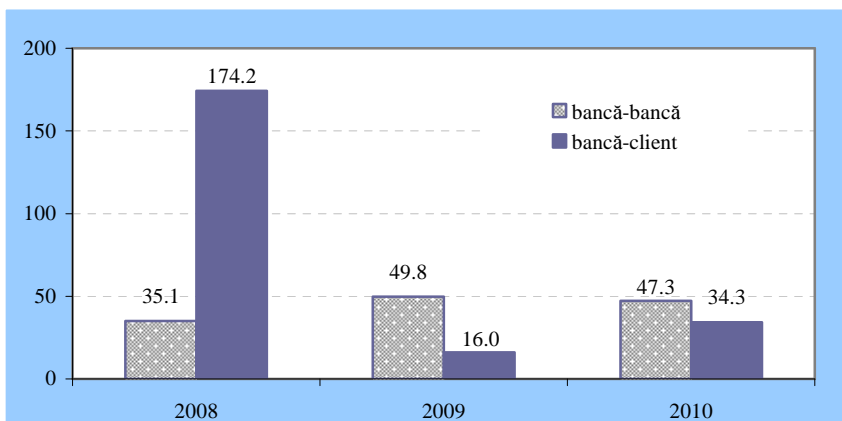
Sursa: BNM

Graficul nr. 2.25. Structura procurărilor VMS la licitațiile de piață primară în diviziune pe categoriile de participanți

Sursa: BNM

Graficul nr. 2.26. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare efectuate de către dealerii primari pe piața secundară, mil. lei

Sursa: BNM

Ratele dobânzilor de referință pe piața monetară interbancară

Curba ratelor de referință CHIBOR/CHIBID (cotații orientative ale ratelor dobânzilor la plasarea / atragerea pe piața interbancară a mijloacelor bănești în moneda națională) a preluat ajustările ratei de bază a BNM, întrerupându-și astfel tendința descendentă înregistrată în a doua jumătate a anului 2009.

Cotațiile CHIBOR/CHIBID cu scadența la o săptămână (1W) au oscilat pe o bandă mai îngustă comparativ cu anul trecut, înregistrând o evoluție ascendentă: în prima jumătate a anului 2010 ambele s-au situat la un nivel inferior ratei de bază a BNM, iar începând cu luna iulie rata CHIBOR 1W a urcat peste nivelul ratei de bază și s-a stabilizat la valori ușor superioare acestuia. La finele anului 2010 cotația CHIBOR 1W a înregistrat 7.30 la sută anual, iar cotația CHIBID 1W – 3.88 la sută anual.

Activitatea dealerilor primari pe piața valorilor mobiliare de stat

Pe parcursul anului 2010 pe piața valorilor mobiliare de stat au activat 12 dealeri primari, care au contribuit la buna derulare a licitațiilor de plasare a titlurilor de stat pe piața primară și la asigurarea lichidității lor pe piața secundară.

Volumul cererilor depuse de către dealerii primari la licitațiile de plasare a titlurilor de stat în anul 2010 a constituit 10765.6 mil. lei.

Pe ansamblul anului 2010 dealerii primari au procurat valori mobiliare de stat în volum de 6020.5 mil. lei, ceea ce constituie 98.2 la sută din oferta Ministerului Finanțelor (în anul 2009 acest indicator a constituit 111.5 la sută).

Din volumul total de titluri de stat adjudecate 87.8 la sută (sau 5613.2

mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din contul propriu, volumul VMS procurate de către investitorii nebankari înregistrând o majorare atât ca pondere, cât și ca valoare absolută (graficul nr. 2.25).

În anul 2010 activitatea dealerilor primari pe piața secundară a VMS s-a intensificat, îndeosebi în efectuarea tranzacțiilor de tipul bancă-client, care au constituit un volum de 34.3 mil. lei (42.0 la sută din volumul total al tranzacțiilor cu VMS) față de 16.0 mil. lei (24.3 la sută) în anul precedent (graficul nr. 2.26).

În conformitate cu prevederile stipulate în Acordurile cu privire la îndeplinirea funcțiilor de dealer primar pe piața VMS dematerializate, încheiate între BNM și băncile-dealeri primari, în anul 2010 dealerii primari au asigurat cotații zilnice ale VMS prin intermediul sistemului „Mesaje interbancare”.

Evidența valorilor mobiliare în sistemul de înscrieri în conturi la BNM (SIC)

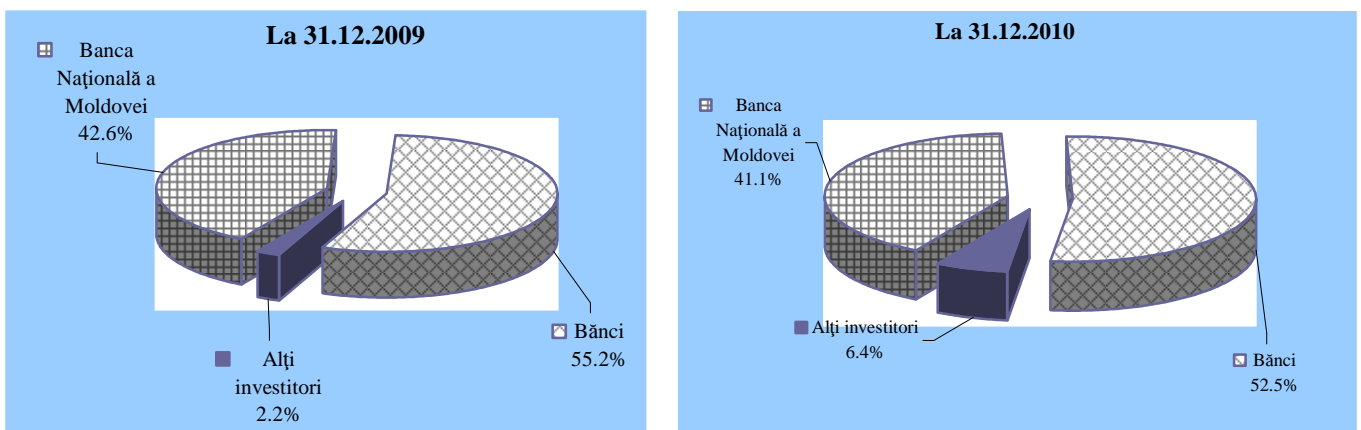
Banca Națională a Moldovei este interesată în funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a sistemelor de plăți și de decontare a valorilor mobiliare, datorită importanței acestei infrastructuri pentru asigurarea stabilității financiare și prevenirii riscului sistemic.

Sistemul de înscrieri în conturi ale valorilor mobiliare (SIC) organizat de Banca Națională a Moldovei, fiind o parte importantă din întreaga infrastructură a pieței valorilor mobiliare, oferă un mecanism eficient pentru executarea operativă și sigură a operațiunilor monetare ale BNM, procesarea operațiunilor derulate de participanți în relația cu emitenții, îndeplinirea transferurilor de valori mobiliare în conexiune cu sistemul de plăți al BNM.

La 31 decembrie 2010 în SIC au fost înregistrate VMS în suma totală de 9132.5 mil. lei la valoarea nominală, care în diviziune pe emitenții constituie:

- I. Ministerul Finanțelor – VMS în sumă totală de 5475.5 mil. lei, inclusiv:
  - 3222.8 mil. lei, sau 58.9 la sută constituie VMS emise prin intermediul licitațiilor și subscrierilor pe piața primară;
  - 2252.7 mil. lei, sau 41.1 la sută constituie VMS emise și livrate Băncii Naționale a Moldovei.

Graficul nr. 2.27. Structura valorilor mobiliare de stat aflate în circulație în profilul deținătorii

Sursa: BNM

II. Banca Națională a Moldovei – certificatele BNM (CBN) în sumă totală de 3657.0 mil. lei.

Suma totală a VMS înregistrate în SIC la valoarea nominală este repartizată în diviziune pe deținători :
Bănci

- la 31.12.2010 - 2872.4 mil. lei
- la 31.12.2009 - 2904.3 mil. lei

Alți investitori (inclusiv Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar)

- la 31.12.2010 - 350.4 mil. lei
- la 31.12.2009 - 114.6 mil. lei

Banca Națională a Moldovei (VMS livrate BNM ca rezultat al convertirii împrumuturilor acordate anterior statului și reemise ulterior)

- la 31.12.2010 - 2252.7 mil. lei
- la 31.12.2009 - 2238.6 mil. lei

2.4 Activitatea Băncii Naționale a Moldovei în calitate de agent fiscal al statului

Datoria Guvernului față de Banca Națională a Moldovei

La 31 decembrie 2010 datoria statului față de BNM, constituită integral din valori mobiliare de stat (VMS), a totalizat 2213.4 mil. lei (la prețul de cumpărare), rămânând la nivelul anului precedent.

În conformitate cu prevederile Acordului cu privire la soldul datoriei statului contractate anterior de la Banca Națională a Moldovei pe anul 2010, încheiat între Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei la 21 decembrie 2009, BNM pe parcursul anului 2010 a efectuat reemisiuni ale valorilor mobiliare de stat din portofoliul propriu ajunse la scadență.

Valorile mobiliare de stat au avut, de regulă, scadența de 91 zile și au fost obținute în portofoliul BNM la rate medii ale dobânzilor la VMS cu aceeași scadență, vândute la licitațiile recente de plasare a valorilor mobiliare de stat pe piața primară, care au fost cuprinse în intervalul 3.28–7.23 la sută anual.

Rata medie ponderată a dobânzii la VMS deținute în portofoliu la 31 decembrie 2010 a înregistrat nivelul de 7.10 la sută anual, iar scadența medie a valorilor mobiliare de stat din portofoliu în ultima zi a perioadei gestionare a constituit 47 zile.

Valoarea de piață a valorilor mobiliare de stat deținute în portofoliu BNM la 31 decembrie 2010 a constituit 2232.5 mil. lei.

La 31 decembrie 2010 soldul debitor al fondului general de rezervă a înregistrat valoarea de 745.4 mil. lei. Conform legislației în vigoare Ministerul Finanțelor este obligat să transfere BNM valori mobiliare de stat în volumul respectiv.

Depozitele statului plasate la Banca Națională a Moldovei

În baza Acordului dintre Banca Națională a Moldovei și Ministerul Finanțelor din 5 decembrie 2007, cu modificările ulterioare și a prevederilor Regulamentului cu privire la acceptarea depozitelor de la Ministerul Finanțelor, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al BNM nr. 358 din 28 decembrie 2006, Ministerul Finanțelor în anul 2010 a plasat la Banca Națională a Moldovei depozite la termen în lei moldovenești pe termen de la 1 lună până la 1 an în volum total de 239.5 mil. lei. Comparativ cu anul 2009 suma depozitelor plasate la BNM s-a micșorat cu 79.5 mil. lei, din motivul micșorării mijloacelor financiare libere ale statului. La 31 decembrie 2010 soldul depozitelor plasate a constituit 49.0 mil. lei.

Depozitele au fost plasate cu o rată a dobânzii calculată reieșind din ratele medii ponderate ale dobânzii pe sistemul bancar la depozitele cu același termen, disponibile pentru ultimele trei luni.

Rata medie ponderată la depozitele plasate pe parcursul anului 2010 a înregistrat nivelul de 10.38 la sută anual, față de 21.27 la sută anual pentru depozitele plasate în anul 2009.

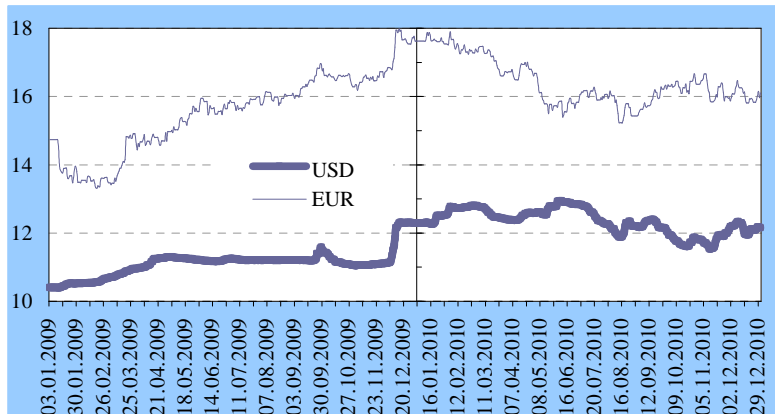
Rata medie ponderată la depozitele în sold la 31 decembrie 2010 a constituit 12.57 la sută anual, în descreștere cu 6.22 puncte procentuale față de rata înregistrată pentru depozitele în sold la 31 decembrie 2009.

Termenul mediu al depozitelor în sold la finele anului a constituit 365 zile, în creștere cu 119 zile față de anul precedent.

2.5 Piața valutară

Pe parcursul anului 2010 *cursul oficial nominal al monedei* naționale în raport cu dolarul SUA s-a apreciat cu 1.2 la sută, iar față de euro – cu 8.6 la sută (graficul nr. 2.28).

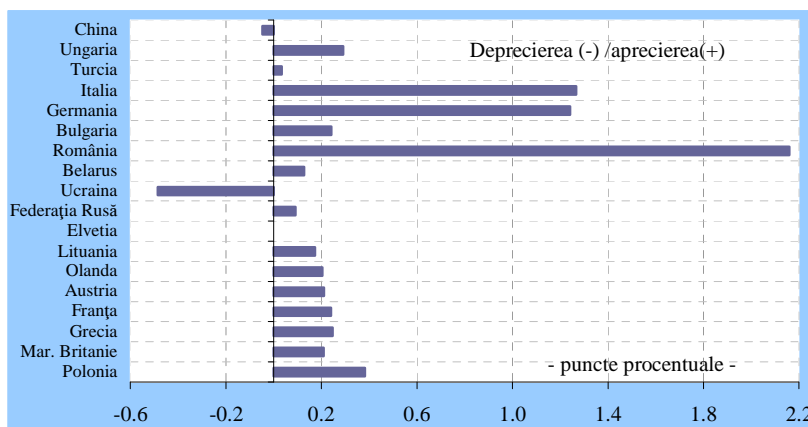
Graficul nr. 2.28. Fluctuațiile cursului oficial al leului moldovenesc

Sursa: BNM

principalilor parteneri comerciali au contribuit, în special, România cu 2.2 puncte procentuale, Italia – cu

Graficul nr. 2.29. Contribuția principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova la aprecierea cursului real efectiv în anul 2010

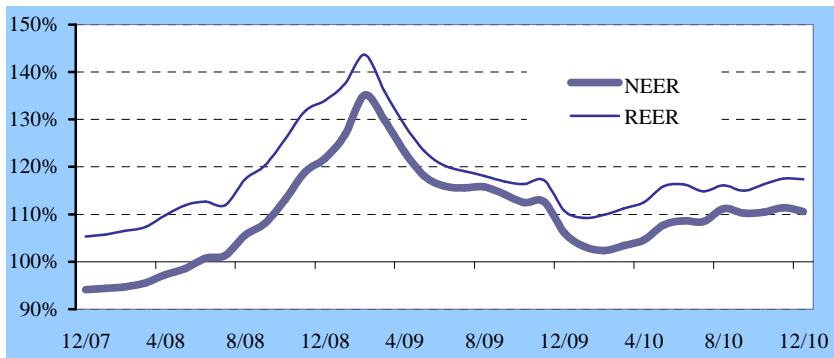
Sursa: BNM

monedei naționale pe parcursul acestei perioade a fost condiționată preponderent de un flux net negativ de valută străină în valoare de minus 61.2 mil. dolari SUA. De asemenea, la deprecierea cursului de schimb a contribuit și gradul redus de acoperire a vânzărilor nete de valută străină ale băncilor licențiate către persoanele juridice cu oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, care a constituit 85.5 la sută. Este de menționat că, fluxul net pozitiv aferent creditelor externe private, granturilor și asistenței tehnice în valoare de 61.4 mil. dolari SUA a contribuit la temperarea deprecierei cursului de schimb al monedei naționale.

În perioada iunie-iulie 2010 a continuat trendul de depreciere a monedei naționale nespecific acestei perioade. Acest fapt s-a datorat plăților semnificative aferente comerțului exterior efectuate de către agenții economici în această perioadă. Totodată, oferta netă de valută străină de la persoanele fizice (350.5 mil.

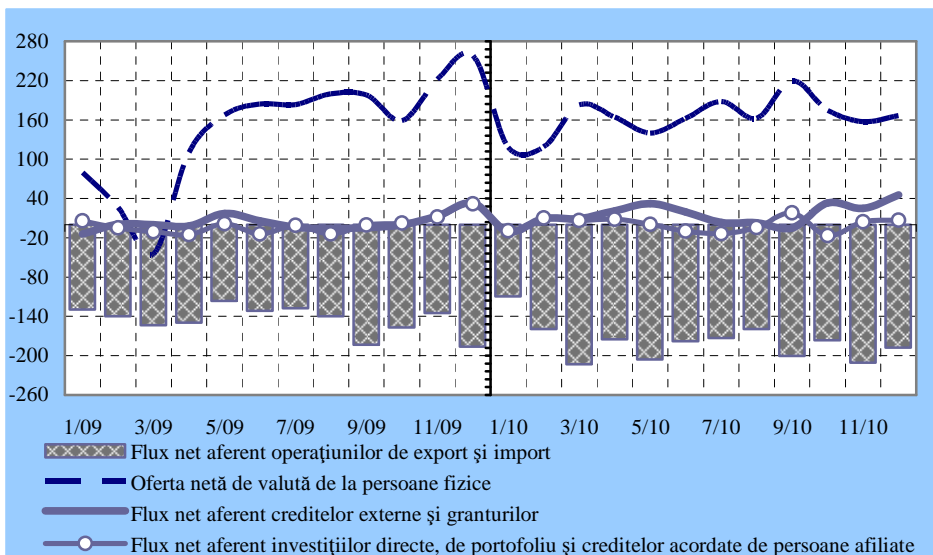
⁴ Pe parcursul anului 2010 a fost modificată metodologia de calcul al cursului de schimb real efectiv al monedei naționale, inclusiv prin extinderea numărului de țări - principali parteneri comerciali ai Republicii Moldova, a căror pondere în comerțul exterior a fost mai mare de un procent.

Graful nr. 2.30. Dinamica cursului nominal efectiv și real efectiv al monedei naționale calculat în baza ponderii principalilor parteneri comerciali (dec. 2000 - 100%)

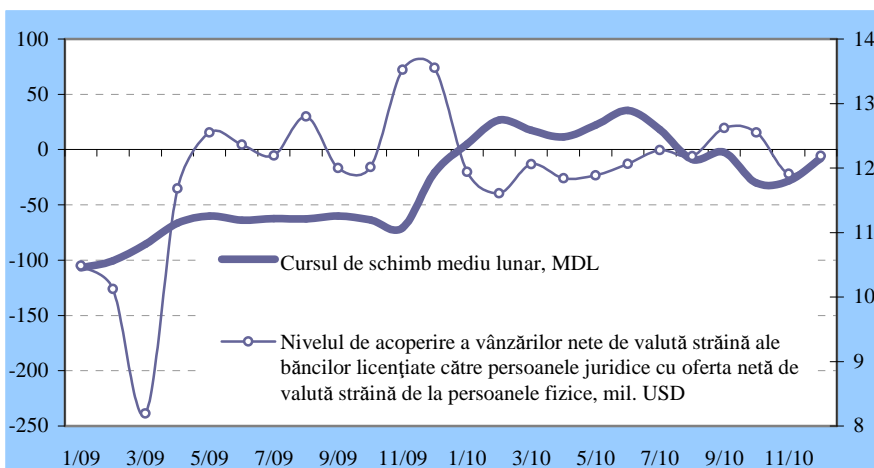
Sursa: BNM

Graful nr. 2.31. Dinamica indicatorilor pe parcursul anilor 2009 – 2010

Sursa: BNM

Graful nr. 2.32. Dinamica indicatorilor în anii 2009 – 2010

Sursa: BNM

dolari SUA) a acoperit în proporție de 96.3 la sută vânzările nete de valută străină către agenții economici ale băncilor licențiate (364.0 mil. dolari SUA).

Trendul de apreciere a monedei naționale început în luna august 2010 a continuat până la jumătatea lunii noiembrie, atingând la 11 noiembrie 2010 nivelul maxim de 11.5282 lei moldovenești pentru un dolar SUA. Aprecierea respectivă a cursului oficial nominal al monedei naționale a fost condiționată de un flux net pozitiv de 48.2 mil. dolari SUA, înregistrat în perioada august-octombrie 2010. Totodată, în această perioadă oferta netă de valută străină de la persoanele fizice (556.1 mil. dolari SUA) a creat premise pentru a acoperi în proporție de 105.5 la sută vânzările nete de valută străină către persoanele juridice (527.1 mil. dolari SUA).

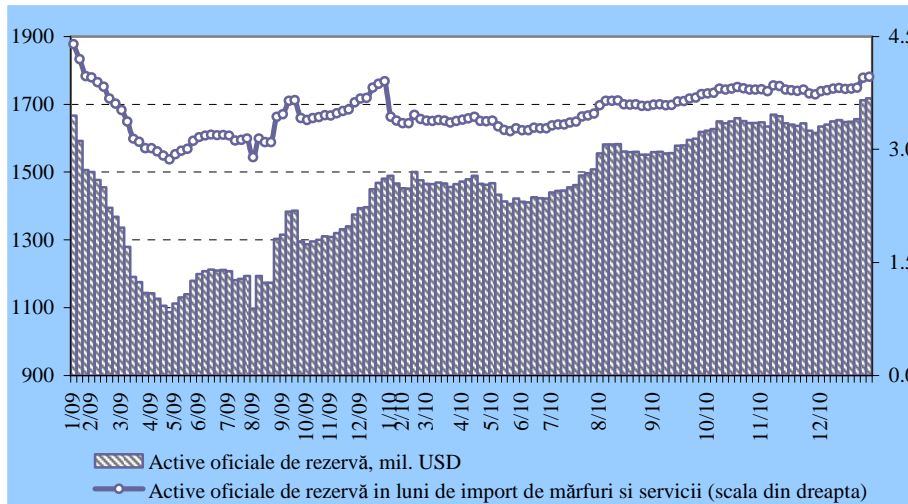
În a doua jumătate a lunilor noiembrie și decembrie 2010, pe fundalul scăderii gradului de acoperire a vânzărilor nete de valută străină ale băncilor licențiate către persoanele juridice cu oferta netă de valută străină de la persoanele fizice (87.8 și 96.7 la sută, respectiv), cursul oficial nominal al monedei naționale în raport cu dolarul SUA s-a depreciat lent față de 11 noiembrie 2010, moment când a fost atins nivelul maxim de apreciere în anul 2010.

Pe parcursul anului 2010 volumul net al tranzacțiilor BNM efectuate pe piața valutară interbancară a constituit echivalentul a 19.3 mil. dolari SUA, inclusiv: 85.2 mil. dolari SUA – cumpărări de valută străină (în perioadele când a fost înregistrată ofertă sporită de valută

străină) și 65.9 mil. dolari SUA – vânzări de valută străină (în perioadele în care a fost atestată cererea de valută străină). De menționat că, 2.3 mil. dolari SUA din aceste tranzacții au constituit operațiuni SWAP.

Totalitatea factorilor atât pe piața valutară internă, cât și pe cea externă a contribuit la consolidarea

Graficul nr. 2.33. Evoluția rezervelor valutare exprimate în luni de import de mărfuri și servicii

Sursa: BNM

rezervelor valutare ale statului, care pe parcursul anului 2010 s-au majorat cu 237.4 mil. USD, sau cu 16.0 la sută, constituind 1717.7 mil. USD la finele lunii decembrie 2010 și acoperind circa 4.0 luni de import de mărfuri și servicii⁵ (graficul nr. 2.33). Majorarea rezervelor valutare a fost condiționată preponderent de acordarea de către FMI a tranșelor în favoarea BNM și Ministerului Finanțelor în cadrul *Mecanismului de Finanțare Extinsă și Mecanismului de Creditare Extinsă*, respectiv, precum și

de primirea din partea Comisiei Europene a granturilor pentru susținerea bugetului și a creditului pentru susținerea bugetului de la *Asociația Internațională de Dezvoltare*.

Piața valutară a Republicii Moldova. Activitatea BNM pe piața valutară

Analiza pieței valutare a Republicii Moldova în anul 2010 denotă trendul descendent al tranzacțiilor efectuate pe piața valutară internă contra MDL.

Rulajul total al valutilor tranzacționate contra MDL în această perioadă a însumat echivalentul a 9711.6⁶ mil. USD, micșorându-se cu 3.8 la sută față de anul 2009 (tabelul nr. 2.2). În structura rulajului total cumpărările de valută pe piața valutară internă contra MDL au constituit 4820.9 mil. USD, iar vânzările – 4890.7 mil. USD.

Tabelul nr. 2.2. Rulajul total al operațiunilor pe piața valutară internă (cumpărări/vânzări de valută străină contra MDL) (echivalentul în mil. USD)

	Piața valutară internă prin virament						Piața valutară internă în numerar			Piața valutară internă
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	diverse	total	CSV ale băncilor licențiate	case de schimb valutar	total	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>										
2009	857.2	431.1	63.2	4632.7	712.4	6696.6	2796.1	607.2	3403.3	10099.9
2010	151.1	477.8	28.0	5126.9	673.2	6457.0	2589.4	665.2	3254.6	9711.6
<i>Pondere, %</i>										
2009	8.5	4.3	0.6	45.9	7.0	66.3	27.7	6.0	33.7	100.0
2010	1.6	4.9	0.3	52.8	6.9	66.5	26.7	6.8	33.5	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent, %</i>										
2010	-82.4	10.8	-55.7	10.7	-5.5	-3.6	-7.4	9.6	-4.4	-3.8

Sursa: Rapoartele privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei străine efectuate de către băncile licențiate, precum și datele BNM.

Sursa: Rapoartele privind volumul de cumpărare-vânzare a valutei străine înregistrat de către casele de schimb valutar și punctele de schimb de pe lângă hoteluri, precum și datele BNM.

Volumul tranzacțiilor valutare efectuate pe piața valutară internă pe parcursul anului 2010 a înregistrat o tendință de creștere, atingând în trimestrul IV, 2010 valoarea maximă de 2889.6 mil. USD.

⁵ Calculat în baza prognozei importului de mărfuri și servicii pentru anul 2011.

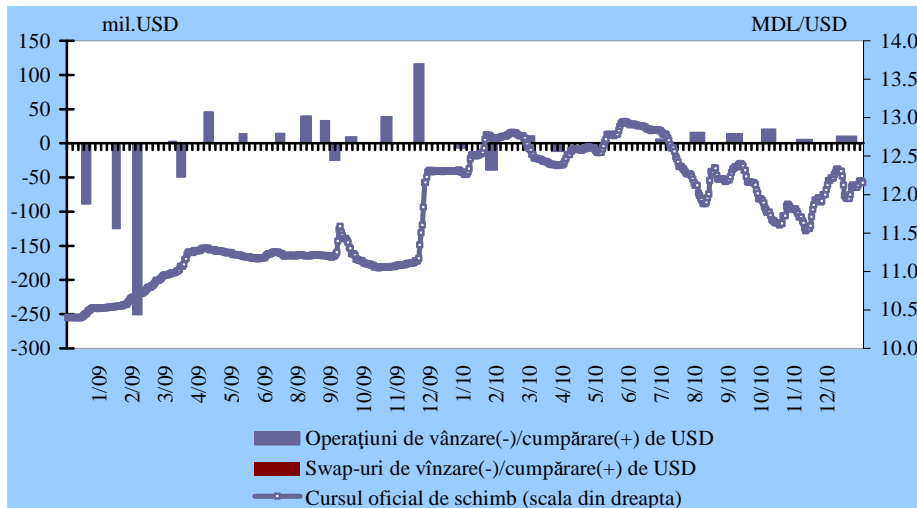
⁶ Suma nu include cumpărările/vânzările contra MDL efectuate de BNM cu Ministerul Finanțelor.

În anul 2010, comparativ cu anul 2009, s-a diminuat atât rulajul pe piața valutară prin virament cu 3.6 la sută, cât și rulajul pe piața valutară în numerar – cu 4.4 la sută.

Comparativ cu anul 2009, în perioada de raportare în structura rulajului total al operațiunilor efectuate pe piața valutară internă ponderea persoanelor juridice s-a majorat cu 6.9 puncte procentuale, în timp ce ponderea Băncii Naționale a Moldovei s-a diminuat în aceeași proporție.

În contextul efectelor crizei economice din anul 2009, Banca Națională a Moldovei a intervenit activ pe piața valutară interbancară, efectuând cumpărări de valută străină în sumă de 318.5 mil. USD și vânzări de valută străină în sumă de 538.7 mil. USD, vânzările nete constituind suma de 220.2 mil. USD.

Graficul nr. 2.34. Evoluția cursului oficial MDL/USD și intervențiile BNM

Sursa: BNM

Analiza structurii rulajului total al tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă pe parcursul anilor 2009 și 2010, în

diviziune pe valute, relevă predominarea tranzacțiilor în valute liber convertibile. În anul 2010 ponderile medii anuale ale valutilor în rulajul total au evaluat astfel: dolarul SUA – 51.5 la sută, euro – 43.7 la sută, rubla rusească – 4.2 la sută și alte valute – 0.6 la sută (tabelul nr. 2.3).

Pe parcursul anului 2010 dolarul SUA a menținut poziția dominantă atât în rulajul total al tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă, cât și în rulajul total

Tabelul nr. 2.3. Structura rulajului tranzacțiilor valutare pe piața valutară internă

	Piața valutară prin virament		Piața valutară în numerar		Total piața valutară		În rulajul total
	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	cumpărări	vânzări	
2009	<i>Pondere, %</i>						
USD	70.0	68.3	31.1	35.3	50.6	63.1	57.0
EUR	27.7	29.1	64.3	59.9	46.0	34.0	39.8
Ruble rusești	2.2	2.5	3.9	2.7	3.0	2.5	2.8
Alte valute	0.1	0.1	0.7	2.1	0.4	0.4	0.4
2010	<i>Pondere, %</i>						
USD	57.0	64.4	31.4	35.2	42.9	60.1	51.5
EUR	38.8	32.3	61.6	57.5	51.4	36.0	43.7
Ruble rusești	4.1	3.1	6.1	4.2	5.2	3.3	4.2
Alte valute	0.1	0.2	0.9	3.1	0.5	0.6	0.6

al tranzacțiilor valutare efectuate pe piața valutară prin virament, cedând poziția dominantă monedei euro în rulajul total pe piața valutară în numerar.

Spre deosebire de anul precedent, în anul 2010 s-a remarcat majorarea ponderii euro cu 3.9 puncte procentuale (de la 39.8 până la 43.7 la sută), iar ponderea dolarului SUA s-a diminuat cu 5.5 puncte procentuale (de la 57.0 până la 51.5 la sută).

De asemenea, de menționat majorarea ponderii euro la capitolul cumpărări și vânzări pe piața valutară prin virament, respectiv, cu 11.0 puncte procentuale (de la 27.7 până la 38.8 la sută) și cu 3.2 puncte procentuale (de la 29.1 până la 32.3 la sută), iar la capitolul cumpărări și vânzări pe piața valutară în numerar s-a înregistrat diminuarea ponderii euro, respectiv, cu 2.7 puncte procentuale (de la 64.3 până la 61.6 la sută) și cu 2.4 puncte procentuale (de la 59.9 până la 57.5 la sută).

Comparativ cu anul 2009 cumpărările de valută efectuate de către băncile licențiate ale Republicii Moldova

Tabelul nr. 2.4. Sursele principale de cumpărare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în mil. USD)

	Cumpărări de valută pe piața valutară internă contra MDL de la:							TOTAL
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2009	538.7	215.8	32.6	1272.8	0.4	2343.9	270.3	4674.5
2010	65.9	238.4	21.0	1518.8	1.9	2386.7	254.1	4486.8
<i>Pondere, %</i>								
2009	11.5	4.6	0.7	27.2	0.0	50.2	5.8	100.0
2010	1.5	5.3	0.5	33.9	0.0	53.2	5.6	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2010	-87.8	10.5	-35.6	19.3	de 4.8 ori	1.8	-6.0	-4.0

Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM

Tabelul nr. 2.5. Direcțiile principale de vânzare a valutei străine de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă (echivalentul în mil. USD)

	Vânzări de valută pe piața valutară contra MDL							TOTAL
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
2009	318.5	215.3	30.6	3359.9	0.0	652.6	241.3	4818.2
2010	85.2	239.4	7.0	3608.1	0.0	436.5	183.4	4559.6
<i>Pondere, %</i>								
2009	6.6	4.5	0.6	69.7	0.0	13.6	5.0	100.0
2010	1.9	5.2	0.2	79.1	0.0	9.6	4.0	100.0
<i>Ritmul creșterii față de anul precedent. %</i>								
2010	-73.2	11.2	-77.1	7.4	-	-33.1	-24.0	-5.4

Sursa: Rapoarte privind operațiunile de cumpărare și vânzare a valutei, efectuate de către bănci pe piața valutară, și soldurile în conturile în valută străină ale clienților băncilor, precum și datele BNM.

În anul 2010 cumpărările de valută străină de către băncile licențiate pe piața valutară internă au fost preponderent efectuate de la: persoane fizice (cu 53.2 la sută), persoane juridice (cu 33.9 la sută), bănci rezidente (cu 5.3 la sută) și BNM (cu 1.5 la sută).

Tabelul nr. 2.6. Soldul net al operațiunilor de cumpărare/vânzare de valută contra MDL (echivalentul în mil. USD)

	Soldul net							Total
	BNM	bănci rezidente	bănci nerezidente	persoane juridice	case de schimb valutar	persoane fizice	diverse	
<i>Echivalentul în milioane dolari SUA</i>								
Trimestrul I	464.3	1.5	-21.8	-529.8	0.0	59.9	10.8	-15.1
Trimestrul II	-16.1	0.1	0.4	-476.3	0.0	461.4	1.9	-28.6
Trimestrul III	-63.1	-0.3	1.8	-572.4	0.1	580.3	7.2	-46.4
Trimestrul IV	-164.9	-0.8	21.6	-508.6	0.3	589.7	9.1	-53.6
2009	220.2	0.5	2.0	-2087.1	0.4	1691.3	29.0	-143.7
Trimestrul I	35.2	-0.2	1.9	-493.2	0.2	419.8	15.6	-20.7
Trimestrul II	17.5	0.0	2.2	-528.6	0.4	465.0	26.3	-17.2
Trimestrul III	-35.0	-0.8	8.6	-556.6	0.5	567.8	8.4	-7.1
Trimestrul IV	-37.0	0.0	1.3	-510.9	0.8	497.6	20.4	-27.8
2010	-19.3	-1.0	14.0	-2089.3	1.9	1950.2	70.7	-72.8

Comparativ cu anul 2009, vânzările de valută efectuate de către băncile licențiate ale Republicii Moldova pe piața valutară internă în anul 2010 au scăzut cu 258.6 mil. USD, sau cu 5.4 la sută, fiind condiționate, în

special, de micșorarea vânzărilor către BNM cu 233.3 mil. USD (73.2 la sută), către băncile nerezidente – cu 23.6 mil. USD (77.1 la sută) și către persoanele fizice – cu 216.1 mil. USD (33.1 la sută).

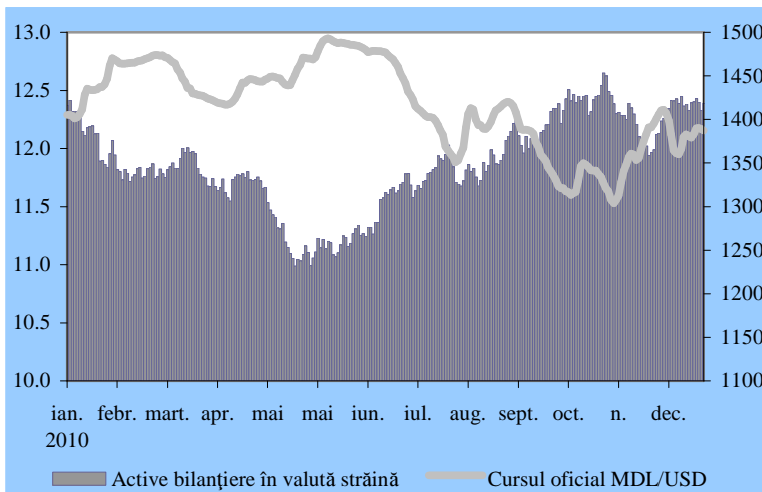
Vânzarea valutei de către băncile licențiate pe piața valutară internă în anul 2010 s-a efectuat preponderent în favoarea persoanelor juridice (79.1 la sută), persoanelor fizice (9.6 la sută), băncilor rezidente (5.2 la sută) și BNM (1.9 la sută).

Excedentul de valută de pe piața valutară internă în sumă totală de 2036.8 mil. USD (care derivă preponderent de la persoanele fizice în sumă de 1950.2 mil. USD, sau 95.7 la sută), procurat de bănci în anul 2010, a fost vândut persoanelor juridice – 2089.3 mil. USD.

Dinamica activelor și obligațiilor în valută străină ale băncilor

La 31 decembrie 2010 **soldul activelor bilanțiere în valută străină**⁷ ale băncilor licențiate (credite acordate, disponibilități, rezerve obligatorii și alte active în valută străină) s-a majorat nesemnificativ în comparație cu 31 decembrie 2009, cu 0.2 la sută (de la 1416.1 până la 1418.6 mil. USD).

Graficul nr. 2.35. Evoluția activelor bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate (mil. USD) și a cursului oficial de schimb al monedei naționale (MDL/USD) față de dolarul SUA

Sursa: BNM

Din totalul activelor bilanțiere în valută străină ponderea cea mai mare revine soldului creditelor acordate în valută străină, constituind 64.0 la sută la 31 decembrie 2010, în creștere cu 4.4 puncte procentuale față de 31 decembrie 2009. Acest indicator a variat pe parcursul anului 2010 de la nivelul minim de 58.9 la sută până la nivelul maxim de 66.2 la sută. Comparativ cu 31 decembrie 2009 soldul creditelor acordate în valută străină s-a majorat cu echivalentul a 63.6 mil. USD (de la 844.4 până la 908.0 mil. USD), sau cu 7.5 la sută.

După structura valutară soldul creditelor acordate în valută străină pe tipuri de valute la 31 decembrie 2010 a înregistrat următoarea pondere: euro – 57.6 la sută, dolarul SUA – 42.4 la sută. În valori absolute soldul creditelor în euro și dolari SUA s-a majorat, respectiv, cu echivalentul a 26.3 mil. USD (de la 496.9 până la 523.2 mil. USD), sau cu 5.3 la sută și cu echivalentul a 37.4 mil. USD (de la 347.4 până la 384.8 mil. USD), sau cu 10.8 la sută.

Tablel nr. 2.7. Active bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2010	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2009 %
Credite acordate	844.4	59.6	908.0	64.0	7.5
Disponibilități în valută străină	437.3	30.9	377.0	26.6	-13.8
Rezerve obligatorii în valută străină	111.6	7.9	113.2	8.0	1.4
Alte active în valută străină	22.8	1.6	20.4	1.4	-10.5
Total active bilanțiere în valută străină	1416.1	100.0	1418.6	100.0	0.2

La 31 decembrie 2010 ponderea disponibilităților în valută străină a constituit 26.6 la sută din totalul activelor bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate. Acest indicator a variat pe parcursul anului de la nivelul minim de 24.3 la sută până la nivelul maxim de 31.9 la sută. La sfârșitul anului 2010 disponibilitățile în valută străină, comparativ cu 31 decembrie 2009, s-au diminuat în valori absolute cu echivalentul a 60.3 mil. dolari SUA (de la 437.3 până la 377.0 mil. USD), sau cu 13.8 la sută. Diminuarea respectivă a fost

⁷ Excluzând poziția de reglare la active în valută străină

Tabelul nr. 2.8. Credite acordate în valută străină de către bănci
(echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Pondere în total %	Soldul la 31.12.2010	Pondere în total %	Modificarea față de 31.12.2009, %
Euro	496.9	58.9	523.2	57.6	5.3
Dolari SUA	347.4	41.1	384.8	42.4	10.8
Ruble rusești	0.1	0.0	0.0	0.0	-100.0
Total	844.4	100.0	908.0	100.0	7.5

au avut următoarea structură: conturile “Nostro” deschise în străinătate – 31.4 la sută, mijloacele plasate

Tabelul nr. 2.9. Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate
(echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Pondere în total %	Soldul la 31.12.2010	Pondere în total %	Modificarea față de 31.12.2009, %
Conturi 'Nostro' deschise în străinătate	163.5	37.4	118.5	31.4	-27.5
Mijloace plasate și credite overnight	55.0	12.6	88.0	23.4	60.0
Numerar	125.6	28.7	84.2	22.3	-33.0
Plasări în străinătate ale băncilor licențiate	93.2	21.3	81.9	21.7	-12.1
Valori mobiliare	0.0	0.0	4.4	1.2	-
Total	437.3	100.0	377.0	100.0	-13.8

**Tabelul nr. 2.10. Disponibilități în valută străină ale băncilor licențiate
pe tipuri de valute** (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Pondere în total %	Soldul la 31.12.2010	Pondere în total %	Modificarea față de 31.12.2009 %
Euro	297.8	68.1	240.8	63.9	-19.1
Dolari SUA	125.9	28.8	119.5	31.7	-5.1
Ruble rusești	10.3	2.4	12.1	3.2	17.5
Alte valute	3.3	0.7	4.6	1.2	39.4
Total	437.3	100.0	377.0	100.0	-13.8

USD, înregistrând o creștere cu 23.5 mil. USD, sau cu 53.5 la sută comparativ cu 31 decembrie 2009. Soldul creditelor acordate atașate la cursul valutei străine a înregistrat pe parcursul anului 2010 valoarea minimă de 43.3 mil. USD și valoarea maximă de 72.3 mil. USD.

Soldul obligațiunilor bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate în perioada de gestiune a înregistrat o majorare cu echivalentul a 16.2 mil. USD (de la 1443.1 mil. USD la 31 decembrie 2009 până la 1459.3 mil. USD la 31 decembrie 2010), sau cu 1.1 la sută, condiționată preponderent de majorarea soldului depozitelor clienților băncilor.

La 31 decembrie 2010 soldului depozitelor la termen în valută străină ale clienților i-a revenit cea mai semnificativă pondere în totalul obligațiunilor bilanțiere în valută străină (52.4 la sută), majorându-se comparativ cu finele anului 2009 cu echivalentul a 27.8 mil. USD (de la 736.7 până la 764.5 mil. USD), sau cu 3.8 la sută. Din acestea depozitele la termen ale nerezidenților au înregistrat o majorare de 17.1 la sută la 31 decembrie 2010 (de la 20.5 mil. USD la 31 decembrie 2009 până la 24.0 mil. USD la 31 decembrie 2010). Pe parcursul anului 2010 ponderea depozitelor la termen ale nerezidenților în totalul depozitelor la termen ale clienților a variat între 2.6 – 3.2 la sută.

La sfârșitul anului 2010 ponderea soldului *depozitelor diverse în valută străină* ale clienților a constituit 22.1 la sută în totalul obligațiunilor bilanțiere în valută străină, majorându-se în valori absolute cu

condiționată de creșterea creditelor acordate în valută străină cu 7.5 la sută, revigorarea importurilor ca urmare a atenuării consecințelor crizei și, respectiv, creșterea plăților aferente operațiunilor de import cu 17.7 la sută.

Disponibilitățile în valută străină ale băncilor licențiate la 31 decembrie 2010 overnight – 23.4 la sută, plasări în străinătate ale băncilor licențiate – 22.3 la sută, numerar în valută străină – 21.7 la sută și valori mobiliare în valută străină – 1.2 la sută.

La 31 decembrie 2010 soldul disponibilităților în valută străină a înregistrat următoarea structură pe tipuri de valute: euro – 63.9 la sută, dolarul SUA – 31.7 la sută, rubla rusească – 3.2 la sută și alte valute – 1.2 la sută.

La 31 decembrie 2010 soldul *rezervelor obligatorii în valută străină* a constituit 8.0 la sută din totalul activelor bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate și pe parcursul perioadei de gestiune a variat între nivelul minim de 7.8 la sută și nivelul maxim – de 8.3 la sută.

Soldul activelor atașate la cursul valutei străine la 31 decembrie 2010 a constituit echivalentul a 67.4 mil.

echivalentul a 57.5 mil. USD (de la 265.2 mil. USD la 31 decembrie 2009 până la 322.7 mil. USD la 31 decembrie 2010), sau cu 21.7 la sută. Din acestea depozitele diverse ale nerezidenților s-au majorat

Tabelul nr. 2.11. Obligațiuni bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2010	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2009, %
Depozite la termen ale clienților	736.7	51.1	764.5	52.4	3.8
Depozite diverse ale clienților	265.2	18.4	322.7	22.1	21.7
Credite primite	261.6	18.1	282.7	19.4	8.1
Depozite la termen ale băncilor din străinătate	136.0	9.4	53.2	3.6	-60.9
Conturi „LORO” ale băncilor din străinătate	1.2	0.1	1.7	0.1	41.7
Alte obligațiuni în valută străină	42.4	2.9	34.5	2.4	-18.6
Total	1443.1	100.0	1459.3	100.0	1.1

nesemnificativ, cu 1.4 la sută (de la 14.5 mil. USD la 31 decembrie 2009 până la 14.7 mil. USD la 31 decembrie 2010). Pe parcursul anului 2010 ponderea depozitelor diverse ale nerezidenților în totalul depozitelor diverse ale clienților a variat între 4.6 – 9.4 la sută.

Ponderea soldului depozitelor nerezidenților în totalul depozitelor clienților a constituit 3.6 la sută (în anul 2009 – 3.5 la

sută), variind pe parcursul anului 2010 între 3.4 – 4.8 la sută.

La 31 decembrie 2010 ponderea soldului creditelor primite în valută străină în totalul obligațiunilor bilanțiere în valută străină ale băncilor licențiate a constituit 19.4 la sută, majorându-se în valori absolute cu echivalentul a 21.1 mil. USD (de la 261.6 până la 282.7 mil. USD), sau cu 8.1 la sută față de sfârșitul anului 2009.

Soldul depozitelor la termen în valută străină ale băncilor din străinătate la 31 decembrie 2010 s-a redus în comparație cu finele anului 2009 cu echivalentul a 82.8 mil. USD (de la 136.0 până la 53.2 mil. USD), sau cu 60.9 la sută.

Obligațiunile de bază de bilanț în valută străină ale băncilor licențiate (depozitele la termen și depozitele diverse ale clienților) s-au majorat cu echivalentul a 85.3 mil. USD (de la 1001.9 mil. USD la 31 decembrie 2009 până la 1087.2 mil. USD la 31 decembrie 2010), sau cu 8.5 la sută.

Tabelul nr. 2.12. Total depozite în valută străină ale clienților băncilor licențiate (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Ponderea în total %	Soldul la 31.12.2010	Ponderea în total %	Modificarea față de 31.12.2009 %
Euro	704.3	70.3	760.5	70.0	8.0
Dolari SUA	288.9	28.8	317.1	29.2	9.8
Ruble rusești	6.5	0.7	5.9	0.5	-9.2
Alte valute	2.2	0.2	3.7	0.3	68.2
Total	1001.9	100.0	1087.2	100.0	8.5

Ponderea soldului depozitelor în euro în totalul depozitelor în valută străină ale clienților a constituit la sfârșitul perioadei de gestiune 70.0 la sută, micșorându-se față de 31 decembrie 2009 cu 0.3 puncte procentuale, ponderea minimă pe parcursul perioadei de gestiune fiind de 66.1 la sută, iar cea maximă – de 70.5 la sută. Soldul depozitelor clienților în euro la 31 decembrie 2010 a constituit echivalentul a

760.5 mil. USD, majorându-se cu echivalentul a 56.2 mil. USD, sau cu 8.0 la sută comparativ cu 31 decembrie 2009.

La 31 decembrie 2010 ponderea soldului depozitelor clienților în dolari SUA s-a majorat cu 0.4 puncte procentuale în comparație cu sfârșitul anului 2009 (de la 28.8 până la 29.2 la sută). Pe parcursul anului 2010 ponderea maximă a acestor depozite a fost de 32.8 la sută, iar cea minimă – de 28.7 la sută. Soldul depozitelor în dolari SUA la finele perioadei de gestiune a constituit 317.1 mil. USD, înregistrând o majorare cu 28.2 mil. USD, sau cu 9.8 la sută comparativ cu 31 decembrie 2009.

Depozitele în ruble rusești și în alte valute constituie o parte nesemnificativă din totalul depozitelor în valută străină ale clienților pe sistemul bancar. La sfârșitul perioadei analizate soldul depozitelor în ruble rusești a constituit echivalentul a 5.9 mil. USD, ponderea acestora în totalul depozitelor clienților fiind de 0.5 la sută.

Soldul activelor și obligațiunilor condiționale în valută străină ale băncilor licențiate la sfârșitul perioadei de gestiune a înregistrat o diminuare semnificativă față de 31 decembrie 2009. Soldul activelor condiționale s-a diminuat cu 48.4 la sută, iar cel al obligațiunilor condiționale – cu 47.9 la sută.

Tabetul nr. 2.13. Active și obligațiuni condiționale ale băncilor licențiate în valută străină (echivalentul în mil. USD)

	Soldul la 31.12.2009	Pondere %	Soldul la 31.12.2010	Pondere %	Modificarea față de 31.12.2009 %
Active condiționale în valută străină					
Cumpărări curente	211.0	92.4	32.7	27.8	-84.5
Cumpărări la termen	8.6	3.8	80.1	68.0	de 9.3 ori
Alte active condiționale	8.8	3.8	5.0	4.2	-43.2
Total active condiționale	228.4	100.0	117.8	100.0	-48.4
Obligațiuni condiționale în valută străină					
Vânzări curente	211.0	95.8	34.5	30.1	-83.6
Vânzări la termen	9.2	4.2	80.2	69.9	de 8.7 ori
Alte obligațiuni condiționale	0.0	0.0	0.0	0.0	-
Total obligațiuni condiționale	220.2	100.0	114.7	100.0	-47.9
Capital normativ total (CNT)	531.5		578.4		
(Active condiționale – Obligațiuni condiționale)/CNT (%)	1.5		0.5		

La 31 decembrie 2010 activele condiționale în valută străină au avut următoarea structură: cumpărări la termen – 68.0 la sută, cumpărări curente – 27.8 la sută și alte active condiționale – 4.2 la sută.

În structura obligațiunilor condiționale în valută străină vânzările la termen și vânzările curente au constituit 69.9 și 30.1 la sută, respectiv.

Diferența dintre activele condiționale și obligațiunile condiționale în valută străină raportate la capitalul normativ total a atins nivelul de 0.5 la sută la 31 decembrie 2010.

Comparativ cu finele lunii decembrie 2009 la 31 decembrie 2010 poziția valutară deschisă⁸ (lungă) a băncilor licențiate la toate valutele s-a majorat cu 24.7 la sută (de la 29.9 până la 37.3 mil. USD), inclusiv la euro – de 2.2 ori (de la 2.9 până la 6.3 mil. USD) și la dolari SUA – cu 11.1 la sută (de la 22.6 până la 25.1 mil. USD).

⁸ Includând activele și obligațiunile atașate la cursul valutei străine.

2.6 Reglementarea și supravegherea activității băncilor⁹

Informație generală

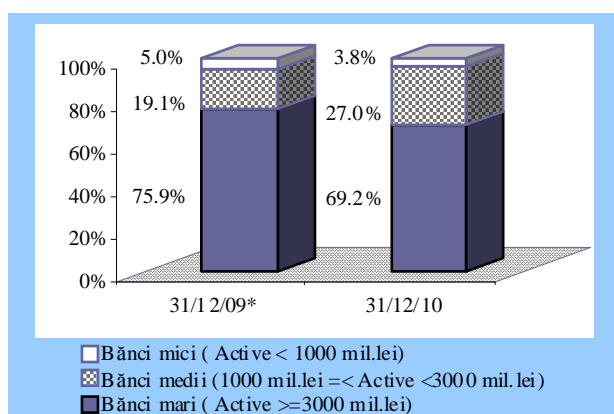
La 31 decembrie 2010 în Republica Moldova funcționau 15 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei, inclusiv 4 sucursale ale băncilor și grupurilor financiare străine. Numărul total de instituții ale băncilor a constituit 1160, dintre care 293 filiale și 867 reprezentanțe. Pe parcursul anului 2010 au fost deschise 11 filiale, 65 reprezentanțe și au fost închise 6 filiale și 56 reprezentanțe.

Numărul total al personalului ocupat în sistemul bancar la 31 decembrie 2010 a constituit 10933, majorându-se pe parcursul anului cu 49 persoane. În medie fiecărui angajat din sectorul bancar i-au revenit active în valoare de 3.9 mil. lei, ceea ce este cu 5.4 la sută mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2009.

Activele băncilor

Pe parcursul anului 2010 sistemul bancar din Republica Moldova a înregistrat tendințe generale pozitive.

Graficul nr. 2.36. Concentrarea activelor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci în perioada 31.12.2009–31.12.2010, %

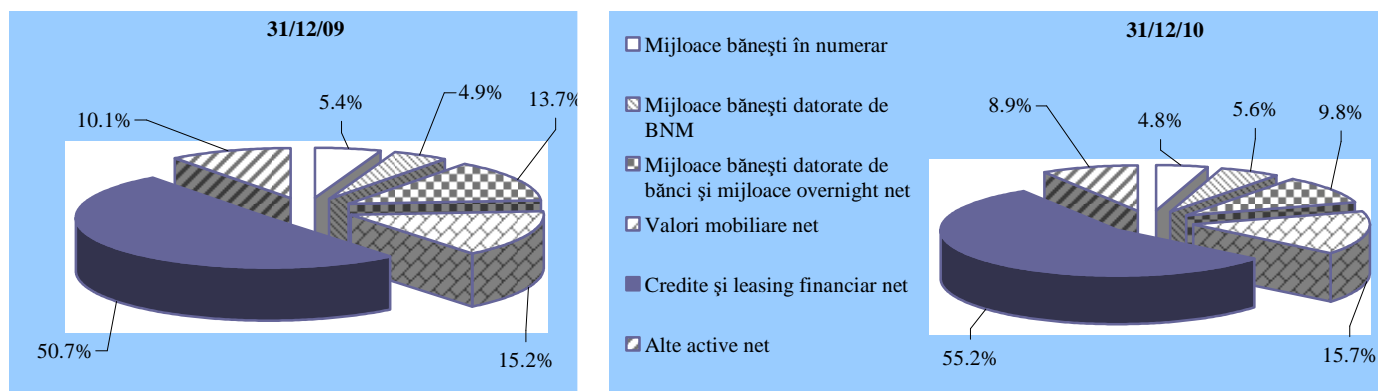
*Datele la 31.12.2009 pe parcursul întregului text sunt ajustate conform rezultatelor auditului extern.
Sursa: BNM

Activele totale ale sistemului bancar la 31 decembrie 2010 au totalizat 42302.9 mil. lei, sporind față de 31 decembrie 2009 cu 2366.5 mil. lei (5.9 la sută). Totodată, s-a micșorat ponderea lor în PIB, de la 66.1 până la 58.9 la sută (graficul nr. 2.38), ca urmare a ratei mai mari de creștere a PIB în anul 2010 comparativ cu rata de creștere a activelor. Creșterea activelor a fost determinată atât de sporirea obligațiunilor băncilor cu 2002.3 mil. lei (6.1 la sută), cât și de majorarea capitalului acționar cu 364.2 mil. lei (5.3 la sută).

Concentrarea activelor sectorului bancar pe parcursul perioadei analizate este prezentată în graficul nr. 2.36.

În structura activelor pe parcursul anului 2010 au crescut creditele și leasingul financiar net – cu 3105.3 mil. lei (15.3 la sută), valorile mobiliare nete – cu 598.6 mil. lei (9.9 la sută), mijloacele datorate de

Graficul nr. 2.37. Structura activelor sectorului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2009 - 31.12.2010, %

Sursa: BNM

⁹ Conform soldurilor din bilanțul contabil la conturile de credit și de depozit întocmit în baza Instrucțiunii cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a unor rapoarte referitoare la activitatea financiară, aprobată prin Hotărârea Consiliului de administrație nr. 36 din 8 august 1997 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1997, nr.64-65, art.103), cu modificările și completările ulterioare.

BNM – cu 440.7 mil. lei (22.7 la sută). Concomitent, s-au micșorat mijloacele datorate de bănci și mijloacele overnight nete cu 1310.0 mil. lei (24.0 la sută), alte active nete – cu 283.1 mil. lei (7.0 la sută) și numerarul – cu 185 mil. lei (8.5 la sută).

Ponderea maximă în totalul activelor a revenit creditelor nete – 55.2 la sută, fiind cu 4.5 puncte procentuale mai mare față de sfârșitul anului precedent.

Valorile mobiliare nete au avut o pondere de 15.7 la sută, mijloacele datorate de bănci și mijloacele overnight nete – 9.8 la sută, alte active nete – 8.9 la sută, mijloacele datorate de BNM – 5.6 la sută și mijloacele bănești în numerar – 4.7 la sută (graficul nr. 2.37).

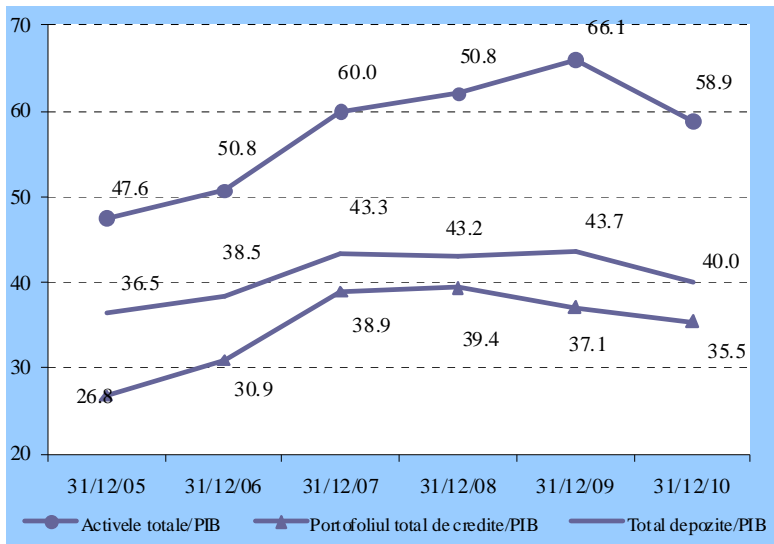
Ponderea în PIB a creditelor brute s-a micșorat de la 37.1 la sută la 31 decembrie 2009 până la 35.5 la sută la 31 decembrie 2010 (graficul nr.2.38).

În contextul distribuirii riscurilor și al destinației operațiunilor investiționale, ponderea cea mai mare în portofoliul total de credite au deținut-o creditele acordate industriei și comerțului – 51.6 la sută, fiind urmate de creditele acordate agriculturii și industriei alimentare – 14.9 la sută, creditele acordate pentru imobil, construcție și dezvoltare – 12.3 la sută,

creditele de consum – 8.4 la sută și alte credite - 5.5 la sută. Cele mai mici ponderi în totalul creditelor au avut-o creditele acordate băncilor – 0.1 la sută și creditele acordate Guvernului – 0.1 la sută. Structura portofoliului de credite nu s-a modificat esențial comparativ cu sfârșitul anului precedent.

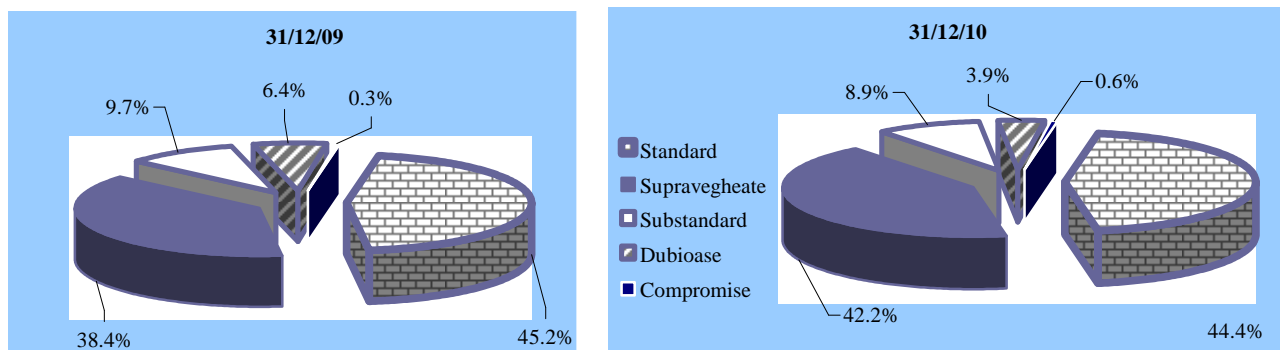
Pe parcursul anului 2010 au fost înregistrate creșteri la toate categoriile creditelor acordate, cu excepția altor credite, care s-au micșorat cu 28.6 mil. lei (2.0 la sută). Cea mai mare creștere a fost înregistrată la creditele acordate industriei și comerțului – cu 1574.7 mil. lei (13.6 la sută) și la cele acordate pentru construcția drumurilor și transportare – cu 583.8 mil. lei (182.9 la sută).

Graficul nr. 2.38. Dinamica activelor, creditelor și a depozitelor raportate la PIB, %

Sursa: BNM

Graficul nr. 2.39. Structura portofoliului de credite și a leasingului financiar al sectorului bancar din Republica Moldova conform gradului riscului operațiunilor investiționale la 31.12.2009 și 31.12.2010, %

Sursa: BNM

Ponderea creditelor nefavorabile (substandard, dubioase și compromise) (graficul nr. 2.39) în totalul creditelor a constituit 13.3 la sută la 31 decembrie 2010, sau cu 3.1 puncte procentuale mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2009. Respectiv, ponderea reducerilor pentru pierderi la credite în totalul creditelor a

alcătuit 8.4 la sută la 31 decembrie 2010, micșorându-se cu 1.3 puncte procentuale față de 31 decembrie 2009.

Valoarea totală a creditelor compromise, care a fost anulată în anul 2010 din contul reducerilor pentru pierderi la credite, a constituit 1141.9 mil. lei, recuperările la credite – 90.2 mil. lei. Astfel, recuperările au constituit 7.9 la sută din creditele anulate, ceea ce indică necesitatea îmbunătățirii activității băncilor privind rambursarea creditelor, care au fost anterior trecute la pierderi. De menționat că, în anul 2009 recuperările din creditele anulate au constituit 19.3 la sută.

Suma totală a expunerilor băncilor față de persoanele afiliate pe sistemul bancar la 31 decembrie 2010 a alcătuit 785.3 mil. lei, ocupând o pondere nesemnificativă – 3.1 la sută din totalul creditelor și 11.6 la sută – din capitalul de gradul I.

Creditele acordate funcționarilor băncilor au reprezentat 116.2 mil. lei, sau 0.5 la sută din totalul portofoliului de credite și 1.7 la sută – din capitalul normativ total al sistemului bancar.

Valoarea totală a expunerilor "mari" a constituit 6950.2 mil. lei, ceea ce reprezintă 27.3 la sută din portofoliul total de credite și 101.2 la sută – din capitalul normativ total al băncilor. Suma celor mai mari zece datorii nete la credite a reprezentat 30.3 la sută din creditele nete pe sistem.

Investițiile băncilor în activele materiale pe termen lung la finele anului 2010 raportate la capitalul normativ total au alcătuit 23.2 la sută (limita maximă – 50.0 la sută). Investițiile în activele materiale pe termen lung și cotele de participare în capitalul unităților economice raportate la capitalul normativ total au constituit 25.2 la sută.

Ponderea activelor bilanțiere în valută străină în totalul activelor și activelor atașate la cursul valutar a consemnat 42.7 la sută. Ponderea obligațiilor bilanțiere în valută străină în totalul activelor și obligațiilor atașate la cursul valutar a alcătuit 41.9 la sută. Diferența nesemnificativă dintre ponderile menționate, care a constituit 0.8 puncte procentuale, denotă că riscul cursului de schimb valutar este minim și nu influențează semnificativ asupra stabilității financiare a sistemului bancar.

Comparativ cu 31 decembrie 2009 ponderea activelor și obligațiilor în valută străină și atașate la cursul valutar au înregistrat o descreștere cu 2.3 și 2.6 puncte procentuale, respectiv. În structura activelor în valută străină și a activelor atașate la cursul valutar ponderea cea mai mare a venit creditelor în valută străină și creditelor atașate la valută – 65.7 la sută.

Angajamentele extrabilanțiere (conturile condiționale de credit) au însumat 3802.8 mil. lei, sau 9.0 la sută din totalul activelor. Comparativ cu finele anului 2009 angajamentele extrabilanțiere s-au micșorat cu 1031.0 mil. lei, sau cu 21.3 la sută, iar ponderea lor în totalul activelor s-a micșorat cu 3.1 puncte procentuale. În structura angajamentelor extrabilanțiere ponderea cea mai mare a venit obligațiilor de acordare a creditelor – 1367.7 mil. lei (36.0 la sută) și acreditivelor și garanțiilor emise – 1030.2 mil. lei (27.1 la sută).

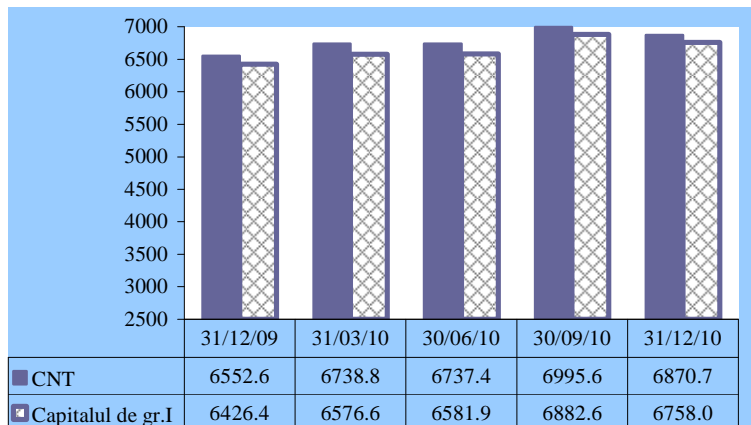
Capitalul băncilor

Capitalul de gradul I este partea capitalului normativ total față de care este stabilită mărimea minimă necesară pentru a efectua activități financiare în conformitate cu art. 26 din Legea instituțiilor financiare.

Capitalul de gradul I pe sistemul bancar a atins valoarea de 6758.0 mil. lei, majorându-se comparativ cu finele anului 2009 cu 331.6 mil. lei (5.2 la sută). Indicatorul financiar în cauză pe fiecare bancă în parte a corespuns nivelului minim stabilit. Creșterea capitalului de gradul I a fost determinată de obținerea veniturilor pe parcursul anului 2010 și efectuării emisiunii de acțiuni de către 5 bănci în sumă de 323.5 mil. lei din contul aporturilor suplimentare din mijloace bănești ale subscriitorilor de acțiuni. Concomitent, una dintre aceste 5 bănci a efectuat emisiunea de acțiuni din contul datoriilor subordonate în sumă de 54.5 mil. lei. Totodată, de către 5 bănci au fost efectuate emisiuni de acțiuni din contul profitului nedistribuit în sumă de 257.5 mil. lei.

De menționat că, conform Regulamentului cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc, începînd cu 31 decembrie 2010 cuantumul capitalului social se stabilește în mărime de 100.0 mil. lei. La 31 decembrie 2010 la toate băncile capitalul social corespundea cuantumului stabilit.

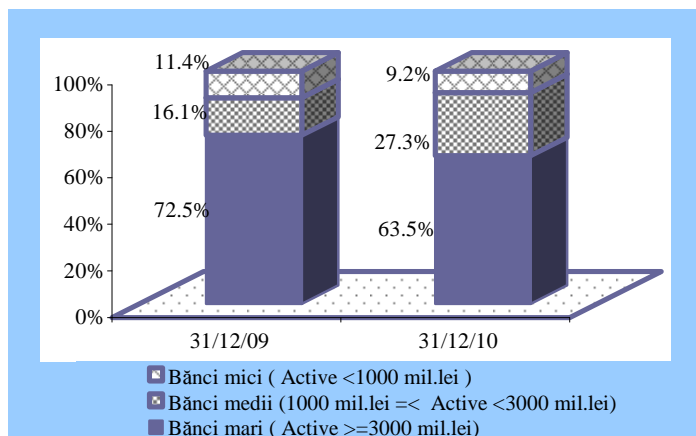
Graficul nr. 2.40. Dinamica capitalului sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 2009 – 2010, mil. lei

Sursa: BNM

risc (raportul dintre valoarea capitalului normativ total și activele ponderate la risc pe sistem) se menține la un nivel înalt – 30.1 la sută (nivelul minim reglementat în Republica Moldova este de 12.0 la sută) și indică

Graficul nr. 2.41. Concentrarea capitalului de gradul I al sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2009 și 31.12.2010, %

Sursa: BNM

31 decembrie 2010 a constituit 77.0 la sută, fiind cu 0.6 puncte procentuale mai mică față de sfârșitul anului 2009, ca urmare a majorării capitalului social al băncilor. Totodată, suma investițiilor străine s-a majorat cu 474.8 mil. lei (27.3 la sută), iar a investițiilor autohtone – cu 160.8 mil. lei (32.0 la sută).

Printre investitorii străini care participă la formarea capitalului băncilor din Republica Moldova sunt: Banca Europeană de Reconstrucții și Dezvoltare, bănci din Italia, Franța, România și Slovenia, precum și investitori corporativi din Austria, Germania, SUA, Federația Rusă, Grecia, Olanda, Marea Britanie, Cehia, Cipru și alte țări.

Din numărul total al băncilor 5 bănci dispun de capital format complet din investiții străine (dintre care 2 sucursale ale băncilor străine: B.C. "EXIMBANK – Gruppo Veneto Banca" S.A. și BCR Chișinău S.A.), 2 bănci dispun de capital format complet din investiții autohtone și 8 bănci – de capital format din investiții străine și autohtone.

Capitalul normativ total include capitalul de gradul I și capitalul de gradul II (în calcul capitalul de gradul II este limitat la 100 la sută din capitalul de gradul I) minus cotele de participare în capitalul altor bănci, care dețin licența Băncii Naționale a Moldovei.

Capitalul normativ total comparativ cu sfârșitul anului 2009 s-a majorat cu 318.1 mil. lei (4.9 la sută).

Dinamica capitalului de gradul I și a capitalului normativ total în perioada analizată este reprezentată în (graficul nr. 2.40).

Media suficienței capitalului ponderat la risc (raportul dintre valoarea capitalului normativ total și activele ponderate la risc pe sistem) se menține la un nivel înalt – 30.1 la sută (nivelul minim reglementat în Republica Moldova este de 12.0 la sută) și indică un grad înalt de siguranță a băncilor, determinat de existența unui potențial de efectuare a operațiunilor riscante fără afectarea capitalului.

Cota capitalului de gradul I al băncilor mari și băncilor mici în capitalul de gradul I al sistemului bancar a înregistrat la 31 decembrie 2010, respectiv, 63.5 și 9.2 la sută, micșorându-se față de 31 decembrie 2009 cu 9.0 și 2.2 puncte procentuale, respectiv. Cota capitalului de gradul I al băncilor medii s-a majorat cu 11.2 puncte procentuale, constituind 27.3 la sută la 31 decembrie 2010 (graficul nr. 2.41), ca rezultat al modificării componenței grupurilor.

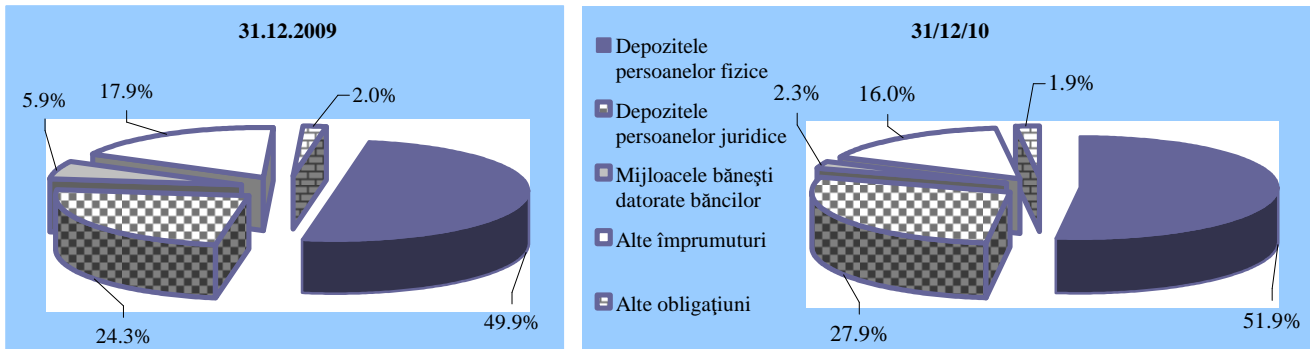
În perioada de referință s-a menținut atractivitatea sectorului bancar pentru investitorii străini, fapt confirmat prin cota semnificativă a investițiilor străine în capitalul băncilor, care la

Obligațiunile băncilor

La 31 decembrie 2010 obligațiunile băncilor au însumat 35013.0 mil. lei, sau cu 2002.3 mil. lei (6.1 la sută) mai mult față de sfârșitul anului 2009. Sporirea obligațiunilor a avut loc, în special, din contul majorării depozitelor cu 2302.1 mil. lei, sau cu 8.7 la sută.

În perioada analizată au avut loc următoarele modificări în componența obligațiunilor sectorului bancar (graficul nr. 2.42).

Graficul nr. 2.42. Structura obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova la 31.12.2009 și 31.12.2010, %

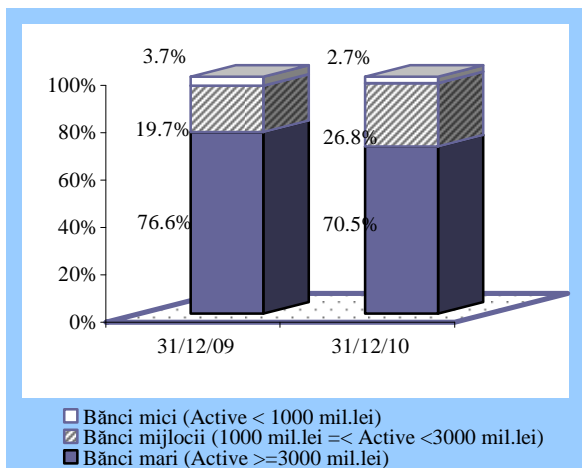

Sursa: BNM

În anul 2010 tendința de majorare a fost înregistrată la depozitele persoanelor juridice cu 1741.1 mil. lei (21.7 la sută), până la 9752.9 mil. lei, la depozitele persoanelor fizice – cu 1708.6 mil. lei (10.4 la sută), constituind 18174.3 mil. lei. Concomitent, au descrescut mijloacele bănești datorate băncilor cu 1147.4 mil. lei (59.1 la sută), alcătuind 791.4 mil. lei și alte împrumuturi – cu 300.3 mil. lei (5.1 la sută), până la 5614.8 mil. lei. Alte obligațiuni au rămas practic la nivelul anului precedent, alcătuind 679.6 mil. lei la 31 decembrie 2010.

În obligațiunile băncilor ponderea cea mai mare la 31 decembrie 2010 a revenit depozitelor – 82.0 la sută, fiind în creștere comparativ cu sfârșitul anului 2009 cu 2.0 puncte procentuale. Ponderea lor în PIB a descrescut față de 31 decembrie 2009, constituind 40.0 la sută (graficul nr. 2.38). În totalul obligațiunilor depozitelor persoanelor fizice le-au revenit 51.9 la sută, depozitelor persoanelor juridice – 27.9 la sută, depozitelor băncilor – 2.3 la sută, altor împrumuturi și altor obligațiuni – 16.0 la sută și 1.9 la sută, respectiv.

Graficul nr. 2.43. Concentrarea obligațiunilor sectorului bancar al Republicii Moldova pe grupuri de bănci la 31.12.2009 și 31.12.2010, %

Sursa: BNM

Depozitele în valută străină (echivalentul în lei) s-au micșorat cu 243.0 mil. lei (1.7 la sută), atingând valoarea de 13914.2 mil. lei, iar depozitele în lei moldovenești s-au majorat cu 2545.1 mil. lei (20.8 la sută) și la 31 decembrie 2010 au alcătuit 14804.3 mil. lei.

În perioada analizată ponderea depozitelor în valută străină în totalul depozitelor s-a micșorat cu 5.1 puncte procentuale, constituind 48.5 la sută la 31 decembrie 2010. Respectiv, s-a majorat ponderea depozitelor în lei moldovenești până la 51.5 la sută.

Ponderea obligațiunilor băncilor mari în totalul obligațiunilor sistemului bancar la 31 decembrie 2010 a constituit 70.5 la sută, micșorându-se comparativ cu 31 decembrie 2009 cu 6.1 puncte procentuale. De asemenea, s-a micșorat ponderea obligațiunilor băncilor

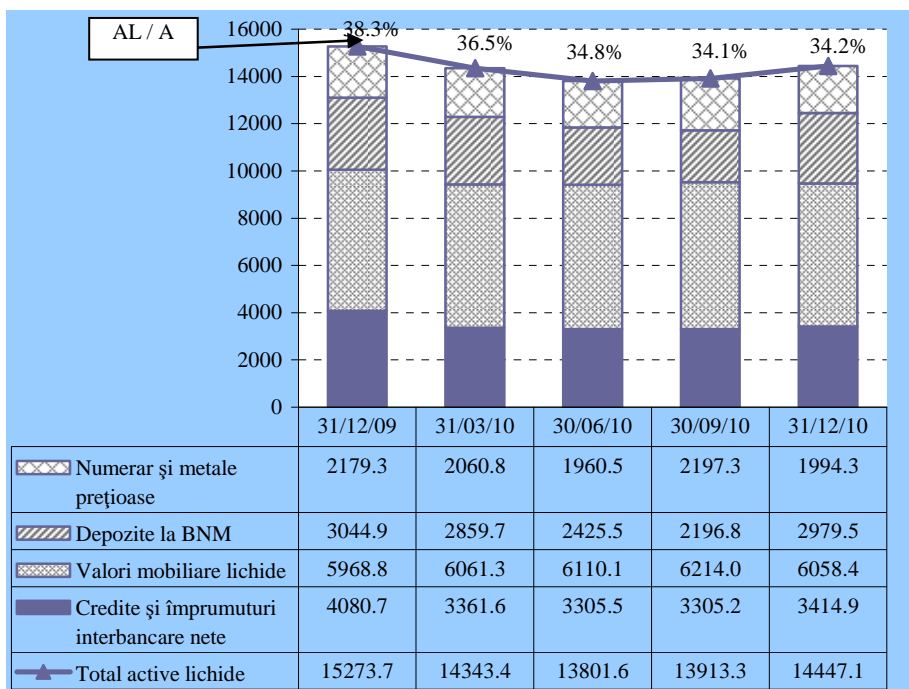
mici cu 1.0 puncte procentuale, alcătuind 2.7 la sută la 31 decembrie 2010. Concomitent, ponderea obligațiunilor băncilor medii s-a majorat cu 7.1 puncte procentuale, constituind 26.8 la sută în totalul obligațiunilor pe sistem (graficul nr. 2.43). Modificările menționate au avut loc din cauza modificărilor în structura grupurilor de bănci.

Lichiditatea băncilor

Respectarea de către bănci a indicatorilor lichidității relevă existența surselor adecvate de finanțare pentru acoperirea necesităților potențiale atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.

Astfel, lichiditatea pe termen lung (activele cu termenul de rambursare mai mare de 2 ani / resursele financiare cu termenul potențial de retragere care depășesc 2 ani ≤1) pe sistemul bancar la 31 decembrie 2010 a constituit 0.7.

Graficul nr. 2.44. Dinamica activelor lichide (mil. lei) și a ponderii acestora în totalul activelor (%) sistemului bancar al Republicii Moldova în perioada 31.12.2009 – 31.12.2010

Sursa: BNM

lichide cu 89.6 mil. lei (1.5 la sută) (graficul nr. 2.44). Valorile indicatorilor lichidității relevă existența surselor adecvate pentru susținerea plăților aferente obligațiunilor și determină nivelul redus de vulnerabilitate al băncilor.

Ponderea maximă în activele lichide la 31 decembrie 2010 a revenit valorilor mobiliare lichide – 41.9 la sută, fiind urmată de creditele și împrumuturile interbancare nete cu termenul rămas până la rambursare de 1 lună – 23.6 la sută, depozitele la BNM – 20.6 la sută și numerarul și metalele prețioase – 13.8 la sută.

Veniturile și cheltuielile băncilor

Pentru anul 2010 venitul net al sistemului bancar a constituit 219.1 mil. lei. De menționat că, pentru anul 2009 sistemul bancar a înregistrat pierderi în valoare de 172.5 mil. lei.

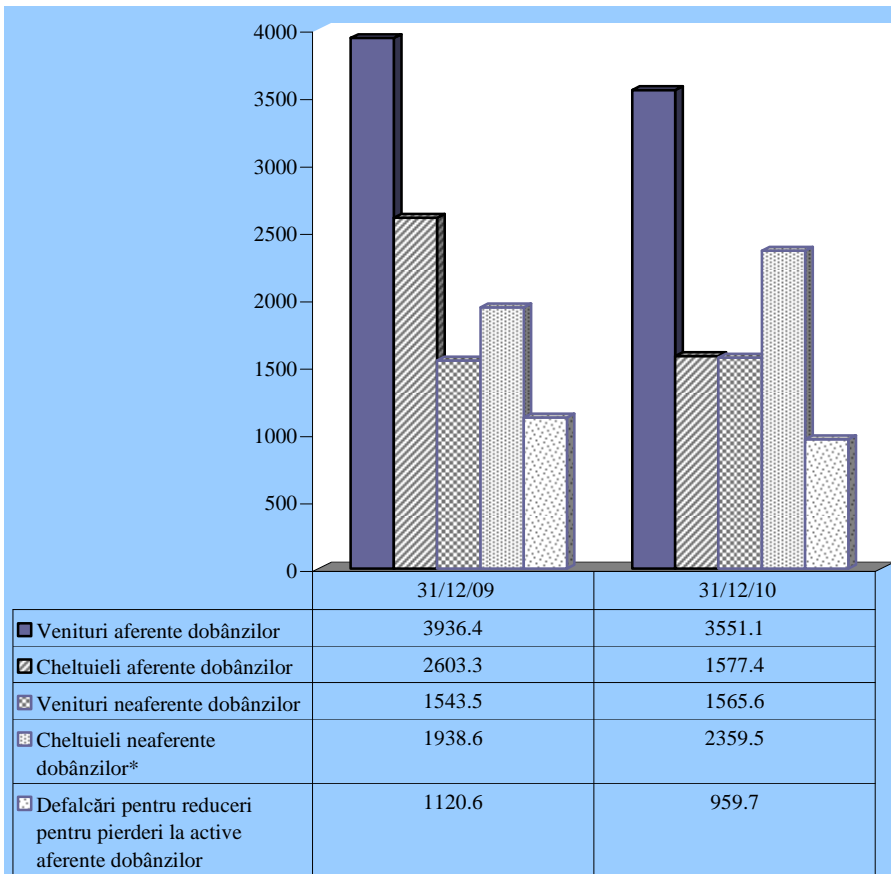
Astfel, în anul 2010 comparativ cu anul 2009 se observă o descreștere a veniturilor aferente dobânzilor cu 385.3 mil. lei, sau cu 9.8 la sută și creșterea veniturilor neafereente dobânzilor cu 22.1 mil. lei, sau cu 1.4 la sută. Cheltuielile aferente dobânzilor s-au micșorat esențial – cu 1025.9 mil. lei, sau cu 39.4 la sută, ca

Lichiditatea curentă (active lichide exprimate prin numerar, depozite la BNM, hârtii de valoare de stat, credite interbancare nete cu termenul de până la o lună/total active X100% ≥ 20 la sută) pe sistemul bancar la finele anului 2010 a consemnat 34.6 la sută.

Activele lichide au alcătuït 14447.1 mil. lei, micșorându-se comparativ cu sfârșitul anului 2009 cu 826.6 mil. lei, sau cu 5.4 la sută. Această descreștere s-a datorat micșorării creditelor și împrumuturilor interbancare nete cu termenul de rambursare până la 1 lună cu 665.9 mil. lei (16.3 la sută), numerarului și metalelor prețioase – cu 185.0 mil. lei (8.5 la sută) și depozitelor la Banca Națională a Moldovei – cu 65.4 mil. lei (2.1 la sută). Concomitent, s-au majorat valorile mobiliare

urmare a micșorării ratei dobânzii la depozite. De asemenea, s-au micșorat defalcările pentru reduceri pentru

Graficul nr. 2.45. Dinamica veniturilor și a cheltuielilor sectorului bancar al Republicii Moldova în anii 2009-2010, mil. lei

pierderi la active aferente dobânzilor cu 160.9 mil. lei, sau cu 14.4 la sută.

Totodată, pe parcursul anului a fost înregistrată creșterea cheltuielilor neaferente dobânzilor cu 420.9 mil. lei, sau cu 21.7 la sută (graficul nr. 2.45).

Veniturile băncilor pe parcursul anului 2010 au provenit, în special, din activitatea de bază a băncilor (investițiile în activele generatoare de dobândă). Respectiv, veniturile aferente dobânzilor au constituit 3551.1 mil. lei, sau 69.4 la sută din totalul veniturilor obținute de bănci. În structura veniturilor aferente dobânzilor cota cea mai mare au deținut-o veniturile aferente dobânzilor și comisioanele la credite – 3075.7 mil. lei (86.6 la sută).

Veniturile neaferente dobânzilor au constituit 1565.6 mil. lei, sau 30.6 la sută din totalul veniturilor. În totalul veniturilor neaferente dobânzilor cea mai mare parte a venit veniturilor aferente comisioanelor, care au constituit 820.6 mil. lei (52.4 la sută), și veniturilor obținute din operațiunile cu valută străină – 566.8 mil. lei (36.2 la sută).

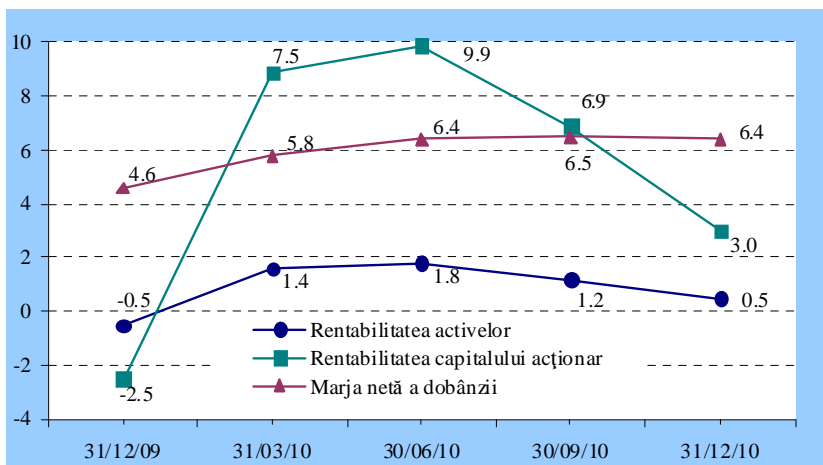
Suma totală a cheltuielilor a constituit 4896.6 mil. lei, din care 1577.4 mil. lei, sau 32.2 la sută au alcătuit cheltuielile aferente dobânzilor, 2359.5 mil. lei, sau 48.2 la sută – cheltuielile neaferente dobânzilor și 959.7 mil. lei, sau 19.6 la sută – defalcările pentru reduceri pentru pierderi la active aferente dobânzilor.

Pentru anul 2010 sistemul bancar a înregistrat rentabilitatea activelor și cea a capitalului acționar în valoare de 0.5 și 3.0 la sută, respectiv. Pentru anul 2009 rentabilitatea activelor și cea a capitalului acționar pe sistemul

* În cheltuieli neaferente dobânzilor se includ defalcări pentru reduceri pentru pierderi la active neaferente dobânzilor și defalcări pentru provizioane pentru pierderi la angajamente condiționale.
Sursa: BNM

aferente comisioanelor, care au constituit 820.6 mil. lei (52.4 la sută), și veniturilor obținute din operațiunile

Graficul nr. 2.46. Dinamica marjei nete a dobânzii, a rentabilității activelor și a capitalului acționar din sistemul bancar al Republicii Moldova pentru perioada 2009-2010, %

Sursa: BNM

bancar a avut valori negative.

Valoarea absolută a activelor generatoare de dobândă s-a majorat pe parcursul anului 2010 cu 2827 mil. lei, sau cu 9.1 la sută, constituind 33749.3 mil. lei la 31 decembrie 2010. Ponderea acestora în totalul activelor s-a majorat comparativ cu sfârșitul anului 2009 cu 2.4 puncte procentuale, constituind 79.8 la sută la 31 decembrie 2010. Ponderea semnificativă a acestora în totalul activelor sistemului bancar indică abilitatea băncilor de a genera venituri în viitor.

2.7 Sistemul de plăți

Banca Națională a Moldovei are atribuția de a supraveghea sistemul de plăți din Republica Moldova și de a facilita funcționarea eficientă a sistemului de plăți interbancare, în conformitate cu Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548-XIII din 21 iulie 1995.

Pe parcursul anului 2010 a fost asigurată funcționarea stabilă și eficientă a sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI) care este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul DBTR) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul CDN).

Volumul plăților procesate în anul 2010 în SAPI a constituit aproximativ 12.7 mil. plăți, înregistrând o creștere de 2.6 la sută în comparație cu anul precedent. În ceea ce privește valoarea plăților, la finele anului 2010 aceasta s-a situat la nivelul de 804.4 mlrd. lei, majorându-se cu 0.7 la sută față de anul 2009.

Distribuirea numărului plăților între sistemul DBTR și sistemul CDN în anul 2010 a reprezentat 7.0 la sută, respectiv, 93.0 la sută. Proporția dintre cele două sisteme componente ale SAPI se schimbă însă în cazul valorii plăților, unde în sistemul DBTR s-a procesat 95.0 la sută din valoarea totală a plăților, iar în sistemul CDN – 5.0 la sută. Aceasta se explică prin destinația celor două sisteme: în sistemul DBTR se procesează plățile urgente și de mare valoare, iar în sistemul CDN – cele cu valoare redusă.

În domeniul cardurilor bancare s-a constatat o creștere de 9.6 la sută a numărului de carduri bancare aflate în circulație la finele anului 2010 (817.5 mii carduri) față de anul precedent.

Cu cardurile emise de către băncile din Republica Moldova au fost efectuate operațiuni a căror valoare depășește 15.5 mlrd. lei, înregistrând o creștere de 15.7 la sută față de anul 2009. În special, prin intermediul acestora s-au realizat operațiuni de retragere a numerarului (90.2 la sută din numărul și 93.4 la sută din valoarea totală a operațiunilor realizate cu cardurile emise de către băncile din Republica Moldova). Preferința pentru utilizarea cardului la retragerea de numerar în anul 2010 este remarcată la utilizarea acestuia pe teritoriul Republicii Moldova (92.5 la sută din numărul și 97.1 la sută din valoarea totală a operațiunilor realizate în Republica Moldova).

În rețeaua băncilor din străinătate cardurile emise de către băncile din Republica Moldova au fost utilizate preponderent pentru efectuarea plăților fără numerar (79.2 la sută din numărul și 67.2 la sută din valoarea totală a operațiunilor realizate în străinătate).

Deținătorii de carduri bancare emise în străinătate pe parcursul anului 2010 au efectuat în rețeaua băncilor din Republica Moldova peste 800 mii de tranzacții în valoare de 1.5 mlrd. lei (în creștere față de anul 2009 cu 18.5 la sută din număr și cu 26.3 la sută din valoare).

Ca urmare a faptului că transferurile internaționale de mijloace bănești au un rol semnificativ în economia Republicii Moldova, Banca Națională a Moldovei a realizat o evaluare a pieței transferurilor internaționale prin prisma conformării acesteia la Principiile generale privind serviciile de transfer internațional de mijloace bănești (*General principles for international remittance services, Bank for International Settlements, The World Bank, 2007*). Ca rezultat al evaluării s-a constatat necesitatea fortificării bazei normative aferente acestor servicii, a mecanismelor de administrare a riscurilor în domeniul transferurilor internaționale de mijloace bănești, precum și creșterea gradului de transparență a condițiilor de prestare a serviciilor de transfer internațional.

În acest context, a fost elaborat și aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 204 din 15 octombrie 2010 Regulamentul cu privire la activitatea băncilor în sistemele de transfer internațional de mijloace bănești (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, anul 2010, nr. 231-234, art. 900, în vigoare la 1 iunie 2011), care stabilește cerințe față de activitatea băncilor din Republica Moldova în sistemele de transfer internațional ce țin de începerea activității, gestiunea riscurilor, prevenirea și combaterea spălării banilor în sistemele de transfer internațional de mijloace bănești, precum și de asigurarea transparenței condițiilor de transfer etc.

2.8 Tehnologia informației

Planurile de activitate în domeniul tehnologiilor informaționale (TI) în cadrul BNM pentru 2010 au vizat un șir complex de lucrări care să contribuie la dezvoltarea unei guvernări TI eficiente, capabile să asigure un suport adecvat la realizarea obiectivelor strategice ale BNM.

În acest context, pe parcursul anului 2010 a fost elaborată și aprobată o nouă strategie de dezvoltare a TI pentru anii 2011-2015. Obiectivul primordial al Strategiei TI este de a identifica și stabili cele mai importante direcții de dezvoltare pe termen mediu și lung ale TI în cadrul BNM, astfel încât, pe de o parte, să fie asigurat suportul adecvat și necesar pentru realizarea planurilor pe termen lung ale BNM, iar, pe de altă parte, să se asigure că aceste rezultate vor fi atinse cu costuri optime, riscuri minime, securitate maximă, calitate și valoare garantate.

Unul din cele mai importante proiecte TI derulate în cadrul BNM pe parcursul anului 2010 se referă la implementarea Sistemului de Gestione Electronică a Documentelor (SGED). Sistemul respectiv permite trecerea de la fluxurile informaționale pe suport hârtie la fluxurile electronice de documente, fapt care asigură o eficientizare a proceselor de activitate din punctul de vedere al fluidității fluxurilor informaționale, capacităților de automatizare, control și monitorizare a proceselor de activitate, reducerea resurselor de timp și hârtie, sporirea capacităților de comunicare/diseminare și prelucrare a informației etc. Cele mai importante procese care au fost migrate la gestionarea în format electronic sunt gestiunea corespondenței primite/expediate în/din BNM, gestiunea solicitărilor de acordare a accesului la serviciile sau aplicațiile exploatate în cadrul sistemului informațional (SI) al BNM, gestiunea corespondenței interne între subdiviziunile BNM etc. De menționat că, implementarea circuitului electronic de documente a fost însoțit de o etapă de analiză/optimizare și eficientizare a proceselor respective, iar efectul implementării acestuia a fost unul extrem de pozitiv pentru utilizatorii SI al BNM.

Un alt proiect important realizat la nivel de infrastructură TI pe parcursul anului 2010 se referă la testarea și implementarea canalului de rezervă de acces al participanților la SAPI prin intermediul rețelei Internet, cu utilizarea tehnologiilor VPN (Virtual Private Network). Acest fapt a contribuit la creșterea capacității participanților la SAPI de a reacționa în situațiile de incident în conformitate cu prevederile Regulamentului cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare și a Documentului tehnic pentru participanții la sistemul automatizat de plăți interbancare. Canalul de rezervă menționat se conformează pe deplin exigențelor și cerințelor de securitate în domeniul rețelelor protejate de transmitere a informației, și anume:

- *performanța și redundanța canalului* - utilizarea echipamentului specializat care asigură funcționalitatea și performanța necesară pentru a organiza canale VPN securizate cu un nivel înalt de disponibilitate;
- *securitatea și confidențialitatea datelor transmise prin canalul VPN* - utilizarea standardelor avansate în domeniul securității transportului de date (IPSec, AES 256, RSA 2048, X.509, etc.), care asigură un nivel adecvat de securitate a datelor transmise/recepționate prin canalul VPN;
- *identificarea și autentificarea participanților* – utilizarea mecanismelor protejate de identificarea și autentificarea participanților la rețeaua VPN prin implementarea infrastructurii cu chei publice (PKI).

O contribuție semnificativă a fost adusă și la consolidarea sistemului de control intern (SCI) al BNM, prin implementarea unui „Sistem Informatic de Gestiune și Documentare a SCI al BNM”. Funcțiile de bază ale acestui sistem asigură gestionarea informației privind procesele, subprocessele și etapele de activitate în cadrul BNM, gestionarea matricei de riscuri aferente fiecărui proces, subprocess și fiecărei etape de activitate, generarea rapoartelor conform criteriilor prestabilite etc. Sistemul implementat poartă un caracter inovativ și va contribui la consolidarea SCI și gestionarea riscurilor în activitatea operațională a BNM.

De asemenea, pe parcursul anului 2010 a fost finalizată prima etapă de formare a bazei de date statistice/financiare a Băncii Naționale a Moldovei, în special pentru Departamentul politică monetară și

cercetări al BNM și subdiviziunile BNM ce corespundă cu acesta. Ca rezultat a fost implementat un sistem nou - Sistemul de selectare, stocare și furnizare date (SSSFD), care asigură în primul rând stocarea și diseminarea informației într-o/dintr-o sursă unică și eliminarea necesității furnizării rapoartelor pe suport hârtie, formate în cadrul SI al BNM și introducerii ulterioare a informației în alte sisteme informatice în regim manual de către colaboratorii BNM.

Totodată, a fost realizat cu succes proiectul de elaborare și implementare a sistemului aplicativ „Evidența investițiilor străine directe în Republica Moldova”, destinată asigurării primirii și verificării datelor de la Biroul Național de Statistică, formării bazei de date privind Investițiile Străine Directe în Republica Moldova și folosirii informației acumulate la generarea a 8 sinteze privind diferite aspecte. Acest proiect face parte dintr-un proiect internațional lansat de Fondul Monetar Internațional alături de alte organisme internaționale și are drept scop determinarea investițiilor străine directe (capitalul propriu și alt capital) la data menționată pe baza celor existente în sold la începutul anului și a mișcărilor acestora pe parcursul anului financiar în întreprinderile rezidente cu capital străin.

În scopul consolidării cadrului de reglementare și supraveghere a instituțiilor financiare pe parcursul anului 2010 au fost realizate mai multe proiecte importante, inclusiv în ceea ce privește consolidarea supravegherii în domeniul tehnologiilor informaționale și securității informației. Astfel, în cadrul *Regulamentului cu privire la sistemele de control intern în bănci*, aprobat prin Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.96 din 30.04.2010, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.98-99/368 din 15.06.2010, a fost inclus un capitol ce stabilește cerințele organului de reglementare și supraveghere față de securitatea informației în cadrul băncilor licențiate. Totodată, în scopul facilitării înțelegerii cerințelor față de securitatea informației, precum și în scopul acordării suportului metodologic necesar băncilor la planificarea, implementarea, operarea, monitorizarea și îmbunătățirea propriilor sisteme de management al securității informației au fost elaborate și aprobate un set de *Recomandări cu privire la obiectivele de control și măsurile de securitate ale sistemului de management al securității informației în bănci*. Ca rezultat al acestor acțiuni, băncile dispun de un cadru de reglementare transparent, bazat pe cele mai bune standarde și practici în domeniul securității informației și gestiunii riscurilor TI. Acest fapt va contribui la promovarea de către bănci a unor politici mai eficiente de asigurare a securității informației, respectiv, la consolidarea încrederii clienților în serviciile și produsele bancare pe piața financiară a Republica Moldova.

Alte direcții importante de acțiune au fost acelea de continuare a procesului de dezvoltare a cadrului normativ și metodologic privind analiza și gestiunea riscurilor TI și gestiunea incidentelor de securitate informațională, implementarea soluțiilor de securitate care să asigure un nivel adecvat al securității informației în raport cu exigențele stabilite etc.

2.9 Operațiuni cu numerar

La 31 decembrie 2010 numerarul în circulație a constituit 11 220 492 058 lei 22 bani, inclusiv bancnote – 11 148 621 030 lei și monede metalice – 71 871 028 lei 22 bani, având o creștere comparativ cu finele anului 2009 de 13 la sută.

Pe parcursul anului 2010 Banca Națională a Moldovei a pus în circulație numerar în sumă de 3 045 386 170 lei, având o diminuare cu 34.0 la sută comparativ cu anul precedent, dintre care bancnote – în sumă de 3 038 032 000 lei, monede – în sumă de 7 354 170 lei. În același timp, Banca Națională a Moldovei a retras din circulație numerar în sumă de 1 709 803 066 lei 50 bani.

Banca Națională a Moldovei în anul 2010 a emis nouă monede jubiliare și comemorative, ca mijloc de plată și în scop numismatic.

Seria de monede “Personalități” a fost completată cu o monedă comemorativă bătută în aur și una în argint, dedicată personalităților care sunt un simbol al cântecului de libertate - Doina și Ion Aldea Teodorovici, și cu o moneda comemorativă bătută în argint dedicată centenarului sopranei cu renume mondial, una dintre

cele mai mari interprete de operă din toate timpurile, originară din Chișinău - Maria Cebotari.

Noua serie de monede „Aleea Clasicilor din Grădina Publică „Ștefan cel Mare și Sfânt” din mun. Chișinău” a fost lansată cu o monedă comemorativă bătută în aur și una în argint, dedicată lui Grigore Vieru, figură marcantă a culturii române, unul dintre poeții cei mai reprezentativi ai generației sale.

Moneda comemorativă Rezervația cultural-naturală „Orheiul Vechi”, bătută în argint, a fost emisă în scopul reflectării uneia dintre cele mai vestite zone arheologice și reprezintă un sistem de monumente istorice și peisaje naturale, unde au fost descoperite vestigii de importanță majoră pentru istoria spațiului dintre Prut și Nistru și completează seria „Monumentele Moldovei”.

În scopul promovării culturii neamului, istoriei instrumentelor muzicale tradiționale și obiceiurilor populare a fost emisă moneda “Instrumente muzicale tradiționale”, bătută în argint, care completează seria “Sărbătorile, cultura, tradițiile Moldovei”.

Moneda comemorativă din argint „Biserica „Buna Vestire” din mun. Chișinău” a fost emisă cu ocazia aniversării a 200 de ani de la zidire. Moneda nominalizată deschide seria „Locașuri sfinte”, care va include cele mai vechi locașuri de cult din Republica Moldova, reprezentând arhitectura religioasă cu valoare istorică.

În scopul comemorării evenimentului care consemnează apariția tradițiilor fotbalistice pe meleagul moldav și cu prilejul aniversării a 100 de ani de la disputarea primului meci de fotbal a fost emisă o monedă comemorativă din argint care inițiază seria de monede „Sport”.

Pe parcursul anilor 1996 – 2010 Banca Națională a Moldovei a emis 70 de monede jubiliare și comemorative dedicate diverselor tematici, cu valori nominale diferite.

2.10 Colaborarea internațională a Republicii Moldova

Fondul Monetar Internațional (FMI)

Republica Moldova este membră a Fondului Monetar Internațional din 12 august 1992. La sfârșitul anului

Tabelul nr. 2.14. Aranjamentele financiare cu FMI*

	Suma aprobată până la 31.12.2010 (mil. DST)	Suma debursată până la 31.12.2010 (mil. DST)	Ponderele debursărilor în suma total aprobată (%)	Stoc la 31.12.2010 (mil. DST)	Stoc la 31.12.2010 (mil. USD)
Facilitatea de Finanțare Extinsă (EFF)	319.8	127.5	39.9	40.0	61.6
Facilitatea de Creditare Extinsă (ECF)	311.6	115.7	37.1	92.6	142.6

*Aranjamente financiare cu FMI de care a beneficiat Banca Națională a Moldovei

2010 cota de subscriere a Republicii Moldova la FMI a constituit 123.2 mil. Drepturi Speciale de Tragere (DST), (circa 189.7 mil. dolari SUA).

În anul 2010 plățile totale aferente deservirii creditelor acordate de către FMI au constituit 9.5 mil. dolari SUA (echivalentul a 6.2 mil. DST),

din care plățile de principal aferente creditelor respective au constituit 8.4 mil. dolari SUA (echivalentul a 5.5 mil. DST), iar plățile de dobânzi și comisioane – 1.1 mil. dolari SUA (echivalentul a 0.7 mil. DST).

Pe parcursul anului 2010 relațiile BNM cu FMI s-au derulat în contextul misiunilor FMI de evaluare a performanțelor în ceea ce privește realizarea angajamentelor din cadrul programului FMI susținut de Mecanismul de finanțare extinsă / Mecanismul de creditare extinsă (EFF /ECF), precum și a consultărilor anuale bilaterale în baza Articolului IV al Statutului FMI.

La 14 ianuarie 2010 autoritățile Republicii Moldova au semnat cu FMI Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare pentru anii 2010-2012. Printre obiectivele trasate în program pot fi menționate următoarele: inversarea trendului de deteriorare structurală a situației bugetar-fiscale; menținerea sub control a inflației, restabilind nivelul rezervelor internaționale în vederea protejării economiei naționale de șocurile externe; asigurarea stabilității financiare prin consolidarea capacităților de detectare rapidă a problemelor și prin fortificarea cadrului de reabilitare a băncilor.

Asistența financiară obținută de la FMI de către Republica Moldova a fost preconizată spre recepționare începând cu anul 2010 în sume egale conform fiecărui mecanism nominalizat, valoarea totală fiind echivalentă cu 369.6 mil. DST (cca 574.0 mil. dolari SUA). Din valoarea totală a asistenței financiare alocate în cadrul programului FMI, pentru Banca Națională a Moldovei a fost preconizată spre debursare suma de 274.6 mil. DST, iar pentru Ministerul Finanțelor – 95.0 mil. DST. Imediat după semnarea Memorandumului au fost debursate 60.0 mil. DST (aproximativ 92.5 mil. USD), dintre care 20.0 mil. DST au fost recepționate de către Banca Națională a Moldovei și, respectiv, 40.0 mil. DST – de către Ministerul Finanțelor. Debursarea tranșelor ulterioare a fost condiționată de evaluarea programului în cadrul Misiunii FMI.

În perioada 28 aprilie - 13 mai 2010 în Republica Moldova s-a aflat în vizită de lucru misiunea FMI pentru realizarea primei evaluări a programului încheiat de Republica Moldova cu FMI, susținut prin mecanismele de finanțare ECF și EFF și pentru efectuarea consultărilor în conformitate cu prevederile articolului IV din Statutul FMI. În cadrul acestei misiuni au fost analizate evoluțiile economice și progresul înregistrat în realizarea programului, precum și discutate cu autoritățile publice politicile macroeconomice și structurale pentru perioada următoare.

În contextul finalizării primei revizuirii a programului încheiat cu FMI, s-a menționat implementarea cu succes a programului, toate criteriile de performanță structurale și obiectivele țintă ale programului fiind îndeplinite. Totodată, a fost accentuată necesitatea de renunțare la modelul de creștere economică bazat pe remitențe și pe consum prin promovarea exporturilor și stimularea economiilor interne prin intermediul reformelor structurale orientate spre creștere economică. Misiunea a discutat măsuri suplimentare pentru susținerea creșterii economice: consolidarea stabilității financiare prin sporirea capacităților de planificare în situații de urgență, îmbunătățirea sectorului energetic, promovarea reformelor în serviciul public și învățământ etc.

În urma negocierilor purtate cu reprezentanții misiunii de evaluare a fost elaborat și semnat la 30 iunie 2010 Memorandumul suplimentar cu privire la politicile economice și financiare, care reflectă evoluțiile macroeconomice recente și introduce ajustări în politici, precum și include politici suplimentare necesare pentru atingerea obiectivelor programului încheiat cu FMI.

Ca rezultat al finalizării primei revizuirii a Programului încheiat cu FMI, Consiliul executiv al FMI a aprobat la 16 iulie 2010 debursarea sumei echivalente cu 60.0 mil. DST (cca. 91.8 mil. dolari SUA) din cadrul mecanismelor de finanțare ECF /EFF, dintre care 20.0 mil. DST au fost recepționate de către Banca Națională a Moldovei și, respectiv, 40.0 mil. DST – de către Ministerul Finanțelor.

Misiunea a notat cu satisfacție că economia Republicii Moldova își revine din recesiunea profundă determinată de criza globală, iar rezultatele realizării programului susținut de FMI sunt pozitive. Referitor la politica bugetar-fiscală s-a remarcat că aceasta este în proces continuu de ajustare și că noul sistem de asistență socială direcționată a contribuit la reducerea sărăciei extreme. S-a menționat că BNM a promovat o politică monetară cu caracter moderat, ceea ce a încurajat revigorarea economică fără a periclita atingerea țintelor privind inflația. De asemenea, Consiliul FMI a declarat că, reformele structurale în curs de desfășurare și cele planificate se axează în mod adecvat pe sporirea gradului de liberalizare, reglementare și creare a unui mediu de afaceri care să stimuleze investițiile și exporturile.

Uniunea Europeană (UE)

La 12 ianuarie 2010 au demarat negocierile oficiale asupra proiectului Acordului de asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană, având drept teme prevederile Decretului nr. 67 din 17.11.2009 al Președintelui Republicii Moldova pentru inițierea negocierilor asupra proiectului Acordului dintre Republica Moldova și Comunitățile Europene.

Noul document va înlocui cadrul juridic actual bazat pe Acordul de parteneriat și cooperare din 28 noiembrie 1994 (în vigoare pentru Republica Moldova din 1 iulie 1998, încheiat pentru o perioadă inițială de 10 ani, cu reînnoire automată anuală) și va cuprinde capitole din domeniul dialogului politic,

cooperării economice, comerțului, justiției, cooperării financiare și altor politici de cooperare.

Pe parcursul anului 2010 au avut loc 4 runde de negocieri pe marginea proiectului Acordului de asociere, care s-au derulat atât la Chișinău, cât și la Bruxelles. Negocierile respective au fost organizate pe grupuri de lucru, inclusiv “Cooperare sectorială” în cadrul căruia au participat reprezentanți ai BNM și ai altor autorități din domeniul financiar.

Pe parcursul anului 2010 BNM a participat la negocierile pentru elaborarea proiectelor capitolelor „Servicii financiare”, „Cooperare financiară”, „Protecția consumatorului” și „Dialogul economic”, ce vor fi incluse în Acordul de asociere. Ca rezultat al acestor negocieri au fost stabilite principalele obiective aferente sectorului financiar ce urmează a fi realizate de către Republica Moldova în contextul asumării angajamentelor în cadrul Acordului de asociere. Negocierile pe marginea acestor capitolele au fost finalizate la finele anului 2010.

La 8 octombrie 2010 membrii Comisiei Guvernamentale pentru Integrare Europeană a Republicii Moldova au aprobat Planul de Acțiuni al Republicii Moldova - Priorități de reformă în domeniul integrării europene, până în luna iunie 2011. Planul conține măsuri concrete pe care Republica Moldova trebuie să le îndeplinească în contextul apropierei de Uniunea Europeană.

Urmare a misiunii de evaluare a experților Comisiei Europene care a avut loc în perioada 31 mai - 2 iunie 2010 la Chișinău, Comisia Europeană a prezentat recomandările cheie și recomandările adiționale ce vizează domeniile ale economiei naționale pentru aproximare și ajustare la acquis-ul comunitar. În acest context, la 14 decembrie 2010 Guvernul Republicii Moldova a aprobat Planul de acțiuni al Republicii Moldova privind implementarea Recomandărilor Comisiei Europene pentru instituirea zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană. Documentul conține o serie de acțiuni, care urmează a fi implementate în perioada 2011-2015, inclusiv în domeniul serviciilor financiare. În luna noiembrie 2010 a fost semnat „Documentul Cadru privind Programul comprehensiv de dezvoltare instituțională pentru perioada 2011-2013”, care prevede acordarea unui grant nerambursabil în sumă de 41 mil. euro pentru dezvoltarea capacităților instituționale ale Republicii Moldova în vederea onorării angajamentelor ce urmează a fi asumate în cadrul negocierii Acordului pentru instituirea zonei de liber schimb aprofundat și cuprinzător dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană.

De asemenea, în luna noiembrie 2010 deputații europeni au aprobat un protocol la Acordul de parteneriat și cooperare care permite Republicii Moldova să participe la mai multe programe și agenții comunitare, precum cele din domeniul transporturilor, securității alimentare, vamă, siguranță aviatică și altele.

Pe parcursul anului 2010 Republica Moldova a beneficiat de asistență financiară din partea Uniunii Europene în diverse domenii.

Astfel, în luna aprilie 2010 a fost debursată a doua tranșă în valoare de 13.4 mil. euro în cadrul *Programului de suport financiar pentru politicile sectoriale - medicina*, din suma totală de 42.0 mil. euro acordată Republicii Moldova. Este de menționat că, prima tranșă în valoare de 15.0 mil. euro din cadrul Programului sus-menționat a fost recepționată de către Republica Moldova în luna aprilie 2009.

În luna mai 2010 a fost debursată suma de 2.4 mil. euro, fiind cea de-a patra și ultima tranșă din valoarea totală de 20.0 mil. euro acordată Republicii Moldova în cadrul *Acordului de Finanțare în vederea susținerii bugetului sectorului social*, semnat în luna iulie 2008 de către Comisia Europeană și Guvernul Republicii Moldova.

În luna decembrie 2010 a fost recepționată suma de 15.0 mil. euro aferentă primei tranșe a grantului acordat Republicii Moldova de către Comisia Europeană destinată *Programului de suport pentru stimularea economică în domeniul rural*, în baza acordului semnat la 26 noiembrie 2010.

La 16 decembrie 2010 la Bruxelles a fost semnat *Memorandumul de înțelegere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană privind asistența macrofinanciară* sub formă de grant în sumă de 90.0 mil. euro. Grantul este prevăzut să fie recepționat de către Republica Moldova în trei tranșe. Astfel, la sfârșitul lunii

decembrie 2010 a fost debursată prima tranșă în sumă de 40.0 mil. euro din grantul acordat.

În anul 2010 Republica Moldova a obținut statut de membru cu drepturi depline în cadrul Comunității Energetice. Temei juridic în acest sens reprezintă Legea nr. 117-XVIII din 23 decembrie 2009 pentru aderarea Republicii Moldova la Tratatul de constituire a Comunității Energetice, precum și Protocolul de aderare la Comunitatea Energetică, semnat la Viena la 17 martie 2010. Aderarea la Tratatul de constituire a Comunității Energetice va conecta Republica Moldova la politica europeană în domeniul energetic prin preluarea de practici și expertize în domeniu, restructurarea sectorului energetic național prin integrarea la piețele energetice regionale și, respectiv, asigurarea siguranței și calității serviciilor prestate de către operatorii pieței.

Grupul supraveghetorilor bancari din Europa Centrală și de Est

Pe parcursul anului 2010, Banca Națională a Moldovei a conlucrat cu Grupul supraveghetorilor bancari din Europa Centrală și de Est. Luând în considerare faptul că scopul Grupului include *inter alia* suportul mutual în cadrul supravegherii bancare, precum și asistența în implementarea efectivă a acesteia, în 2010 a fost efectuat un schimb de informație în domeniul supravegherii bancare.

Asistența tehnică externă și colaborarea cu băncile centrale ale altor state

În anul 2010 Banca Națională a Moldovei a conlucrat cu autoritățile de supraveghere din alte țări pentru realizarea unui schimb de informații relevante în contextul autorizării și supravegherii activității băncilor (confirmarea administratorilor, cunoașterea proprietarilor băncilor), precum și în domeniul prevenirii și combaterii spălării banilor. Astfel, BNM a colaborat cu organele de supraveghere ale României, Rusiei, Letoniei, Sloveniei, Franței, Cehiei, Egiptului, Bosniei și Herțegovina, Germaniei.

De asemenea, în perioada 16 - 19 martie 2010 a fost efectuată o vizită de lucru la Banca Națională a Ucrainei, având ca tematică studierea aspectelor legale și practice ce țin de implementarea standardelor internaționale în domeniul combaterii spălării banilor și finanțării terorismului la nivel național.

În contextul obiectivului principal al Băncii Naționale a Moldovei, menținerea inflației la un nivel ce ar permite crearea unui cadru favorabil dezvoltării economiei Republicii Moldova pe termen mediu și lung, BNM a beneficiat de asistență tehnică din partea FMI prin intermediul expertului delegat la BNM în perioada august 2008- august 2010, care a contribuit esențial la dezvoltarea unui sistem complex de analiză și prognoză a inflației și de evaluare a riscurilor și incertitudinilor interne și externe, care ar putea crea presiuni de majorare a prețurilor peste valorile anticipate. De asemenea, în anul 2010 BNM a beneficiat de asistență din partea experților Fondului Monetar Internațional în realizarea recomandărilor FMI aferente acțiunilor ce urmează a fi întreprinse în vederea gestionării crizelor financiare.

Banca Națională a Moldovei și Banca Națională a României (BNR) au inițiat un proiect de asistență tehnică în domeniul țintirii directe a inflației. Astfel, începând cu luna iunie 2010 și până în decembrie 2010 colaboratorii BNM au efectuat vizite de studiu la BNR cu diverse tematici relevante țintirii inflației, cum ar fi gestionarea bazelor de date și ajustarea sezonieră, statistica monetară, analiza monetară, relații cu publicul, analiza sectorului public, prognozarea pe termen scurt și mediu a inflației și a altor indicatori macroeconomici.

Din partea Băncii Centrale a Olandei BNM a beneficiat de asistență tehnică privind evaluarea externă a calității funcției de audit intern în cadrul BNM, conform *Standardelor internaționale pentru practica profesională a auditului intern*, sistemul de remunerare, sistemul de motivare a personalului și structura BNM.

Departamentul de Trezorerie al SUA a acordat asistență BNM vizând instruirea cu privire la Standardele internaționale de raportare financiară, tehnicile de efectuare a controalelor pe teren, supravegherea bancară specială și evaluarea creditelor problematice.

Pe lângă acestea, BNM a beneficiat de consultanță din partea unui expert în domeniul financiar de pe lângă Curtea Supremă de Justiție din Luxemburg și consultant în activitatea bancară și pe piața de capital din

cadrul proiectului „Suport pentru implementarea acordurilor dintre RM și UE”, în domeniul supravegherii bancare întru aproximarea activității BNM la directivele europene din domeniu.

2.11 Personalul Băncii Naționale a Moldovei și perfecționarea profesională

Politica de resurse umane promovată de BNM pe parcursul anului 2010 a urmărit îndeplinirea obiectivului de asigurare a unui climat care să permită salariaților băncii să își desfășoare activitatea în condiții de eficiență și să obțină rezultate optime.

La 31 decembrie 2010 aparatul Băncii Naționale a Moldovei era completat la nivelul de 99.6 la sută (468 angajați din 470 conform statelor). În cadrul băncii activează 7 doctori în științe tehnice și în economie.

În anul 2010 au fost promovați în funcție 43 salariați ai băncii. Baza colectivului băncii o constituie persoanele cu vârsta de până la 40 ani – 258 lucrători, sau 55.1 la sută.

Pe parcursul anului gestionar 117 salariați ai Băncii Naționale a Moldovei au participat la cursuri de perfecționare, fapt care a contribuit la îmbunătățirea și modernizarea activității Băncii Naționale a Moldovei.

În cursul anului a fost organizată prima ediție a sondajului de opinie a angajaților, prin care s-a evaluat satisfacția acestora legată de diferite aspecte ale muncii, nivelul de implicare etc.

2.12 Auditul intern

În anul 2010, analogic anilor precedenți, activitatea de audit intern a fost desfășurată în baza planului de audit elaborat în funcție de ierarhizarea riscurilor asociate proceselor de activitate ale Băncii Naționale. Ca rezultat al angajamentelor de audit au fost emise **24 de rapoarte** care conțin concluzii, opinii, constatări și, după caz, recomandări de audit.

Având un rol semnificativ de agent al schimbării, în anul de referință Departamentul audit intern a derulat pentru prima dată un audit de performanță privind structura organizatorică a BNM. Ca rezultat al misiunii au fost formulate o serie de recomandări/opinii către managementul superior al băncii privind optimizarea structurii organizatorice și eficientizarea activităților.

În paralel cu misiunile de audit planificate, activitatea de audit intern a inclus și alte activități cum ar fi: (i) verificarea și avizarea situațiilor financiare și executarea bugetului BNM pentru exercițiul financiar 2009 și primele 9 luni ale anului 2010, (ii) examinarea și expunerea de opinii asupra unor proiecte de acte normative parvenite din exterior sau inițiate de structurile organizatorice ale băncii, (iii) conlucrarea în cadrul a două proiecte speciale, finalizate cu implementarea în cadrul Băncii Naționale a *SI de documentare și gestiune a sistemului de control intern al BNM și a registrului electronic de evidență a incidentelor*, (iv) desfășurarea unei anchete de serviciu la solicitarea Conducerii BNM, (v) coordonarea procesului de evaluare la distanță (off-site) a credibilității și siguranței BNM de către Fondul Monetar Internațional.

În corespundere cu exigențele *Standardelor de practică profesională a auditului intern* emise de Institutul Auditorilor Interni (IIA, SUA), în anul 2010 a fost efectuată **prima autoevaluare** și, respectiv, **prima misiune de evaluare externă** a calității funcției de audit intern a BNM, realizată de către o echipă de experți, certificați în domeniu, din cadrul Băncii Naționale a Olandei. În urma evaluării externe, activitatea de audit intern a BNM s-a clasat ca fiind în „conformare generală” cu Standardele și Codul de Etică ale IIA – rating maximal acceptabil. Totodată, evaluatorii externi au formulat o serie de recomandări de îmbunătățire a performanțelor pe linia dezvoltării profesionale a personalului, inclusiv în domeniul fraudei, a planificării misiunilor de audit TI, a dezvoltării practicilor de documentare și raportare a datelor.

Pe parcursul anului 2010 s-au desfășurat și activități de consolidare și dezvoltare a cadrului normativ și metodologic, în principal, concretizate în elaborarea și implementarea *Politicii antifraudă a BNM*, precum și în revizuirea și racordarea cadrului de audit și control intern al Băncii Naționale la practicile aplicate în sistemul european al băncilor centrale.

2.13 Activitatea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei

---

Pe parcursul anului 2010 au fost convocate 59 de ședințe ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei, la care s-au examinat și s-au adoptat 275 de hotărâri vizând activitatea sistemului financiar-bancar, au fost aprobate sau modificate acte cu privire la următoarele domenii:

- Politica monetară și valutară a Băncii Naționale a Moldovei.
- Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova.
- Politica de contabilitate a Băncii Naționale a Moldovei.
- Reglementarea și supravegherea bancară.
- Evidența contabilă.
- Balanța de plăți.

Pe parcursul anului au fost remise pentru publicare în Monitorul Oficial al Republicii Moldova 35 de hotărâri cu caracter de aplicare generală ale Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei.

2.14 Activitatea de completare și modificare a actelor normative în anul 2010

Reglementarea valutară

În anul 2010 activitatea Băncii Naționale a Moldovei ce ține de reglementarea valutară a fost axată pe adoptarea și /sau modificarea actelor sale normative, inclusiv întru executarea prevederilor Legii nr.62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară (în continuare - Legea nr.62-XVI din 21.03.2008), care a acordat BNM anumite împuterniciri în domeniul reglementării valutare.

De asemenea, urmează a fi menționată amendarea în anul 2010 de către Parlamentul Republicii Moldova a Legii privind reglementarea valutară.

La 20 iulie 2010 a intrat în vigoare Legea nr.116 din 17 iunie 2010 pentru **modificarea și completarea Legii nr.62-XVI din 21 martie 2008 privind reglementarea valutară**. Prin Legea nr.116 din 17.06.2010 au fost amendate art.21 și art.22 din Legea nr.62-XVI din 21.03.2008.

Prin amendamentele operate la alin.(2) art.21 din Legea nr.62-XVI din 21.03.2008 a fost lărgit spectrul operațiunilor care pot fi efectuate în valută străină între rezidenți pe teritoriul Republicii Moldova, și anume societăților de asigurări, leasing și microfinanțare le-a fost permisă primirea /efectuarea prin virament a plăților și transferurilor în valută străină pe teritoriul Republicii Moldova în relații cu alți rezidenți, pentru operațiunile ce țin de activitatea acestor agenți economici.

Prin amendamentele operate la alin.(1) și (2) art.22 din Legea nr.62-XVI din 21.03.2008 au fost concretizate categoriile de rezidenți care, potrivit legislației Republicii Moldova, au dreptul de a acorda împrumuturi /credite în valută străină în favoarea altor rezidenți. Astfel, după modificările operate, acest drept, cu anumite condiții, îl au băncile licențiate, persoanele fizice rezidente și Ministerul Finanțelor. De asemenea, a fost extins dreptul băncilor licențiate de a acorda credite în valută străină și în favoarea persoanelor juridice rezidente care efectuează export de mărfuri (inclusiv obiecte de leasing) și servicii contra mijloace bănești în valută străină, precum și în favoarea persoanelor juridice care desfășoară activitate de asigurare, leasing, microfinanțare.

În temeiul Legii nr.62-XVI din 21.03.2008 a fost aprobat **Regulamentul privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare**, care a substituit un șir de acte normative ale BNM în domeniul reglementării valutare. Regulamentul în cauză a fost elaborat în scopul dezvoltării și detalierii unor prevederi ale legii menționate. Astfel, acest act normativ are drept scop reglementarea, din punctul de vedere al domeniului valutar, a următoarelor aspecte:

- regimurile conturilor rezidenților și nerezidenților deschise la băncile licențiate, utilizate în cadrul operațiunilor valutare;
- modul de efectuare a operațiunilor de schimb valutar în Republica Moldova;
- regulile de primire /efectuare de către rezidenți și nerezidenți prin băncile licențiate a plăților și transferurilor (fără numerar și în numerar) în cadrul operațiunilor valutare;
- particularitățile de primire /efectuare a plăților și transferurilor în cadrul operațiunilor valutare de către băncile licențiate;
- cerințele față de documentele care se prezintă la băncile licențiate de către rezidenți și nerezidenți în cazul plăților și transferurilor în cadrul operațiunilor valutare;
- condițiile aferente operațiunilor cu numerar în valută străină și cecuri de călătorie în valută străină în cadrul operațiunilor valutare ale unor persoane juridice.

Pe parcursul anului de gestiune prevederile regulamentului au fost amendate în contextul modificării modului de efectuare a operațiunilor de cumpărare de către persoanele juridice rezidente de la băncile licențiate a valutei străine contra monedei naționale. Astfel, examinând oportunitatea menținerii termenului limită de păstrare în conturile curente a valutei străine procurate contra monedei naționale de la băncile

licențiate de către persoanele juridice rezidente și ținând cont de situația pe piața valutară internă, prevederile regulamentului au fost modificate, astfel încât:

- a fost acordat dreptul persoanelor juridice rezidente de a cumpăra valută străină contra monedei naționale de la băncile licențiate pentru orice scop legal și fără prezentarea documentelor justificative;
- a fost exclusă obligativitatea persoanelor juridice rezidente de a păstra valuta străină cumpărată contra monedei naționale numai în conturile curente,
- a fost eliminat termenul maxim de păstrare a valutei străine procurate în conturile persoanelor juridice rezidente și cerința de vânzare a acesteia contra monedei naționale în cazul neutilizării ei.

Totodată, în regulament au fost păstrate prevederile referitoare la prezentarea la băncile licențiate a documentelor justificative în cazul efectuării plăților /transferurilor în cadrul operațiunilor valutare.

Aprobarea Regulamentului privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare, care conține anumite prevederi ce au tangență cu activitatea magazinelor duty-free, a condiționat modificarea actului normativ al BNM care reglementează anumite aspecte ale activității magazinelor duty-free. În acest context a fost aprobat **Regulamentul cu privire la modul de eliberare de către Banca Națională a Moldovei a acordului pentru comercializarea mărfurilor contra valută străină liber convertibilă în magazinele duty-free**, care reglementează modul de eliberare de către BNM a acordului pentru comercializarea mărfurilor contra valută străină liber convertibilă în magazinele duty-free și modul de raportare la BNM de către deținătorii magazinelor duty-free a informației privind valuta străină încasată din comercializarea mărfurilor în magazinul duty-free. Procedura de eliberare de către BNM a acordului pentru comercializarea mărfurilor în magazinul duty-free contra valută străină liber convertibilă a fost optimizată, inclusiv prin reducerea numărului de documente care urmează a fi prezentate la BNM pentru obținerea acordului menționat. Procedura de raportare la BNM de către deținătorii magazinelor duty-free, de asemenea, a fost simplificată, inclusiv prin reducerea numărului rapoartelor prezentate la BNM.

În scopul dezvoltării pieței instrumentelor financiare derivate al căror preț depinde de cursul valutar (derivative valutare), facilitării utilizării pe scară largă a instrumentelor valutare reversibile, în particular a tranzacțiilor swap valutar cu băncile licențiate ca instrument al politicii monetare și valutare, precum și în vederea asigurării transparenței în ceea ce privește principiile aplicate de către BNM la efectuarea tranzacțiilor swap valutar cu băncile licențiate, în anul 2010 BNM a aprobat **Regulamentul cu privire la tranzacțiile swap valutar dintre Banca Națională a Moldovei și băncile licențiate**. Principiile și standardele generale care urmează a fi respectate de către participanții pieței valutare a Republicii Moldova la efectuarea tranzacțiilor valutare, inclusiv a celor swap sunt stabilite în Acordul privind piața interbancară de operațiuni valutare în Republica Moldova. În regulamentul menționat au fost stabilite condițiile concrete de efectuare de către BNM a tranzacțiilor swap valutar cu băncile licențiate ca instrument al politicii monetare și valutare, cum ar fi: băncile eligibile, moneda tranzacțiilor, suma minimă, termenele tranzacțiilor, condițiile de justificare a anumitor tranzacții swap valutar prin documente corespunzătoare, normele de stabilire a cursurilor tranzacțiilor.

De asemenea, în anul 2010 BNM a amendat unele acte normative în domeniul reglementării valutare, cum ar fi:

- **Regulamentul privind autorizarea unor operațiuni valutare de către Banca Națională a Moldovei**. Necesitatea modificării regulamentului în cauză a fost condiționată preponderent de aprobarea Regulamentului privind condițiile și modul de efectuare a operațiunilor valutare, care stabilește regulile de primire /efectuare de către rezidenți și nerezidenți prin intermediul băncilor licențiate în cadrul operațiunilor valutare a plăților /transferurilor atât fără numerar cât și în numerar. Acest fapt a permis optimizarea unor prevederi ale regulamentului modificat, acestea fiind axate numai pe descrierea cerințelor față de autorizațiile BNM înaintate băncilor licențiate, a acțiunilor specifice efectuării plăților /transferurilor în cadrul operațiunilor valutare autorizate, precum și a particularităților efectuării de către băncile licențiate a plăților /transferurilor în cadrul operațiunilor valutare autorizate. De asemenea, a fost modificat Raportul

privind efectuarea operațiunii valutare autorizate, ceea ce permite obținerea informației mai ample aferente plăților și transferurilor în cadrul operațiunilor valutare autorizate.

- Amendarea **Regulamentului privind stabilirea cursului oficial al leului moldovenesc față de valutele străine** a fost condiționată preponderent de necesitatea modificării listei valutele străine față de care BNM cotează leul moldovenesc, și anume lista menționată a fost completată cu unele valute străine (lekul albanez, denarul macedonian, rupia indiană, wonul sud-coreean, ringgitul malayesian, dolarul Hong Kong), a fost modificată denumirea monedei naționale a Chinei, iar coroana estoniană a fost exclusă din listă, odată cu trecerea Estoniei la moneda euro începând cu anul 2011;

- Luând în considerare terminologia utilizată în Legea nr.62-XVI din 21.03.2008 privind reglementarea valutară și ținând cont de adoptarea unui șir de acte normative noi, a fost modificată **Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.207 din 15 august 2007** „Cu privire la unele particularități ale activității instituțiilor financiare aferente procesului de legalizare a capitalului și transferării /scoaterii din Republica Moldova de către persoanele fizice a mijloacelor bănești legalizate” (unificată terminologia, modificate referințele la actele normative noi).

Reglementarea prudențială

În vederea asigurării creșterii gradului de siguranță în activitatea băncilor, pe parcursul anului 2010 au fost întreprinse un șir de acțiuni îndreptate spre consolidarea sistemului bancar autohton. Astfel, a fost promovată în continuare perfecționarea reglementării și supravegherii activității bancare.

Pentru consolidarea în continuare a sistemului bancar autohton prin majorarea nivelului de investire a capitalului în bănci au fost efectuate modificări și completări la **Regulamentul cu privire la suficiența capitalului ponderat la risc** (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 57 din 26.03.2010). Astfel, în scopul sporirii capacității băncilor de a-și acoperi pierderile rezultate din activitatea lor financiară, în special în condițiile crizei financiare globale s-a majorat cerința minimă față de capitalul de gradul I până la 200 mil. lei. Băncile urmează să se conformeze noilor cerințe pe etape: începând cu 31 decembrie 2011 – 150.0 mil. lei și începând cu 31 decembrie 2012 – 200.0 mil. lei.

Totodată, ținând cont de faptul că, capitalul social este principalul element al capitalului propriu al societății, s-a stabilit cerința față de capitalul social al băncilor în mărime minimă de 100.0 mil. lei. De menționat că, la 31 decembrie 2010 toate băncile s-au conformat noilor cerințe.

Întru direcționarea băncilor pentru menținerea unui nivel adecvat al capitalului, a fost determinată obligativitatea dispunerii de către bănci a politicilor interne de management al capitalului, inclusiv monitorizarea și evaluarea acestuia. Aceste politici trebuie să includă și testări la stres aferente riscurilor (de credit, valutar, ratei dobânzii etc.), planuri de gestionare a capitalului, luând în considerație diferite scenarii de stres. De asemenea, băncile sunt obligate să notifice Banca Națională a Moldovei despre intenția de distribuire a capitalului.

Conform practicii internaționale un șir de organizații internaționale, precum și bănci multilaterale de dezvoltare oferă diferite produse financiare, inclusiv garanții pentru creditare parțiale și complete. Scopul unor astfel de produse este acordarea suportului clienților săi, inclusiv băncilor, în diversificarea resurselor financiare pe termen lung (inclusiv în valută străină), transferul riscului de credit (total sau parțial) asupra instituțiilor menționate. Utilizarea de către bănci a unor astfel de instrumente conduce la diversificarea portofoliului de expuneri, precum și la minimizarea riscurilor aferente expunerilor băncii.

Ținând cont de faptul că expunerile asigurate de către instituțiile menționate nu reprezintă un risc, conform practicii internaționale acestea se exclud din suma totală a expunerilor, precum și pe valoarea expunerilor date nu se formează reduceri /provizioane.

În contextul celor relatate au fost modificate și completate unele acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei ce țin de expunerile “mari”, precum și de clasificarea activelor și angajamentelor condiționale și formarea reducerilor pentru pierderi la active și provizioanelor pentru pierderi la angajamente condiționale (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 86 din 30.04.2010) în vederea

reducerii expunerilor băncii cu cele asigurate de instituțiile menționate și neobligării băncilor de a forma reduceri /provizioane pe valoarea expunerilor respective.

O condiție esențială în vederea asigurării funcționării eficiente a sistemului bancar este stabilirea de către bănci a sistemelor de control intern adecvate. Pornind de la aceasta, pentru atribuirea statutului obligatoriu privind organizarea și menținerea de către bănci a sistemelor de control intern în baza Recomandărilor cu privire la sistemele de control intern în băncile din Republica Moldova a fost elaborat **Regulamentul cu privire la sistemele de control intern în bănci** (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 96 din 30.04.2010), care a fost suplimentat cu unele prevederi noi aferente procesului de externalizare a unor activități ale băncii, securității fizice a proprietății băncii, evaluării independente și obiective a gajului; gestionării și controlului riscurilor la care se expune banca în cadrul desfășurării activității; asigurării continuității activității.

Totodată, au fost perfecționate cerințele privind modul de planificare, elaborare, implementare, menținere și monitorizare a unui sistem eficient de management al securității informaționale. În cadrul sistemului de management al securității informaționale, proiectul prevede dispunerea de către bănci a unui plan de tratare a riscurilor ce include măsurile și acțiunile necesare a fi întreprinse, resursele alocate, responsabilitățile și termenele de implementare conform priorităților de administrare a riscurilor de securitate a informației.

Având în vedere că, Regulamentul conține prevederi aferente necesității gestionării și controlului riscurilor la care se expune banca în activitatea sa pentru evitarea tratării duble a acestora, au fost date noțiuni ale riscurilor de credit, de lichiditate, de țară, de transfer, valutar, operațional ș.a.

În scopul favorizării dezvoltării unei abordări de reglementare a riscului de credit mai diverse, fapt ce va contribui la neadmiterea în exces a unui astfel de risc au fost elaborate modificări și completări la **Regulamentul cu privire la clasificarea activelor și angajamentelor condiționale și formarea reducerilor pentru pierderi la active și provizioanelor pentru pierderi la angajamente condiționale** (Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr. 229 din 18.11.2010).

Ținând cont de practica internațională și ca urmare a sistematizării practicii de supraveghere, au fost specificați factori concreți privind clasificarea activelor și angajamentelor condiționale conform categoriilor determinate de regulament. Concomitent, au fost concretizate aspectele care trebuie luate în considerație la evaluarea activelor și angajamentelor condiționale.

De asemenea, luând în vedere importanța gestionării și monitorizării adecvate a riscului de credit, regulamentul a fost completat cu un capitol nou privind politicile managementului riscului de credit. Astfel, în scopul menținerii permanente a unui mediu al riscului de credit adecvat și controlat în modul corespunzător, băncile trebuie să dispună de politici și proceduri interne de management al riscului de credit care să prevadă identificarea, monitorizarea și evaluarea riscului de credit în funcție de profilul de risc al băncii.

2.15 Analiza situației financiare pentru anul 2010

Considerații generale

În conformitate cu Legea nr. 548-XIII din 21.07.1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei, obiectivul fundamental al Băncii Naționale a Moldovei este asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

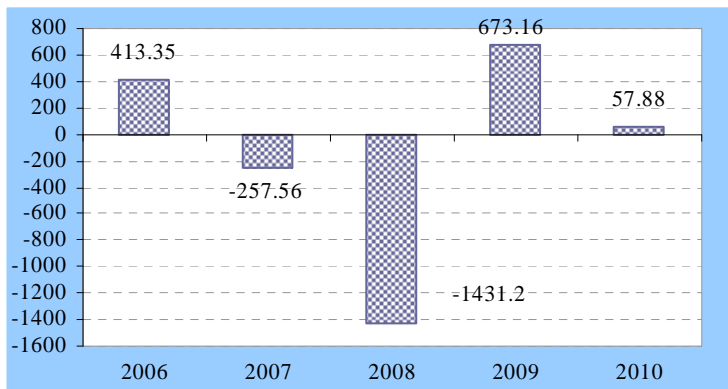
Atribuțiile de bază ale băncii sunt prevăzute în Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei nr. 548 – XIII din 21 iulie 1995. În conformitate cu acestea, operațiunile BNM sunt efectuate în scopul promovării și susținerii politicii monetare și valutare în stat, asigurării menținerii stabilității sistemului bancar, emisiunii monedei naționale, gestionării rezervelor valutare ale statului etc. Respectiv, maximizarea profitului din activitatea BNM nu constituie un scop în sine și nu poate servi drept impediment în realizarea obiectivului și atribuțiilor sale de bază. Totodată, Banca Națională a Moldovei manifestă o continuă preocupare pentru

limitarea cheltuielilor proprii de funcționare în corespundere cu principiul gestionării adecvate.

Luând în considerare cele expuse, de menționat că rezultatul financiar al BNM este direct dependent de necesitatea efectuării operațiunilor monetare și valutare în vederea atingerii obiectivului menționat și îndeplinirii atribuțiilor de bază ale BNM.

Evoluția nivelului rezultatului financiar pe parcursul ultimilor 5 ani este reflectată în (graficul nr.2.47).

Graficul nr. 2.47. Evoluția profitului disponibil pentru distribuire (pierdere), mil. lei

Conform Legii cu privire la BNM, suma profitului disponibil pentru distribuire este repartizată în mărime de 50.0 la sută pentru majorarea capitalului statutar și în mărime de 50.0 la sută este transferată la bugetul de stat. În cazul înregistrării pierderilor, acestea sunt acoperite din Fondul general de rezervă, iar soldul debitar al acestuia urmează să fie acoperit de către Guvern.

Conform situației financiare, în anul 2010 banca a înregistrat un profit disponibil pentru distribuire în valoare de 57.88 mil. lei, fiind caracterizat, în principal, de următoarele evoluții comparativ cu situația din anul 2009:

- Diminuarea veniturilor din gestionarea rezervelor valutare cu circa 373.0 mil. lei, determinată de scăderea ratelor medii a profitabilității aferente plasamentelor rezervelor valutare, precum și de diminuarea volumului de vânzări ale valutei străine pe piața internă.
- Creșterea cheltuielilor aferente operațiunilor de sterilizare cu circa 164.0 mil. lei, determinată de creșterea esențială a volumului operațiunilor de sterilizare a excesului de lichiditate din sistemul bancar.
- Diminuarea veniturilor aferente valorilor mobiliare de stat cu circa 146.0 mil. lei, determinată de scăderea semnificativă pe piață a ratelor dobânzii la aceste instrumente financiare.
- Evoluția nefavorabilă a cursului oficial al leului moldovenesc față de valutele străine, care a generat pierderi nerealizate din diferențe de curs în mărime de 717.0 mil. lei.

Impactul politicii monetare asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei

Conjunctura pieței anului 2010, caracterizată de apariția excesului de lichiditate în sistemul bancar, ca rezultat al relansării după situația de criză, a determinat BNM să revină la gestionarea fermă a surplusului de lichiditate, situându-o în poziția de debitor net în raport cu sistemul bancar.

Poziția BNM de debitor net pe parcursul anului 2010 este determinată de diferența dintre plasamentele pe termen scurt ale băncilor la BNM și de creditele acordate băncilor.

Cheltuielile BNM aferente instrumentelor de politică monetară reprezintă costul îndeplinirii obiectivului fundamental al BNM privind asigurarea și menținerea stabilității prețurilor.

În anul 2010 soldul mediu al operațiunilor de sterilizare prin emiterea de Certificate ale Băncii Naționale a constituit 3,245.4 mil. lei față de 278.2 mil. în anul 2009. Astfel, cheltuielile BNM aferente acestor operațiuni în anul 2010 au constituit 217.0 mil. lei, comparativ cu 32.8 mil. lei în anul 2009. Impactul creșterii volumului sterilizărilor asupra cheltuielilor generate de operațiunile monetare a fost atenuat de scăderea ratei medii a dobânzii la certificatele Băncii Naționale plasate de la 10.62 la sută anual pentru anul 2009 până la 6.74 la sută anual pe parcursul anului 2010.

Ansamblul tuturor instrumentelor de politică monetară aplicate de BNM pe parcursul anului 2010 în scopul sterilizării excesului de lichiditate din sistemul bancar (emiterea Certificatelor Băncii Naționale, rezervele obligatorii, depozite overnight) a generat cheltuieli în mărime de 249.3 mil. lei, față de 85.3 mil. lei din anul 2009.

Micșorarea soldului creditelor acordate băncilor, ca urmare a apariției pe piață a excesului de lichiditate, a generat diminuarea veniturilor din activitatea de creditare a băncilor. Astfel, venitul BNM din operațiunile de creditare în anul 2010 a constituit 47.6 mil. lei, comparativ cu 56.9 mil. în anul 2009.

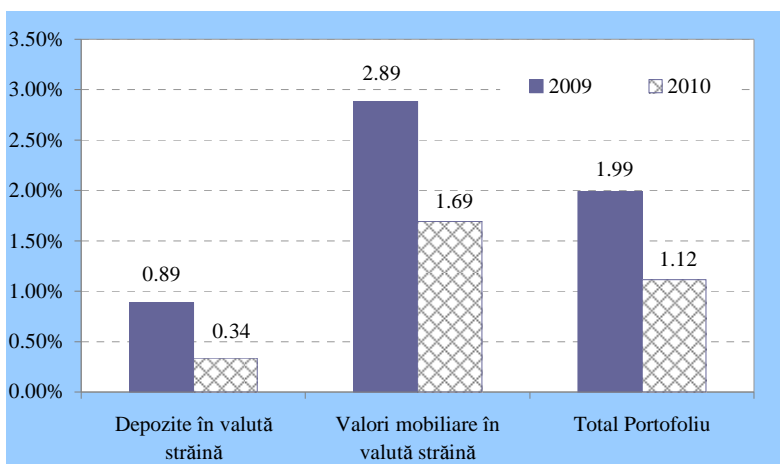
Diminuarea în anul 2010 a ratelor de dobândă pe piața valorilor mobiliare de stat (6.18 la sută anual în anul 2010 față de 12.35 la sută anual în anul 2009), a determinat realizarea unor venituri de 2.1 ori mai mici decât în anul 2009 de la deținerea în portofoliul BNM a valorilor mobiliare de stat.

Impactul operațiunilor de gestionare a rezervelor valutare ale statului asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei

Rezervele valutare ale statului s-au majorat la 31 decembrie 2010 față de 31 decembrie 2009 cu 16.30 la sută, sau cu cca. 240.65 mil. dolari SUA (de la 1,476.68 până la 1,717.33 milioane dolari SUA).

Veniturile aferente gestionării rezervelor valutare și altor operațiuni valutare pentru anul 2010 au constituit

Graficul nr. 2.48. Evoluția profitabilității rezervelor valutare

aproximativ 304.70 milioane lei, cu 55.04 la sută mai puțin decât în anul 2009. Diminuarea considerabilă a veniturilor se explică prin faptul că în anul 2009 BNM a intervenit pe piața valutară internă prin vânzări în volum de aproximativ 638.67 milioane dolari SUA, acestea generând cea mai mare parte din veniturile realizate din operațiunile în valută străină, care în anul 2009 au constituit 357.93 milioane lei. Pentru comparație, în anul 2010 veniturile realizate din operațiunile în valută străină au constituit doar 60.88 mil. lei.

Un alt factor care a influențat diminuarea veniturilor aferente gestionării rezervelor valutare a fost diminuarea dobânzilor pe piețele financiare internaționale. Astfel, rata medie ponderată a profitabilității depozitelor (la vedere și la termen) a scăzut de la 0.89 la sută anual în anul 2009 până la 0.34 la sută anual în anul 2010, iar a valorilor mobiliare în valută străină de la 2.89 la sută anual în anul 2009 până la 1.69 la sută anual în anul 2010. Concomitent, din cauza evoluției evenimentelor în țările UE, mai ales în țările periferice (Irlanda, Republica Elenă, Republica Portugheză și Regatul Spaniei), dar și a vulnerabilităților din sistemul bancar european, BNM a

întreprins pe parcursul anului 2010 un șir de măsuri pentru a diminua ponderea investițiilor în instrumente cu expunere pe piețele respective și a diminuat scadența maximă admisibilă pentru instrumentele pieței monetare. Aceste măsuri au contribuit la diminuarea veniturilor aferente gestionării rezervelor valutare.

De menționat că, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu prevederile Legii cu privire la BNM, criteriile principale pentru selectarea activelor de rezervă sunt siguranța sumelor de bază și lichiditatea. Astfel, doar după asigurarea acestor două criterii, este luat în calcul și profitabilitatea instrumentelor în care sunt investite rezervele valutare ale statului.

Tabelul nr. 2.15. Evoluția cursului oficial de schimb al leului moldovenesc

	2010	2009	Apreciere, %
	la finele anului	la finele anului	
USD	12.1539	12.3017	1.2
EUR	16.1045	17.6252	8.6
GBP	18.7578	19.4965	3.79
DST	18.7174	19.2151	2.59

Impactul cursului oficial de schimb asupra situației financiare a Băncii Naționale a Moldovei

Aprecierea leului moldovenesc față de valutele componente ale rezervelor valutare a dus la înregistrarea în anul 2010 a unor pierderi nete nerealizate din diferențele de curs în mărime de 717.37 mil. lei. Totodată, aceste pierderi nerealizate nu au influențat mărimea profitului disponibil pentru distribuire, întrucât conform Legii cu privire la BNM pierderile nerealizate din diferențele de curs ale anului 2010 au fost acoperite din rezerva corespunzătoare creată din veniturile nerealizate ale anilor precedenți.

Impactul rezultatului financiar asupra capitalului și rezervelor Băncii Naționale a Moldovei

Activitățile desfășurate de către BNM pe parcursul anului 2010, în scopul îndeplinirii obiectivului fundamental și exercitării atribuțiilor sale de bază, au avut o anumită influență asupra rezultatului financiar al BNM în funcție de domeniul de activitate. Acest fapt este reflectat și în structura bilanțului (tabelul nr. 2.16).

Impactul principalelor

Tabelul nr. 2.16. Ponderea pozițiilor bilanțiere semnificative (%) și ratele medii anuale aferente instrumentelor financiare (%)

	2010		2009	
	Pondere	Rata medie anuală	Pondere	Rata medie anuală
ACTIVE				
Active externe	86.6	1.12	81.48	1.99
Valori mobiliare de stat	9.2	6.18	9.99	12.35
Credite acordate băncilor (termen scurt / mediu)	4.1	-/3.72	8.40	10.62/ 4.46
Alte active	0.1	-	0.13	-
PASIVE				
Moneda națională în circulație	46.3	-	44.24	-
Disponibilități ale Guvernului, inclusiv:	13.7		12.66	
- la vedere, lei	8.4	1.21	9.29	1.51
- la termen, lei	0.2	11.17	0.05	19.60
- la vedere, VLC	5.1	-	3.32	-
Disponibilități ale băncilor, inclusiv:	12.3		13.71	
- Conturi LORO, inclusiv:	4.2		2.63	
rezerve obligatorii în MD remunerate		3.67		2.00
- Rezerve obligatorii în VLC, inclusiv:				
remunerate	5.7	0.23	6.15	0.49
- Depozite "Overnight"	2.5	3.67	4.93	2.00
CertIFICATELE BNM	15.1	6.74	13.79	10.62
Credite primite de la FMI (EFF și ECF)	10.2	0.30	8.44	0.46
Alte obligațiuni	0.2	-	1.62	-
Capital și rezerve	2.2	-	5.53	-

Tabelul nr. 2.17. Rezultatul financiar (mii lei)

Activități	2010			2009		
	Venituri	Cheltuieli	Rezultat financiar	Venituri	Cheltuieli	Rezultat financiar
Operațiuni monetar-creditar	190,718	287,719	-97,001	380,714	207,870	172,844
Gestionarea rezervelor valutare	304,692	77,743	226,949	677,713	115,591	562,122
Emiterea monedei naționale	14,014	32,502	-18,488	20,704	38,024	-17,320
Alte operațiuni, inclusiv costurile de funcționare	20,580	74,161	-53,581	25,840	70,328	-44,488
Total activități operaționale	530,003	472,125	57,878	1,104,971	431,813	673,158

activități ale BNM asupra rezultatului financiar este reflectat în (tabelul nr. 2.17).

La 31 decembrie 2010 capitalul și rezervele BNM a înregistrat un nivel pozitiv de 521,58 mil. lei, fiind în diminuare cu 714,32 mil. lei comparativ cu situația de la finele anului 2009. Această diminuare a fost cauzată, în principal, de înregistrarea pierderilor nerealizate din diferențele de curs de la reevaluarea stocurilor valutare în mărime de 717.37 mil. lei și din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale în valută străină în

mărime de 26.16 mil. lei. Aceste pierderi nerealizate au fost acoperite din rezervele corespunzătoare ale veniturilor nerealizate create în anii precedenți, nefiind incluse în profitul disponibil pentru distribuire.

Situația capitalului și rezervelor băncii este reflectată în tabelul nr. 2.18.

Soldul debitar al fondului general

de rezervă, care a fost înregistrat la finele anilor 2008-2009, nu a fost acoperit de către Ministerul Finanțelor pe parcursul anilor 2009-2010 prin emiterea valorilor mobiliare de stat în conformitate cu prevederile Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei.

La 31 decembrie 2010 fondul general de rezervă a fost majorat (sau soldul debitar al FGR a fost diminuat) cu 28.94 mil. lei, ceea ce reprezintă 50.0 la sută din profitul disponibil pentru distribuire.

Tabelul nr. 2.18. Capital și rezerve (mii lei)

	31 decembrie 2010	31 decembrie 2009
Capital autorizat	288,923	288,923
Fondul general de rezervă	-745,409	-774,348
Total capital statutar	-456,486	-485,425
Rezerva veniturilor nerealizate din diferențe de curs de la reevaluarea stocurilor valutare	884,100	1,601,468
Rezerva veniturilor nerealizate din reevaluarea valorilor mobiliare investiționale	93,967	120,131
Alte rezerve	308	344
Total capital și rezerve	521,889	1,236,518

III. Anexe

Tabelul nr. 1. EVOLUȚIA INDICATORILOR MACROECONOMICI

	2007	2008	2009	2010
Produsul intern brut nominal (mil. lei)	53429.6	62921.5	60430.0	71849.0
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali (%)	103.0	107.8	94.0	106.9
Deflatorul PIB (%)	115.9	109.2	102.2	111.2
Producția industrială (mil. lei)	26173.5	29988.4	23266.6	27056.5
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali (%)	98.7	101.5	77.8	107.0
Indicele prețurilor producătorilor de producție industrială (mediu)	113.4	110.4	97.0	107.9
Producția agricolă (mil. lei)	12825.0	16503.0	13242.0	19715.0
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali (%)	76.9	132.1	90.1	107.9
Investițiile în capital fix (mil. lei)	15335.8	18123.1	10818.9	12927.4
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali (%)	121.9	101.7	65.1	116.7
Deficitul (-), excedentul (+) bugetului public (mil. lei)	-123.6	-630.0	-3836.6	-1778.0
- față de PIB (%)	-0.2	-1.0	-6.3	-2.5
Indicele prețurilor de consum (mediu)	112.3	112.7	100.0	107.4
Indicele prețurilor de consum (la sfârșit de perioadă)	113.1	107.3	100.4	108.1
Numărul scriptic mediu al personalului pe perioadă (mii persoane)	621.6	618.1	593.4	579.2
Numărul șomerilor oficial înregistrați la sfârșit de perioadă (mii persoane)	66.7	51.7	81.0	92.0
Rata șomajului conform BIM	5.1	4.0	6.4	7.4
Salariul mediu (lei)	2065.0	2529.7	2747.6	2971.7
– față de perioada similară din anul trecut, în termeni reali (%)	108.4	108.7	108.6	100.7
Restanțele la salarii la sfârșit de perioadă (mil. lei)	72.5	102.0	153.5	111.6
Datoria externă publică și public garantată (mil. USD)	944.0	957.4	1139.8	1348.8
Total datorie externă (mil. USD) ¹	3345.4	4093.8	4364.1	4778.7
Datoria internă (mil. lei)	3748.7	3509.9	5104.9	5304.9
– împrumuturi de la BNM cu garanția VMS	1932.2	-	-	-
– hârtii de valoare de stat în circulație,	1816.4	3509.9	5104.9	5304.9
inclusiv VMS în portofoliul BNM	400.0	2213.4	2213.4	2213.4

¹ Sold la sfârșit de perioadă; pentru anul 2009 - date estimative

Sursa: Biroul Național de Statistică, Ministerul Finanțelor și Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 2. **DINAMICA INFLAȚIEI**

	% modificării față de luna precedentă			% modificării față de luna decembrie a anului precedent			% modificării față de luna similară a anului precedent		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Ianuarie	1.4	-0.1	2.4	1.4	-0.1	2.4	13.9	5.7	2.9
Februarie	1.5	-1.1	2.3	2.9	-1.2	4.8	14.9	3.0	6.5
Martie	1.1	-0.8	0.7	4.1	-2.0	5.5	15.4	1.0	8.1
Aprilie	1.6	0.3	0.3	5.8	-1.7	5.8	16.2	-0.3	8.1
Mai	1.5	0.2	0.1	7.4	-1.5	5.9	16.9	-1.6	7.9
Iunie	-1.1	-0.3	-0.5	6.2	-1.8	5.4	15.6	-0.8	7.8
Iulie	-0.9	-0.6	-0.6	5.3	-2.4	4.7	13.4	-0.5	7.6
August	0.7	-1.1	-0.9	6.0	-3.4	3.7	11.7	-2.2	7.8
Septembrie	0.6	0.6	0.8	6.7	-2.9	4.5	10.7	-2.3	8.0
Octombrie	0.8	1.5	1.5	7.5	-1.4	6.1	9.8	-1.6	8.0
Noiembrie	0.0	1.0	0.6	7.5	-0.5	6.7	8.5	-0.7	7.7
Decembrie	-0.2	0.9	1.3	7.3	0.4	8.1	7.3	0.4	8.1

Sursa: Biroul Național de Statistică

Tabelul nr. 3. PRODUSUL INTERN BRUT

	Mil. lei, prețuri curente		Creștere reală, %		Pondere, %	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
<i>pe categorii de resurse</i>						
Produsul intern brut	60430.03	71849.0	-6.0	6.9	100.0	100
Valoarea adăugată brută	50809.3	59895.0	-6.4	6.1	84.1	83.4
Bunuri	13165.0	18102.0	-16.0	7.8	21.8	25.2
Agricultură	5134.0	8582.0	-9.9	7.2	8.5	11.9
Industrie	8031.0	9520.0	-19.9	8.1	13.3	13.3
Servicii	38629.0	43281.0	-3.6	6.2	63.9	60.2
Construcții	2109.0	2300.0	-26.8	7.3	3.5	3.2
Comerț cu ridicata	7954.0	9253.0	-0.1	8.9	13.2	12.9
Transport și comunicații	7226.0	8216.0	-8.6	11.0	11.9	11.4
Alte servicii	21340.0	23512.0	0.5	3.5	35.3	32.7
Serviciile intermediarilor financiar indirect măsurate	-985.0	-1488.0	-	-	-1.6	-2.0
Impozite nete pe produs și import	9621.0	11954.0	-4.2	11.6	15.9	16.6
<i>pe categorii de utilizări</i>						
Consumul final	68574.0	82611.0	-6.9	7.1	113.5	115.0
gospodării	53353.0	65649.0	-8.1	9.0	88.3	91.4
administrația publică și instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației	15221.0	16962.0	-2.0	0.3	25.2	23.6
Formarea brută de capital	13985.0	16997.0	-38.8	18.7	23.1	23.6
formarea brută de capital fix	13655.0	16306.0	-30.9	17.2	22.6	22.7
variația stocurilor	330	691	-	81.0	0.5	0.9
Export net	-22129.0	-27759.0	-	-	-36.6	-38.6
export	22282.0	28447.0	-7.8	12.8	36.9	39.6
import	44411.0	56206.0	-19.3	13.7	73.5	78.2

Sursa: Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 4. RATELE DOBÂNZILOR LA INSTRUMENTELE MONETARE

Data adoptării de către Consiliul de administrație al BNM	Decizia
28 ianuarie 2010	– Rata de bază (pe termen scurt) a fost majorată de la 5.0 până la 6.0 la sută anual; – Rata de bază (pe termen lung) a fost majorată de la 5.0 până la 6.0 la sută anual; – Rata la creditele overnight a fost majorată de la 7.5 până la 9.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight a fost majorată de la 2.0 până la 3.0 la sută anual.
25 martie 2010	– Rata de bază (pe termen scurt) a fost majorată de la 6.0 până la 7.0 la sută anual; – Rata de bază (pe termen lung) a fost majorată de la 6.0 până la 7.0 la sută anual; – Rata la creditele overnight a fost majorată de la 9.0 până la 10.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight a fost majorată de la 3.0 până la 4.0 la sută anual.
30 decembrie 2010	– Rata de bază (pe termen scurt) a fost majorată de la 7.0 până la 8.0 la sută anual; – Rata de bază (pe termen lung) a fost majorată de la 7.0 până la 8.0 la sută anual; – Rata la creditele overnight a fost majorată de la 10.0 până la 11.0 la sută anual; – Rata la depozitele overnight a fost majorată de la 4.0 până la 5.0 la sută anual.

Tabelul nr. 5. INDICATORI MONETARI (mil. lei, la sfârșit de perioadă)

	2007	2008	2009	2010
Agregate monetare				
Baza monetară	9537.2	11633.6	10456.3	12114.9
M0 (bani în circulație)	6664.9	7578.7	8849.0	10107.6
Depozitele la vedere	4258.6	4030.5	4357.8	5612.6
M1	10923.6	11609.2	13206.8	15720.2
Depozitele la termen	7455.9	10148.0	7733.9	9049.3
Instrumentele pieței monetare	17.3	16.9	1.3	1.3
M2	18396.7	21774.1	20942.0	24770.7
Depozitele în valută străină	8947.4	9906.7	11742.3	12280.5
M3	27344.1	31680.7	32684.4	37051.2
Viteza de circulație a banilor (M2)	3.64	3.06	3.23	2.9
Multiplicatorul (M2)	1.93	1.87	2.0	1.9
Depozite (total)	20661.9	24085.2	23834.1	26942.4
Depozitele persoanelor juridice	6447.9	6843.2	7224.2	8477.4
inclusiv în valută străină	1992.1	2062.1	2852.0	2816.0
Depozitele persoanelor fizice	14214.0	17242.0	16609.9	18465.0
inclusiv în valută străină	6955.3	7844.6	8890.3	9464.4
Credite				
Cereri de plată ale BNM față de bănci	33.5	26.4	1865.4	979.4
Cereri de plată față de sectorul neguvernamental, total	20883.8	25122.6	23884.1	26915.5
în moneda națională:	11768.9	14779.9	13202.3	15528.8
– față de întreprinderile de stat	334.6	246.8	229.9	395.9
– față de sectorul privat	6395.6	8887.0	8302.3	9573.2
– față de populație	4662.0	4648.1	3720.0	4271.6
– față de alte instituții financiare	376.7	998.0	950.1	1288.1
în valută străină	9114.9	10342.7	10681.8	11386.6

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 6. RATA MEDIE PONDERATĂ LA DEPOZITELE LA TERMEN

	Depozite noi atrase				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul mil. lei	rata dobânzii %	volumul mil. lei	rata dobânzii %
Ianuarie 2009	3004.1	1536.5	20.69	1467.6	11.81
Februarie	2902.8	1360.8	19.84	1542.0	11.67
Martie	3385.1	1257.5	19.36	2127.6	10.18
Aprilie	2650.4	1044.6	18.72	1605.8	9.66
Mai	3249.6	1660.2	16.04	1589.4	9.70
Iunie	3716.6	1946.2	15.04	1770.4	8.16
Iulie	3188.5	1718.2	14.85	1470.3	6.72
August	3166.8	1467.8	12.99	1699.0	5.62
Septembrie	3243.4	1517.1	10.77	1726.3	4.88
Octombrie	3025.4	1563.2	10.66	1462.2	4.44
Noiembrie	2798.5	1520.3	10.56	1278.2	4.20
Decembrie 2009	3695.5	1855.3	9.79	1840.2	3.81
Total 2009	38026.7	18447.7	14.66*	19579.0	7.61*
Ianuarie 2010	2862.0	1479.9	9.70	1382.0	3.59
Februarie	3220.5	1537.4	8.45	1683.1	3.63
Martie	3016.7	1388.5	9.11	1628.2	3.37
Aprilie	2621.3	1346.7	8.31	1274.6	3.37
Mai	3193.5	1952.7	6.45	1240.9	3.32
Iunie	3231.2	1884.0	6.65	1347.2	3.32
Iulie	2918.8	1596.0	7.79	1322.7	3.43
August	2884.3	1347.0	7.99	1537.4	3.52
Septembrie	3181.9	1543.9	7.43	1638.0	3.48
Octombrie	2884.0	1600.5	6.79	1283.5	3.43
Noiembrie	3144.1	1858.4	6.82	1285.7	3.18
Decembrie 2010	3358.9	2013.7	6.54	1345.2	3.29
Total 2010	36507.3	19548.7	7.56*	16958.6	3.42*

Sursa: Banca Națională a Moldovei

* Media pe perioadă

Tabelul nr. 7. RATA MEDIE PONDERATĂ LA CREDITE

	Credite noi acordate				
	total	în MDL		în valută străină	
		volumul mil. lei	rata dobânzii %	volumul mil. lei	rata dobânzii %
Ianuarie 2009	870.4	510.3	23.25	360.1	13.20
Februarie	1318.9	803.2	22.93	515.7	14.06
Martie	1352.5	729.3	23.13	623.2	13.30
Aprilie	1035.0	562.8	22.57	472.2	12.85
Mai	979.2	446.5	22.23	532.7	13.11
Iunie	1093.6	597.7	18.94	495.9	13.09
Iulie	1086.7	651.5	17.97	435.2	12.71
August	1110.7	566.3	17.65	544.4	12.70
Septembrie	1366.5	703.0	19.04	663.5	11.89
Octombrie	1129.1	611.5	19.63	517.6	12.13
Noiembrie	1126.7	681.0	18.88	445.6	11.82
Decembrie 2009	1777.3	964.9	18.63	812.4	10.58
Total 2009	14246.5	7828.0	20.31*	6418.5	12.51*
Ianuarie 2010	938.6	560.9	17.03	377.7	10.67
Februarie	1189.4	619.2	17.78	570.2	10.37
Martie	2191.9	1167.6	17.25	1024.3	10.21
Aprilie	1889.2	1039.4	16.85	849.8	10.29
Mai	2023.5	946.4	16.81	1077.0	10.15
Iunie	2247.7	1149.3	16.46	1098.4	10.49
Iulie	1819.2	995.0	16.02	824.1	10.43
August	1825.9	919.5	16.44	906.3	9.29
Septembrie	2151.1	1056.1	15.80	1095.0	9.77
Octombrie	2170.1	1078.9	15.88	1091.2	9.65
Noiembrie	2320.6	1077.7	15.24	1242.8	9.31
Decembrie 2010	2662.5	1329.6	14.76	1332.9	9.38
Total 2010	23429.8	11939.9	16.25*	11489.9	9.91*

Sursa: Banca Națională a Moldovei

* Media pe perioadă

Tabelul nr. 8. RATA PROFITULUI LA VMS EMISE PE PIAȚA PRIMARĂ (%)

	Rata lunară medie ponderată pe tipuri de VMS			Rata lunară medie ponderată nominală
	91 zile	182 zile	364 zile	
Ianuarie 2009	16.80	17.47	18.08	17.45
Februarie	12.78	14.00	14.94	13.62
Martie	15.88	16.22	16.60	16.00
Aprilie	23.80	24.36	25.00	23.99
Mai	14.08	14.36	14.63	13.61
Iunie	12.57	13.56	13.72	12.18
Iulie	9.19	11.38	12.49	9.10
August	3.16	6.62	9.43	4.84
Septembrie	4.98	7.42	8.88	5.52
Octombrie	6.28	10.81	11.34	8.04
Noiembrie	5.08	9.95	11.03	7.38
Decembrie 2009	2.78	6.08	7.91	4.51
Rata anuală medie ponderată – 2009	9.54	10.49	12.65	9.32
Ianuarie 2010	3.43	4.55	5.89	4.21
Februarie	4.79	6.56	7.18	5.77
Martie	6.56	8.47	9.06	7.54
Aprilie	7.04	8.38	9.03	7.83
Mai	7.05	8.04	8.78	7.67
Iunie	7.04	7.62	8.35	7.49
Iulie	7.02	7.32	8.10	7.35
August	7.04	7.14	7.65	7.21
Septembrie	7.04	7.20	7.33	7.16
Octombrie	7.07	7.30	7.47	7.25
Noiembrie	7.11	7.32	7.46	7.27
Decembrie 2010	7.12	7.40	7.46	7.30
Rata anuală medie ponderată – 2010	6.62	7.33	7.80	6.98

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Tabelul nr. 9. CURSUL OFICIAL DE SCHIMB (lei)

	2008		2009		2010	
	la sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă	la sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă	la sfârșit de perioadă	mediu pe perioadă
USD (1\$)	10.4002	10.3895	12.3017	11.1134	12.1539	12.3663
EUR (1€)	14.7408	15.2916	17.6252	15.5248	16.1045	16.3995
RUB (1)	0.3548	0.4196	0.4066	0.3520	0.3978	0.4072
RON (1)	3.6673	4.1571	4.1595	3.6666	3.7544	3.8968

Sursa: Banca Națională a Moldovei